

Kubalu skolas - muzeja raksti
III burtnīca

Vilnis Mitlers
Dundagas izloksne

Mežsausterē, 2013.

Vilnis Mitlers par Dundagas izloksni

Dundagas izloksne bija stipri īpatnēja un lokāla. Sevišķi labi to varēja manīt, braucot otrajā karā ar mazbānīti uz Ventspili, kad vilciens gāja naktī un vagoni nebija apgaismoti. Pēc iekāpušie runāja Dundagas izloksnē, Lonastē, Virpē – Ances izloksnē, Popē – Popes izloksnē. Līdz otrā kara beigām izloksne stabili saglabājās, jo “iedzimto” kustība uz

ārieni bija neliela, arī iebraucēju bija maz. Precējās Dundagas iedzimtie gandrīz savā starpā, pagastā, un retie ienācēji strauji asimilējās.

Otrā kara laikā sākās kolosāls bēgļu pieplūdums no citiem Latvijas novadiem. 1944. – 1945. gadā un tūlīt pēc kara cilvēki bēga no savām bijušajām dzīves vietām, baidīdamies no represijām un mēģināja “pazust” Kurzemē, tai skaitā Dundagā. Tam sekojošie kolhozi, kad vecāki centās jauno

1. ankambers - pieliekamais (kambars)
ankambers pekrouts ne apsgriestes nevar
2. abarkasts - maītes mīklas sākums (īraugs)
noliek abarkast skape le furks nesarēd
3. abarkastis - kaplīti mīklas palieku izkastiņam no ovas
abarkast pakaram uz nagul
3. ārd - kārtis zem gnestu sijām istabā, lietu noliecšanai
kārtis virs sijām rija, lobītas novietojamai fāvīšanai
ka noogāj kūli ārdi dastum kope
4. adliņ - vasaras rudiņ
tu tōka nabags - vīj adliņ
5. apgāļ - raģavas sliedņu priekšgalā
kūve kājs sītes pe apgāļem - īss ilies
6. ougšbrucams - uzbraucamais tilt
dikt stāvs tov tas ougšbrucams
7. aizrēģēlt - aizsaut durvju aizbīdņi
paskates vo tie olūns i aizrēģēlt
8. ālis - ālinģis
ālis aizsāli, jāatrape
9. akvīnd - kārtis ūdens dūmīšanai no akas
akvīnd sapūjs, jotois jouns
10. atrār - zem plate lēķa (īsieta ikrapt)
tu nosmoeses a tin atrār esiet ikrapt
11. akmiņ valis - valni sakrauti akmeni gar lauka mola,
gatuvi, robežu
12. atsprākleniņk - atmuguriņki
līķ ka vējs atsprākleniņk

V. Mitlers. Dundagas izloksne. (55 rokraksta burtnīcas, 3770 vārdi ar skaidrojumiem).

1. burtnīcas (A) 1. lapa. KSM 1699-Rd-1

paudzi aizdzīt no laukiem (kolhoziem) uz jebkuru pilsētu, laukos un mežā palika “tikai muļķi” no jaunās paudzes. Palika un runāja izloksnē tikai vecie un izloksne mira reizē ar viņiem. Pašlaik (1996.g.) izloksni atceras (kaut gan ikdienā parasti nerunā) un zin arī īpatnējos priekšmetu nosaukumus cilvēki, kuri no senču senčiem ir iedzimtie un kuru vecums pāri 60 gadiem. Pēc īsāka vai garāka laika Dundagas izloksne un īpatnējie priekšmetu un darba rīku nosaukumi mirs reizē ar pēdējiem iedzīmtajiem. Jaunie maisās un jūk kā pelni vējā. Ļaužu kustība, kas jau bijusi tik liela, arvien palielinās. Dundagas iedzimtie nespēj ienācējus asimilēt, bet paši ir asimilējušies vai strauji asimilējas vispār lietotajā latviešu valodā ar tās priekšmetu un darba rīku nosaukumiem.

Ir labi arī tā, bet žēl, kaut ko tomēr esam zaudējuši, un, lai censtos šo vietējo bagātību (īpatnību) saglabāt kaut vēsturei, trūkst naudas (kā šodien pieņemts aizbīdināties jebkurā neizdarībā) un arī kultūras. Kaut kādu nieku no savas tautas kultūras un vēstures tomēr būsīm neatgriezeniski zaudējuši. *Sic transit gloria mundi!**

Vēl nevar aizmirst, ka tolaik** zemnieku saimniecībās – ģimenēs vienkopus dzīvoja bērni, vecāki un vecvecāki. Vecaistēvs vai vecāmāte bija fiziski novecojuši, nevarēja veikt lielāko daļu aktīvo saimniecisko darbu, viņi strādāja vieglākos darbus pie mājām savu spēku robežās, un viņiem bija visvairāk laika, iespēju un arī gribas nodarboties ar mazbērniem. Viņu valoda bija bagāta, veclaicīga, pilna ar veciem vietvārdiem, izloksni, nosaukumiem. Un bērni taču ir tik uztvert spējīgi un labu atmiņu. Bērni un mazbērni no lauku mājām nonāca šaurajos pilsētas dzīvokļos, kuros nebija vietas ne pašiem [vecākiem], ne bērniem, kur nu vēl vectēvam un vecmātei (ko viņi šajos pilsētas džungļos būtu darījuši?). Audzināja iela, bērnudārzi, padomju skola un izaudzināja – šodienas nabadzību cilvēku morālē un ētikā.

* Tā paiet tā pasaules godība! (Latviešu val.)

** Pirms Otrā pasaules kara.

Par izdevumu

Vilnis Mitlers, labi pazīstams un cienīts dundadznieks, vecumdienās pievērsies dzimtās valodas saglabāšanai. V. Mitlers dzimis Dundagas pagasta Āžu ciemā, kur viņa tēvs agrākās pusmuižas centrā

iegūst “Rubeņu” jaunsaimniecību. Viņa darba gaitas paiet saskarsmē ar apvidus mežu darbiniekiem, kas lieliski pārzina un ikdienā sarunvalodā lieto Dundagas izloksni. Autora paveiktais, pierakstot un sakārtojot šo viņam zināmo izloksnes vārdu krājumu, atzīstams par izcilu novada patriota pašapziņas un kultūras mantojuma vērtības izpratnes paraugu. Tas vienlaikus ir apliecinājums viņa izcilajai atmiņai, pārbaudījums spēkiem un neatlaidībai, iesākto apjomīgo darbu plānojot un paveicot.

Iesākot publicēt V. Mitlera darbu, būtiska nozīme ir pieredzei, kas iegūta iepriekš, S. Dravnieces “Atmiņu” (1996.) izdevumu veidojot.

Orģinālā atkārtotajos izloksnes vārdu skaidrojumi ir apvienoti, veidojot vienu atsevišķu ierakstu. Vārdnīca, raksturojot Viļņa Mitlera dzīves laika (1930–2013) Dundagas apvidus “kalna ļaužu” dzimto valodu, būs vērtīgs ieguvums katram novadniekam, valodas pētniekam. Tiesa gan, zinātnis te atradis pulka aizguvumu no vācu un krievu valodas, arī lībiešu valodas.

Izloksnes teksti rakstīti atbilstoši to izrunai, lietojot dažas valodniecībā pieņemtas rakstu zīmes. Pieļauts šo tekstu pieraksta vienkāršojums, lai, nezaudējot Dundagas izloksnes būtiskākās īpatnības, tie būtu uztverami lasītājiem, kuri nav profesionāli valodnieki.

Plati izrunājāmie patskaņi e (“elks”) un ē (“ēna”) pierakstīti attiecīgi kā ę (“ęlks”) un ę (“ęna”). Divskanis o (“pods”) savukārt kā uo (“puods”), bet divskanis au (“lauks”) atbilstoši dundadznieku izrunai kā ou (“louks”). Reti sastopamais garais patskanis o (“petroleja”) tekstā redzams kā ō (“petrōleja”). Pagarināto patskaņu kāpjoši krītošo izrunu norāda lociņš virs rakstu zīmes: lāb (“labi”), vīņ (“viņi”), sūņ (“sūņi”), vēģ (“veģi”).

Darba publicēšanas gaitā ar profesionālu pētnieku atbalstu paredzam vārdnīcai pievienot skaidrojošo daļu, komentējot aizguvumus, atrastās kļūdas un neprecizitātes. Pricēsimies par lasītāju atsauksmēm un ierosinājumiem!

Ivars Abajs, muzeja vadītājs

Kubalu skolā, 2013. gada 17. septembrī

A.

a – ar; sinaps a sâl ♦ ganpuik a luopem i gānkļes ♦ es a tēv

a mēr – [darīt] ar mēru, zināt [savu] mēru; edzērt ju var, bet a mēr

a pill krūt – [darīt] ar pilnu krūti (visiem spēkiem; ķerēs dārbam klāt a pill krūt

abar – abra; maiz mīc maizsabre ♦ abar taisē no aps

abarkasts – maizes miklas sakasnis (ieraugs); noliec abarkast skape lē žurks nešaēd ♦ abarkast izceps ganam pa gānšēn

abarkasts – kaplītis mīklas izkasišanai no abras; abarkast pakaran uz nagal

ac – acs; ac ka korks izspiedes ♦ tais acs ciet un mut vaļē ♦ tāds acs ka Dižac Mīlē

ac blikstiņ – acu plakstiņi; ac blikstiņ izmālt ka Lieldien uols ♦ kāds grūzs i apakš ac blikstiņ, groužēs

acbluod – mazgājamā bloda, mutēs bloda; pelēj pill acbluod a zapt ♦ seid uz acbluod un vem kriečē ♦ izmazgē acbluod, tas i dikt noķērants

acgaisam – redze; samaitē acgaisam, nu i stulbs

acs mirkšķant – acis mirkšķināt; kas tov liek acs mirkšķant

acs špulgē – acis mirdz; ka zvaigzdenš meitē acs špulgē uz puīšēn

acszieps – tualetes ziepes; janopērk no žīd acszieps

ad – ada; Ko tu tur ad, vo zeķ?

adar – vai, varbūt; šodien adar rītē ♦ krievs adar vācets – viens veļls ♦ vo es ies adar tu

adat – adata; eduod adat a diž ac

adiņ – vasaras rudzi; tu tā ka nabags, sēj adiņš

air – airi; airs tais no bezzār egeļ

aitaizgalds – aitu aizgalds; aitaizgalds pils a sūdēn, jaizmēt

aitaplouks – aitu aplouks, aplouks aitu ganišanai; izlaiž aits aitaploukē, lē pasganēs ♦ aitaplouks noēsts mēļls, zāl gāl vairs neņēdz

aitcirpšēn – aitu cirpšana; aiticirpšēn taisē pousrēs un pa rudiņ

aits, ait [vsk.] – aitas; aita; vilks aiteš, kuo nu vairs ♦ tād ait, ka nevar sōv kažak panēst –jakouj nuost ♦ lāb ait a spruogēn vill

aitsgāl – aitas galva [lamas]; strādē tā ka tāds aitsgāl ♦ tas večēs i īsts aitsgāl

aitsgāl – aitas gaļa; kur tu jems aitsgāl, ja nav vairs aits

aizdrēgēlt – aizšaut durvis ar aizbīdni, aizšaut durvju aizbīdni; paskatēs, vo tie dūrs u aizdrēgēlt ♦ tā aizdrēglē, ka neviens neņiek iekšē

aizgalds – aizgalds (cūkām); sivans liek aizgaldē

aizjēmēs – aizņēmiēs [naudu]; tikpulk aizjēmēs, kā tu aduos

aizjēmts – aizņemts; skrivers aizjēmts, nav runams

aizkact, kacantēs; kacēs – aizsniegt, sniegties; kacēs, pakacēs, lē tu var aizkact ♦ tu i maziš, tu nevar aizkact ♦ tuo tu var aizkact

aizmirss pūstēs – nomiris; tikmēr gulē, kamēr aizmirss pūstēs

aizparīt – trešā diena; aizparīt sāķēs Jounsgads

aizskopt – aizsūtīt, nosūtīt; es vīņ aizskopē uz kaimiņ mājam

aiztapant – aiztapināt; aiztapant viegēl, aduot grūt

aizumps – aizsērējis (pīpes cibuks [pīpes kāts]); tov tas pīp pavisam aizumps

ājs – aitas; Vo tu ājs sadzin stallē? ♦ Šopousar tāds brangs ājs!

ak – aka; ak a vind vairs neņēdz

akal – atkal; akal tu i klāt

akals – akls; večtēs palics akals

akan dēss – aknu desas; akan dēss i jamāk sataist

akans – aknas; tam i gan akans ♦ Dīvruok turams akans, tas tik i bulls! ♦ Vo tu akans izcep? ♦ aiteļ akans pill a blaktēm ♦ pajem pe Kušķ vien mār-ciņ akans

aklē zāran – aklā zarna; aizvēd uz slimnic a aklē zāran

akmiņ – akmeņi; akmiņš novāķē no louķem vaļļēs ♦ pils louks a akmiņem

- akmiņ mūrs** – akmeņu mūris; vešal ass biezs akmiņ mūrs
- akmiņ vall** – žogveida krauta laukameņu grēda gar lauku malu, gatvi, robežu; akmeņu valnis (žogs, grēda); krauj akmiņš valļē ♦ loukmalēš bi akmiņ vall
- akmiņkrūt** – akmeņu kaudze; kārtīgs sainīks, akmiņ sakrout akmiņkrūtē ♦ aizougššes Silābram louķes i pulk akmiņkrūts
- aks vind** – akas svērtēnis ūdens smelšanai, kārts ūdens smelšanai no akas; aks vind sapūjs, jatais jouns
- alkss** – alksnis; zāl alkš malk priekš galžāvšēn
- alsbrūzs** – alus brūzis; alsbrūzs bi tur, kur tagad pienpobriķš
- alspuiss** – alus ielaidējs, [alus] pasniedzējs; tu i tāds ontlīgs alspuiss
- alsrougs** – alus raugs; alsroug izžāvē uz paklam
- amatniks** – amatnieks; večes Mežgrāvs bi īsts več-laik amatniks ♦ večlaik amatniks viss mācē
- ampēlmans** – jokdaris (nav ņemams par pilnu); Prics nav nekāds vīrs, bet ampēlmans
- ampēltes, amplēs** – (muļķīgi) trako, rotaļājas; kuo tie bēn amplēs ♦ tu skatēs lē bēn ņeamplēs
- amziers** – amzieris, flirts; ballē tik i amziers ♦ amzierēs a meitam ka pa mašinlaik [kulšanas talka]
- ancniks** – ancenīks (Ances pagasta iedzīvotājs); ancnik dzīvē aiz Kougs purēm
- ancuks** – uzvalks; ancuks a divrind knuopam ♦ pašuj krietan vadmals ancuk
- andātērs, arendātērs** – nomnieks, rentnieks; Miķelsōns bi Dundags muižs arendātērs
- andēl, andēltes** – tirgošanās, tirgoties; žīdam vienādiņ andēl iet no ruok
- andēlmans** – tirgotājs; andēlmaņ andlēš uz vēll paroušēn
- Andrēs** – Andrejs; večtēv souc pa Andrē
- ankambērs** – pieliekamais [kambaris]; ankambērs pekrouts ka apsgriestēs ņēvar
- apakēllaiks** – agrāk, senāk; apakēllaikēs cilak dzīvē labāk
- apakšbikss** – apakšbikses; tāds silts apakšbikss ♦ uzvilcs apakšbikss a pakēļ priekšē ♦ pakal apakšbikss i spalēn
- apakšdēl** – ratu kulbas apakšējais dēlis; apakšdēl uztais no ēvēlētēm dēlēm
- apauš; apouš** – iemaukti, apauši; zirgapauš; pajēm apoušš līdz, ka iet peic zirgēm; apauš a ap-kalmēm, ka čigaiņam
- apcirkēns** – apcirknis; vel i pills apcirkēns a rudzēm
- apčamd** – apčamda, aprauga; lāb apčamd, vo nav kas izgnuzants
- apčuban** – apčubina, aprūpē; māt ju tēv apčuban ka nēviens
- apdouzts** – apdauzītais (lamas); viš nav muļķš, bet apdouzts
- apeļš** – apaļš; apeļš ka uol
- apgājs** – aplecinaāta govs (lops); vēļ apgāj, vēļ būs sloucams
- apgāļ** – ragavu slieču priekšgala savienojums ar virsējiem kokiem; ragavas slieču priekšgals; ķēvē kājs sitēs pe apgaļēm – īss ilks
- apgūlam** – apmēram, aptuveni; trīs vēzam tai koudzē būs tā apgūlam
- apiņ** – apiņi; sainīkam brangs apiņdārzs ♦ apiņdārzs bi staļļpakļē ♦ apakēllaikēs apiņ oug visēs up-males
- apkant** – apvilēt; meitans apkantē šnukdrān
- apkēl** – apkakle; tā iet, ka koujes, nopleiss praķam apkēl ♦ zamšs apkēl ka baruonam ♦ apkēl mantļam no krāgād ♦ kāzkam krietan aitsād apkēl
- apkuopēs** – apkopējs; pa tuo laiciņ, kuo apkuopēs strādē, viš lāb pēllan ♦ viš i nabagnamē apkuopēs
- apķīlt, apķīlē** – apķīlāt, apķīlā (govis kaimiņa labībā); es tov tuos guojsluops apķīls
- aplouks** – aploks; luop aplouķē, vo dvarš i ciet? ♦ aits nogroudš aplouk plik
- apmācēs** – apmācies; laiks tāds apmācēs, varbūt uzlis ♦ apmācēs, nēvien zvaigzden

- applucantēs** – applaucēties; a vārēš ūdiņ var applucantēs
- appuišt, appuišē** – apkalpot, apkalpo; man ne prātē nēnāk tēv appuišt
- appūst ruoz** – appūst rozi (slimību); Veterberķ Līn mācē appūst ruoz
- apsmācēs** – apmācies; apsmācēs, būs liets
- apsmuldēs** – apmaldījies; nu tik mežē nēapsmuldēs
- apsroug, aproudzs** – apmeklēt; apraug slimnik slimnicē
- aps** – apse; aks gruods liek no aps
- apšālt** – apšūt (ēkas sienu ar dēļiem; arī citu materiālu); smuk apšālt māj ♦ apšālē māj a dēļem
- aptēķēs dūš** – aptekas dūša; tuo dzirdēms man aptēķēs dūš
- aptēķs** – aptieka; smird ka aptēķs
- aptīt** – apetīte; aptīt but bijs, bet pe dūš nēiet
- apzics** – papēži; tiem kurpam dikt ougsts apzics
- apžēliņ** – vai tā var būt, neticami; apžēliņ, kuo tu nēteiks
- arēļouds, kalanļouds** – arāji, zemnieki atšķirībā no lejšļoudēm zvejniekiem, lībiešiem; vo ta arēļouds māk nāzg sasiet
- arēms; arēm** – arums, arumi; arēms līdzans ka norullts, lāb ārkal ♦ arēm līdzan ka gultdeķ
- arēs** – arājs; krietans arēs, uzārs dīv a pus pūrviet pa dien ♦ jaaizved arēm prišs zūjs ♦ arēs a soul louķē ar
- aršīnmalk** – aršīnu (72 cm) gara malka; nu ju vairs aršīnmalk nēzāģē
- asaks** – asakas; vājs pleksts, asaks vien ♦ ēd prātīg, zujē i asaks
- asam** – asumi; uz tiem asamēm var sadurt kājs
- asiņ** – asinis; asiņ tēķ ka jūr ♦ kous cūk, izceps asiņ paņčiņs ♦ asiņ pill bļuod no vien cūk ♦ liels pušams, asiņ tēķ ka vārēs
- asiņ dēss** – asins desas; nu ju vairs nēviens asiņ dēss nētais
- asiņ paņčiņ** – asins pankūkas; kamēr noguodē cūk, sievs paceps asiņ paņčiņs
- ast** – aste; kād kupāl ast i lapšē ♦ griežēs kā grib, ast pakļē ka pakļē ♦ ast skrullē sasmetēs
- ast skrudzē** – (sivēnam) aste gredzenā; oug, ka prieks rēdzts, ast skrudzē griežēs
- ast skrulle** – (sivēnam) aste gredzenā; sivans ka nozīdants, ast skrulle
- astiņ** – astoņi; pulkstens nosit astiņ, ceļēs ougšē ♦ pulkstens astiņ, bruoksts galde, ceļēs ougš
- aš** – ass (uzasināts); aš nāzs, no lāb tēraud ♦ aš nāzs, nēnogriež pirkst
- ašš** – ātri, tūlīt; tēķ nu dēls ašš, ašš
- atdar** – atdari (acis); atdar acs, tad tu rēdzs
- atduo** – atdod; atduo man māt noud
- atēds** – atēda (barības atlikums lopu silē); iztīr atēds un a tiem pastreijē
- atjēmt** – atjemt; suns atjēm kaķam koul
- atkāmer** – pārasmens, ķīlim atdauzītas pietas malas; kuo tad a tād atkāmer var notēst ♦ tov tas cīr asmens i atkāmer ♦ tuo ķīl tu nēedzīs, kants atkāmer ♦ cīram asmens uz akmiņēm atcīrst atkāmer
- atkār** – zem plata leņķa (iesieta izkaps); atkār izkapt ♦ tu nosmuocēs a tik atkār esiet izkapt
- atkusēns** – atkusnis; tāds atkusēns, ka strieg līdz kāj ceļēm
- atlešēs (atslešēs), atlešt** – atdzisis; dzēst (kaļķus); noliek katal snieģē, lē atlešēs ♦ jasagāž kaļķ bedrē, lē pa ziem atlešēs
- atmīt; atmīts** – kļūst mitrs, kļūvis mitrs; siens pa nakt rasē atmīts
- atpēds** – zvēra pēdas, iegājušas mastā; viens ģēģērs lē paliek uz atpēdam
- atsāns** – ķēdes (stieples) no ilkss vidus uz priekšējiem ass galiem ratu virziena maiņai; tād ķevšks pa atsān nēģeld ♦ atsāns notrūk, rat grāvē
- atslaistēs** – atgulties (īsu brīdi); peic eišan vajg atslaistēs vien strēķ
- atslējēs** – atbalstījies; sildēs atslējēs pret krāš
- atsprāklenisk** – atmuguriski; izsviež atsprāklenisk

āre pa durem ♦ liž ka vēzs atsprāklenisk
atpūstēs – atpūsties; krietan pekaķes, nu vajg at-
 spūstes
atstībs, nostībs – (būs) beigts, pagalam; vaig ka
 glāzs, tas līdz pousram nostībs
atstipt – nomirt; kaimiņ vēçes nu i atstips
atšāļes – novadējies (alus); elaiž prišs āl, šis tāds
 atšāļes ♦ tas tāpiš tov i tāds atšāļes
atštāuk – atvaļinājums, brīvs laiks; peic Mārtiņem
 tad būs ļoudēm tād atštāuk
attaptēs – attapties; neçabe ne attaptēs, ka kuoks
 gar zēm
atvašš – atvases; atvašš saougš, ka cour nevar tikt
atvilkt elp – nedaudz atpūsties, atgulties; paeids i,
 vajag atvilkt elp ♦ es i pekaķes, vajg bišķiņ
 atvilkt elp ♦ vēçams sakrouts, nu tu atvēlk elp
atzib – ataug, atjaunojas; uzsēs vēļsūd, tad rudz atz-
 ibs
aušš – auša; tu tāds ka aušš
avatkālķs – avota kālķis; avatkālķ vēd uz louķem
avats – avots; šijē avtē dikt labs ūdens ♦ Nabaglejē
 i smuks avats
avatvirss – avotaina vieta; tur tu nogrimš, tur i
 avatvirss ♦ kur i avatvirss, tur nav neķas pa zāl
aviņ – avenes; bēn aizskrēj uz slēģ aviņes; aviņ
 šogād tād tārpēn
aviņkoul – aveņu dzinumi; no aviņkoulēm i lāb tēj
až – ass (asmens, nazis); až ka glāzgriežmeš

Ā.

āb – abi; mēs āb a Mārč
ābec – ābece; ābec i priekš lastmāčņes
ābečniks – ābecnieks (pirmklasnieks); Pričēļs
 šogād i ābečniks
ābeļs – ābols; pasrouges, vo kāds ābeļs nav nokrits
ābeļdārzs – ābeļu dārzs; ābeļdārzs kād pūrviet liels
ābeļkuoks – ābele; Baltēs dzidrēs i labs ābeļkuoks
ābliņ atals – āboliņa atāls; ābliņ atal laiž sēkle

ābliņšēkal – āboliņa sēkla; ābliņšēkal i jamāk sēt ♦
 ābliņšēkal i diktam smalks
ābliš – āboliņš; tajē louķē i pirmē gād ābliš ♦ ābliš
 pils a bitēm, vāķē mēd ♦ ābliš sakrits lažē, kā nu
 nopļous
ād – āda; mežkuiļam i biez ād ♦ novēlk teļam ād ♦
 plān ād, bluss kuož cour ♦ pajēm buode pus
 vēršād priekš pastlam
āder – ādere; ak i jatrāp uz ūdiņ āder ♦ māj nevar
 taist uz āder
ādķels – adīklis (adamais gabals); jem ganēs ādķēļ
 līdz ♦ kaķs samudžņē vēçmātē ādķēļ ♦ kaķans
 samudžan ādķēļ un dzijkameļ
ādt jak – adīta jaka; uzvēlk ādt jak mugrē ♦ ādt jak
 no kazvill
ākstēs – ākstās; ākstēs ka tāds mazs bēns
ākš – āķis; puiks āķs taisē pašš ♦ bēndienēs āķs
 taisē no kniepadat ♦ zūj norij āķ
āl – ala; Šlitrē Dāvidāl ♦ beber sataisšes āls, kājs var
 izloust ♦ bebars izrubņes grāvkantē āl
ālav – govš, kurai nebūs teļš; ālav guoj nav kuo tūrt,
 jaaduo židam
āliš – āliņģis; āliš aizsāls, jaizkaķē ♦ tu uzmanēs,
 lēdē i izzāgt āliņ ♦ uz diķ prātig, āliš nav aizsāls
āls – alus; āls ka piķš, jem tik iekšē ♦ miež āls ju i
 tas labāķes ♦ āls eskābs siltē laikē ♦ izbrūvē lāb
 miežāl, apiņ vietē rūgtmam pelik balzankārkal
 pumpars (Samsalā)
āmargāl – āmurgalva (lamu vārds, nicinoši); tas
 kaimiš tov i īsts āmargāl ♦ kas tu pa cilak, īsts
 āmargāl
āmars – āmurs; paduo liele āmar a garē kāt; kalē
 kalts āmars
āmeš, āmtēs – muļķojas, niekojas (āmkels -
 muļķīgs); nesāmeš, strādē ka pesnāķes ♦ āmeš pe
 dārb ka tāds āmkēļs ♦ ja strādē, ta strādē, nav kuo
 āmtēs ♦ āmeš ta ka tāds tišiš ♦ nevajg āmtēs, ka
 strādē, ta strādē ka pesnāķes
āmkēļs – tāds, kas vienmēr muļķojās, niekojās; ka
 tu i sadzēreš, tad tu i tāds ka āmkēļs
āpss – āpsis; rudiņ āpss i noseidēs trēkans

āpšāls – āpšu alas; tai pougrē i vēcs āpšāls

ārd – kārtis virs rijas vērbaļķiem (sijām) labības, linu novietošanai kaltēšanai; kārtis zem griestu sijām istabā, lietu nolikšanai; rījs ārd ♦ ka nogāž kūļš, ārds sastum kuope

āre – ārā; lē bēn iet āre izskraidtēs

ārepleišes – palīgi pie gatavo labības kūļu augšām-cēlājiem; puiks liek uz labēbs valsts pa ārepleišem

ārkals – arkls; tas ārkals ņem pa sekal, pariktē ♦ vāczem ārkals a divēm lēmšēm

Ārlavs – Ārlavas (apdzīvota vieta, pagasts); Ārlavs nu vairs nav pagasts

āter – ātri; joun var āter paskriet ♦ a mazbān var āter tikt uz Anc ♦ strādtēms laiks paiet āter

āzs – āzis; smird ka vēcs āzs; āzs ciere pa jumtēm

B.

badkāss – nepiepildāms, nepieēdināms, skops, skaudīgs, izbadējies (cilvēks); ka tāds badkāss, nekad tov nav diezgan ♦ rij ta ka tāds badkāss, ka pe bād bījs ♦ Brūvers bi badkāss no tēv tēvēm

bakstmes – bakstāmais; a kād bakstme jasačokrē ugens

baķš – (auduma; audekla) baķis; nooud pusvadmal vēsal baķ

bāl, bāls – balanda; bāls saougš ka biezs

balbiers – frizieris; jauzpuceš, jaaiziet pe balbier ♦ žids māc tēv apcirpt labāk ka balbiers

baleds – balodis; balts ka baleds ♦ balts baleds atslaidēs

ball – balle; svētvakrē kaimiņēs ball spēls Blumberķš ♦ Blumberķš spēlē zaļam ball ♦ vakrē būs kulšēns ball ♦ kaimiņēs būs ball a dancšēn

ball – rotaļu bumba (gumijas); bēns spēlēš a gumijs ball ♦ Paspēlēš a ball un nēpinkšķ.

balziņ – statņi, savieno ragavu slieces ar augšējo koku; balziņš iztēš no uozal

baļķcelmēs – ierīce baļķu uzcelšanai uz ragavu (ratu) kūbeņa (divi dēļi ar divrindu caurumiem, divām dzelzs tapām, sviru un ķēdi); nebut baļķcelmēs, ta mēs tuo baļķ neuzcēlt

baļķrāgs, baļķrāgs – baļķu vedamās ragavas; baļķrāgam nolūd stibiņ ♦ baļķrāgs bi a ķempēl

baļķš – baļķis; a zirgēm vēd baļķš vise kuok garvē

baļķvedēs – baļķu vedējs; mans tēs bi liels baļķvedēs

baļļ – baļļa; uozalkuok cūk plucnam baļļ

bambēl – vabole; rūc ka bambēl pousrē

bāns – vilciens; no Stend mēs brouks a bān

bant – lenta; meitnam smuk bant matēs

barak – baraka; karlaikē vācēš sataisē pulk baraks

bāriš – bārenis; bāriš i tāds, kam nav nē tēs, nē māt

bārķēls – baroklis; bārķēls noeidēs, ka pleiš aizgald pušš

bārdz – bārda; Priconklam bi tād krietan bārdz ka lāpst

bārdzdenmēs – bārdas dzenamais aparāts; bārdzdenmēs tagad i a motōr

bārdznāzs – bārdas nazis; bārdznāzs a ziluonkoul spāl

Bašķš – sala kulminācija janvāra beigās; (trīs dienas pēc Tuņa, Teņa); pa Bašķ tā salst, ka katals viene māļ vāreš, uotrē sasals ♦ pa Bašķ salst ka zaķam acs no pier sprāgst

batist, batists – baptisti, baptists; batist svēdien-skuoleš es a i gājs ♦ batists cilaks tāpat vien i

boušēl – baušļi; tuos boušēļš tu aizliek aiz ousš

baskāj – baskājis, ar basām kājān; pa vasar viss gāj baskāj

bazniclaiks – baznīcas dievkalpojuma laiks; pa bazniclaik palas pātars

baznictuoreņš – baznīcas tornis; baznictuoreņš uzbūvē pulk vēlak ka baznic

Bažkangerš – kangara nosaukums (Melnsils - Vaide); Bažkangerš ceļš tāds smilšēns

bēbar touk – bebru tauki (no astes); bēbar touk ģēld pulkam vainam

bebarāls – bebru alas; viss grāvkanš pill a bebaralam

bēbardambs, bēbar dambs – bebru aizsprosts; uz Ķīkan i krietans bēbardambs ♦ paprōve, vo tu var

- izārdt bēbar damb
- bēbars** – bebrs; bēbar viss grāvs pebūvēš a dambem
 ♦ bēbars i liels meistērs
- bedēr** – bedre; dābs pa mūž dārb septiņpēd bedēr; citam bedēr ruok, pats ekrit ♦ bedēr pils a ūdiņ ♦ viš pa eidanstārp izrak brangē bedēr ♦ ceļš ka vien dubēļbedēr; ceļš vienēš bedrēs, zirgs kājs var nolouzt ♦ bedēr vīram līdz kāmšēm
- bēds** – bēdas; man i tāds liels bēds
- bēgēls** – bēglis; viš i tāds karlaik bēgēls ♦ karlaikē pe mums dzīvē bēgēls no Iecav
- bēgēļ** – palodze; seid uz bēgēļ; puķpuods saliek uz bēgēļ
- beidigs** – bēdīgs; ko tu tāds beidigs
- beidzmeš** – beidzamaš, pēdējais; Kurš tai rindē i beidzmeš?
- bēmber, bēmbars** – spiras (zaķa, buka); rō, cik pulk zaķ bēmbar ♦ pills dārzs a zaķ bēmbrēm
- Bembs** – iesauka (šoferis Dundagas MRS); Bembs bi veļl šofers
- bēn prāte** – bērna prātā (vientiesīgi); vecs cilaks ju i bēn prāte
- bencīns** – benzīns; touks var iztīrt a bencīn
- bēndārzs** – bērnu dārzs; bēndārže bēn māceš last un skaitt
- bēniķ** – bēniņi; uz bēniķougš stāv večs krōds
- bēnoukēļ** – aukle; meitans dēr pa bēnoukēļ, diezgan pacoplans ♦ večmāt vairs der tik pa bēnoukēļ
- bēnparougs** – bērnaukle; aukle; nāč pe mān pa bēnparoug ♦ kaimiņēš vajg bēnparoug
- bēns** – bērns; liek tu bēn mierē ♦ tāds ka mazs bēns ♦ tas bēns nav tuo vērts, ka vīņ uz Ārlavam veđ krist ♦ večs cilaks: tikpat ka mazs bēns
- bēnvann** – vannīņa bērnu mazgāšanai; apakeļlaikēš bēnvann taisē no kuok
- bēņķs** – sols; apseidēš tepat uz bēņķ
- bēramkūl** – zebenica, oderkule (zirgiem auzām); bēramkūl izēsts, jajūdž
- bērs** – bēres; liels bērs, pārdesmit rat bērnik
- bērz sūls; bērszūls** – bērsu sulas; večtēš tecan bērz sūls; pousrē tecan bērszūls
- bēzdals** – pirdiens; kurš ta nu tas i, kas palaid bēzdal ka šēks
- bezdārbniks** – bezdarbnieks; bezdārbniks sajēm pabalst ♦ tagad viss sliņķ i bezdārbnik
- bezdņigs, bezdniks** – bezdelīga; laižēš tik ātēr ka bezdnigs ♦ bezdniks pažuoble tais mīdž, pere bēns
- bezdņikbēns** – bezdelīgas bērns; bezdnikbēns izkrits no mīdž
- bezgāls** – bezgalis; tu tā rij ka tāds bezgāls
- bezguods** – bezgodis; bezguods koun apeids maizs vietē ♦ no vīņ tu uzmanēš viš i bezguods
- bezmērs** – sviri vecos laikos; brangs misiņ bezmērs
- Bībeļ** – Bībele; Bībeļ āds vāķēš a misiņ klambrem ♦ nav kuo last, palas Bībeļ
- bībeļstāst** – stāsti par Bībeles tēmām, ticības mācība skolā; mācē bēnēm bībeļstāst ♦ bībeļstāst it viegēļ iet gāļē ♦ ticēbs mācbe bi jasmācēš bībeļstāst
- bīdaltmilt; bīdal milt** – kviešu smalkie (bīdelētie) milti; diktam smalk un balt bīdalt milt ♦ pajēm ķistē bīdalt milts ♦ lāb bīdalt milt, būs lāb rouš
- bīdlamgaņģs** – gaņģis bīdelēšanai (sudmalās); klab ka bīdlamgaņģs
- biedrēbsbuod** – kooperatīvs, patērētāju biedrības veikals; biedrēbsbuodē lētak ka pe žīd ♦ biedrēbsbuodē viss zemnik bi pa biedrēm
- biezam** – biezumi; več cūk, nebrāķē, ēd biezams ♦ nebrāķē kost, ēd biezams
- biezputarstumps** – stampa (kartupeļu biezputrai); nomazgē tuo biezputarstump
- bikss** – bikses; Kundzberģ skruodērs man pašūj bikss; vadmals bikss aitmugrē ougš; vasar valķē pakal bikss
- bikšpriekš** – bikšu priekša; večtēvam bikšpriekš vaļē; tov bikšpriekš vaļē ka večtēvam
- bild** – bilde, glezna; zīmējums; fotogrāfija; mūs baznicē i Rožentāl māl̄t bild; pekaran bild pe sienmāl ♦ meit ka vien bild

- binderstut** – šķūņa stabu un spāri savienojošs balsts; binderstuts liks no apēļ kuok
- binzuol** – starpzole apaviem; binzuol liek no tād plānak zuoļād
- birdant** – birdināt, bārstīt, kaisīt; penācs laiks birdant sēkal zeme
- birst** – birste; birst sēj no cūk sarēm vo zirg ast
- birz** – josla, ko apsej vienā gājienā; novelk taisan tuo birz
- birz** – bēzū birztala; tād smukk bēzū birz
- bišdūļes** – dūmu kannā bišu apdūmošanai; kūp ka bišdūļes
- bišķrēslīņ** – ārstniecības augs; lāb zāl i bišķrēslīņ, lē vīņ i tād rūgt
- bišķiņ, bišķ** – mazliet, nedaudz; eļej man a bišķiņ ♦ tu esradēs bišķiņ pa vēļ ♦ es tov eduos bišķiņ milts ♦ pemēt zupē vel bišķiņ sāl
- bišķs, krāšbišķs** – nūja malkas sabikstīšanai krāsni; tas krāšbišķs diktam aprgzdēs
- bišspiet** – bišu spiets; sagrāb bišspiet kriečē ♦ bišspiet sasmetēs ābeļkuok galē
- bišstruops** – bišu strops, bišu mājiņa; Ērliķs taisē lābs bišstruops ♦ Indulam pills dāzrs ar bišstropēm ♦ bišstruops pelids pills a skudrēm
- bits** – bites; bits spietē, rougēs nu, kur sasmesēs
- bīz** – bize; meitnam bīz līdz kāj ceļēm
- bīzt, bize** – (govis) bizo (dunduru laikā); guojs taisēs bīzt, asts gaisēs
- blād, blādēs** – niekus runā, melo; blād ka tāds bleids
- blandēs** – blandās (suns), klaiņo; tovs suns blandēs pa mēž
- blank** – plankā; sienmāļs stells no blankam
- blašķs** – blašķe (pudele); jēm iekšē tā, ka blašķs tukšs
- bleidēb** – blēdība; tuo bleidēb a acēm var rēdzt
- bleidigs** – blēdīgs; bleidigs ka čigains ♦ viš no dzimšan i tāds bleidigs
- bleids** – blēdis; sārgēs no vīņ, viš i liels bleids ♦
- bleids pedzīms un bleids nomirs ♦ viš i bleids bījs un bleids paliks ♦ viš tai bleiž barē i tas pārākēs bleids
- bleiņs** – blēņas; nu tik bēn nešastrādē bleiņs ♦ tas kuo tu suolē, tāds bleiņs vien i
- bleistiķs** – zīmulis; kur tu nolik mān bleistiķ
- bleķ kruons** – (agrāk) bleķa vaiņags skārda apvalkā (ap 1-1,5 m augsts, 0,3 m biezs, ar stiklu); priekš kār uz kapēm lik tāds bleķ kruons
- bleķs** – bleķis, skārds; vann no cink bleķ ♦ uzlik bleķ junt
- bleķšķērs** – šķēres skārda griežšanai; saluočē bleķšķērēm kāts ka sallams
- blenž, blenst** – blenž (skatās); kuo tu uz mān tā blenž ♦ blenž ka teļs uz jounēm vārtem
- bless** – balta zīme zirga vai govs pierē; balt zīm pierē, souks tuo guoj pa Bless ♦ bless pierē tāpat ka vēčē guojē
- blikstiš, blikstiņ, ac blikstiņ** – plaksti; acu plakstiņi; kout kas ebīrs apakš ac blikstiņ ♦ blikstiņ pill a mieg ♦ blikstiš roustēs, kas tam pa vain
- bliņkt, bliņķē** – mirgo (bāka); acs bliņķē, ka Kolks bāk ♦ rō ka Kolks bāk bliņķē
- blisan** – mirkšķina (acis); Kuo tu blisan acs, vo tov kāds čubaks ebīrs? ♦ neblisan acs, ķerēs pe dārb ♦ acs ju var izblisant
- bluod** – nelabs (suns); maisās apkārt, blandoņa; īst bluod no sūņ ♦ bluod no sūņ - ne mājš sargē, ne ganēs iet
- bluks** – bluķis; uozal bluks priekš gāl ciršēn
- blumīzērs** – mutes ermoņikas; karlaiķē vāčēš spēlē blumīzēr ♦ spēlē valcēr uz blumīzēr
- bluss** – blusa; bluss ķērt – tur vaig spics pirksts ♦ ouzploukstam laikā bluss ka ne atskoutēs
- bluszāl** – nezāle; kāds vēlls to bluszāl te sasējs
- bluodiš** – blodiņa; tas bluodiš i priekš slapnam ♦ bluodiš pelikts a eidan pilss ka ac
- buod** – bode, veikals; Kadiķ buod bi vien krietan buod ♦ buod tukšs ka izsloucts
- buodniks** – bodnieks, veikalnieks; Mundrovsks a Folkman bi buodnik ♦ Mundrovsks bi biedribs-

- buoḁē buodniks ♦ buodniks bez šmoukšēn nevar izkarantēs
- bōgans** – vijoles lociņš; dābs no skuolṭē a bōgan pa pier
- buogs, priežbuogs** – neliela (priežu) mežaudze, birzs; pagan guojs priežbuogē ♦ pus tas buogs i mūs sainikam
- bokss** – skārda kārba; vācēš skābē kāpsts bokseš
- bokszāl, bokssāl** – sāls un garšvielu maisījums ķilavu sālīšanai; peber tā pavairak bokszāl
- bokštāb** – burti; bēns mācēs bokštābs; puik ju bokštābs pazīst
- bolderjān** – baldriāni; kārigs ka kaķš uz bolderjāņem
- bomvill** – kokviln; bomvill dzīj i švaks ♦ pusvadmaļē i bomvill iekšoud ♦ pusvadmaļē bomvills šķēriš
- bonck** – pasesninājums dzijā; bonckēn gan tu i savērps
- borkdzēlzs** – mizojamā lāpstina; tāds labs zviedar borkdzēlzs
- borkt** – mizot; jaborķē stutmalk ♦ borķē stutmalk a borkdzēlzs
- buokstērt** – burtot (mācoties lasīt); bēns buokstrē ♦ buokstrē ka pats mācēs
- buors** – urbis; tas i colligs buors ♦ tas buors neģēld priekš sultecanšēn
- buorst** – šūti audekla bikšturi bērniem, pusaudžiem; bikss uz buorst
- buort** – urbt; jaebuorē sūls bērže
- borvik** – baravika; borvik tārpa saēdš; borviks pils a tārpe
- bosiķš** – nelietis, noziedznieks; viš i no cietam, īsts bosiķš ♦ viš i tāds bosiķš no bēn dienam
- bourt, bourē** – baurot, bauro; bourē ka briež bulls
- boušēļ** – baušļi; priekš kār skuolē bi jasmācēs boušēļ ♦ man tie boušēļ nēlīž gālē
- brak** – šķērskoks (aizjūga piederums) divu zirgu piejūgšanai pie darba rīka ar divām zveņģelēm; brak jatais no mikēļ kuok
- brāķers** – koku šķirotājs, šķirotājs; mait žīd brāķers, pekrāp
- brākt, brāķē** – izvēlēties, šķirot; ēd biezs, nēbrāķē kost
- brāls** – brālis; tu man i tikpat ka brāls
- brant** – koksnes puve, brants; grīdē esmetēs brant
- brēc uz voidūkām** – vaimanā; ka nomīr, nu var brēkt uz voidūkām
- brēcant** – brēcīnāt; nēbrēcān bēn, duo viņam pup
- breicans; brēcans** – brēcīens, raudiens; bēns laiž breican vaļē ♦ laiž brēcān vaļē, ka ouss plīst puš
- breištang** – šķērsstienis durvju aizslēgšanai, lauznis; zēm sasāls, atņēs breištang
- brēķēls** – brēkulis (māzs bērns); egrūž tam brēķlām knup mutē ♦ ganmeitnam uzradēs brēķēls ♦ vel ju tik tāds brēķēls i
- brēkliš** – brētliņa; sazvejēs zujs siks ka brēkliņ ♦ vo tas kād zūj – brēkliš
- brīdant** – brīdināt; pabrīdān bēns lē nētais bleiņš
- briesams** – briesmas; kruoge redzē briesams ♦ tāds briesams viss mūž nēbi redzēs ♦ kar laikē tik bi visāds briesams
- brills** – brilles; brills noslīdēs pašē dēgangalē ♦ vairs bez brillēm nēredz last ♦ stulbam brills nēpalīdz
- brīnams** – brīnums; tas nu gan i brīnams ♦ runčām brīnams, ka pēl pamuk
- brīnamsvec** – eglītes brīnumsvece; uzdedzān Ziemsvētk eglē brīnamsvec ♦ katram bēnam pa vien brīnamsvec ♦ brīnamsvec dēg a gaiš liesam
- brīntēs** – brīnīties; nēnobrīntēs, kur knašš krās drāns
- brisks** – rājiens; nu tu dābs no māts brisks
- brīvēb** – brīvība; nu i brīvēb, katars dar, kuo viš grib
- brīvstēb** – brīvestība; piektē gadē mūs tēv taisē brīvstēb
- bruoksts** – brokastis; vo tu bruokst paeid; sainc souc bruokstēs
- brošš** – broša, piespraude; gadstirgē nopirk meit-

- nam brošš
- brouct** – braucīt, masēt; veče māt māk brouct visāds vains ♦ tu vārt pabrouct man mugar, krik esmetēs ♦ tu man pabrouc tuos kājs, tād sāpig
- brouke** – braukā; kuo tas čigains broukē uz priekš un apakēļ
- brucant** – asināt, berzt; neizbrucan tuo spaņ duban cour ♦ izbrucan balts krēkals ♦ brucan ruoks aiz priekēm ♦ vajg uzbrucant iskapt, vairs nejem ♦ lāb nobrucan man mugar
- bruckēls** – izkaptis strīķis; brucant a bruckēļ ♦ brangēs bruckēls, neņorouj asmiņ ♦ buodē pirktis bruckēls
- bruġakmiņ** – bruġakmeņi; bruġakmiņ vietam egrīmš, japaprave
- brūġs** – bruġis; pils sētsvidē i akmiņ brūġs
- bruk** – bruka, vēdera plēves plisums; akmiņs douz-dams, dabē bruk ♦ neņtrake puik, ka neņdabē bruk
- brūkliš** – brūklenes; brūkliņ pils slēġs ka sārkans
- brunč** – brunči; šūpēs ka brunč plodzņēs
- bruņčepēr** – bruņū cepure, ķivere; peic kār bruņčepērs mētes gar visēm žuogmalēm
- bruokstlaiks** – brokasta laiks; līdz bruokstlaik pļoušēn pa rass
- bruokstnese** – brokasta nesējs; šorīt sainc pats i bruokstnesēs
- brūtskruons** – līgavas vainags; brūtskruons no mirtēm
- buban** – bubina; ķēv tēv pazīst, dzird, ka buban
- buč, bučtes** – buča, bučoties; tas meitans gan i kāriġs uz bučšņēs
- bučmūls** – kārs uz bučošanas; īsts bučmūls, tas tik vien tov i prātē ♦ tas meitans i īsts bučmūls
- bučtes; bučēs** – bučoties; bučšņēs ju nav neķād grēk dārē ♦ Ližēls i kāriġs uz bučšņēs
- bukkārkals** – blīgzna; bits laižēs bukkārklē pūplēs
- bukstiņ biezputar** – putraimu biezputra ar kartupeļiem; vakriņēs bi bukstiņ biezputar
- bukstiš** – pašauštas vadmalas veids
- bukt** – bukte, iespiedums, bikšu buktes; eskreġ kuokē un dabē bukt
- buķet** – buķete, puķu pušķis, smaržu kopums; brūts buķet ka neņvar ne satūrt
- buldrē, buldērt** – buldurē (tītars), neskaidri runā; tā buldrē ka tītars, neņkuo neņvar saprast
- bullans** – neliels (jauns) bullis; pusuotar gād bullans ♦ kaimiņam i tādš bullans
- bulls** – bullis; Bažam bi lielēs sugšbulls
- bultknābs** – dzelzs kāsis plīts riņķu pacelšanai, malkas sabikstīšanai plīti; krāsns kruķis; neķķēnes, pajēm bultknāb un sabakst malk plītē ♦ sačokrē krāš a bultknāb
- Buļķallans** – kalns zem vecā ūdenstornā; no Buļķallan mēs brouc a slēpēm
- buļķpier** – buļķu piere (lamu vārds); tu i īsts buļķpier
- bumb** – bumba; puiks pļavē spārd bumb
- bumbēls** – bumbulis; ac blikstiņē uzmetēs tādš bumbēls ♦ man ēlknē emetēs tādš bumbēls
- bundals** – bunduls; nodreijē man tād sviestbundal; sviest eliek iekš bundal
- bundzniks** – bundzenieks; večēs Blumberķš bi bundzniks
- bundž** – bundža, kārba (skārda); bleķ bundž a uošēm
- bung** – puns; pa tumsam uzskrēġ stendrēm, dabē bung
- bungs** – bungas; Blumberķš a bungam iet pa priekš ♦ večēs Blumberķš sit bungs
- bungvāl** – koka vāle (āmurs) mietu iedzīšanai zemē; krietan bungvāl, a tuo var strādt ♦ bungvāl tik vīr var cīlt ♦ kuok ķīl sit a bungvāl
- bunt** – sacelšanās (pret varu); piektē gadē tēv taisē bunt pret muižnikēm
- bunt** – saišķis; atņēs vien bunt burkiņš ♦ uz tīrg burkiņ bunt makšē 10 santīm
- buomkant** – neapzāģēta dēļa mala; tiem dēļēm buomkants pētēš a cīr
- buoms** – bomis; buoms vaidzigs priekš baļķ celšēn
- burbēls, burbeļ** – burbulis; burbuļi; ilg līs, burbeļ

uz ūdiņ; tāds burbēls ka bēn gāl

Burbēļciems – ciema palama pie Dundagas; Burbēļciemē kolkōznik vien dzīvē

burk – burka; saplis glāž burk ♦ zapt jasalej trīslīter burķes ♦ pill burk a zapt

burķens, burkiņ – burkāns; dēgans nosāls sārķans ka burķens ♦ puik, pajēm burkiņ ♦ burkiņ ougš ka duob plēš puš

burkiņduob – burkānu duobe; burkiņduob nooudzs ka pļāv

būrniks – burenieks; būrniks pašš taisē zvejnik ciemēs; liels trīsmast būrniks

burs; būrs – burvis; Mazpūpolberķs bi liels burs ♦ runē ka apakeļlaikēs i bījš būr ♦ kur tu tagad jems būr, viss pazūdš ♦ viš i ta ka tāds būrs

būršlaks – aizdusa, klepus (zirgu slimība); zirgu slimība (pārsķrietam dod dzert); saskrēj zirgam būršlak ♦ tā tu sabrouks zirgam būršlak

burtnic – burtnīca; burtnic a rūtiņem

butel – pudele; seid akal pe (sōv) butēl

C.

calēs – cilājas; zābak pa lielēm, calēs; topēls pa lielēm, calēs

cāls – cālis; smuks dzeltans cāls

capcarap – kout ko nospert, nozagt; čigaiņ puiks gadstirgē tais capcarap

cāpe – lēni iet; vētēs cāpe uz pirt, krēkals padse

caurams – caurums; caurams uz cauram, tā novalkts bikss

cbībaks – ūdensķriņģelis (?); sīksts ka cbībaks

cedēl – zīme, paziņojums, uzraksts; sajēm no pagast cedēl, ka grant javēd ♦ tād cedēl pelikts pe durēm

ceijērs – pulksteņa rādītājs; lielēs ceijērs uz divēm; pulkstēns a spuožem ceirēm

čekals – cekuls; katrē vistē i sovs čekals; puikē čekals (matčekals) ka gaiļ sekst

čellamlouž – celmlauži; čellamlouž i slīper ļouds

cellams; cellem – celms; celmi; aizgāj ka vēlls pa čelēm ♦ uozal čellams nav viegēl izloužams ♦

tuos čellams tu tik viegēl neizlouzs ♦ mājs etaisē vienēs celmēs, nu i louk ♦ slēgē čellēm vien vairs palikš ♦ uozal čellams i dikt rēšans

ceļ dump – streiks, nemieri; piektē gadē ļouds cēl dump

ceļgals – celis; ceļgals zils, nopumps, sāp ka briesams

ceļmāllap – ceļmallapas, ceļtekas; ceļmāllap liek viršē, ka koutkur i vain

ceļrādteš – ceļa rādītājs, uzraksts, zīme; uz ceļrādteš i uzraksts, last tu māķ

ceļstabs – kilometru stabs, ceļa stabs; ceļstabs rak pa ceļmalam

ceļšķūr – greiders; ceļš i bedrēns, vaijg ceļšķūr

ceļvēš – ceļavējš; labs ceļvēš, iet ka sites

ceļviet – kādreiz braukts, bijis ceļš; vel tuo ceļviet var samānt

ceļvīrs – ceļa gājējs; ceļvīram i jaduo naktsmājs

cenķel, cencēl; cenķels – gūžas tievā daļa; ciska, gurns; cenķels ka lielam dāņ zirgam ♦ pārs cūk-cenķels vel i ķiste groudeš ♦ kas tam meitnam pa cenķlēm

cepēls – ceplis (darvas, ogļu); cepēls bi etaists kroujmalē ♦ pe Rākst bi vēcs dārscepēls

cepēļsluot – skuju slota maizes krāsns slaucīšanai; cepēļsluot seļ no egeļ zarēm ♦ izslouk pēllans a cepēļsluot

ceper – cepure; neškatēs vīr peic ceper ♦ ceper uz vien ous, īsts lodērs

cepeškrāss – plīts cepeškrāsns; cepeškrāss izdēdzs, pēllēn birst panē ♦ cepeškrāss izdēdzs, roušs nēvar pacept

cepešpann – panna cepšanai; izsmēre cepešpann a touķem, lē nēpedēg ♦ liel cepešpann, tur var vēsal sivan izcept ♦ papras Ližlē, lē eduod tov cepešpann

cēram, cērams – cērmes; puikam cēram, jadabē aptēķē zāls; puikē jaidzēn cērams ārē; bēnam vaig cēramzāls

cērrs – matu cirtas, pinkas; nekārtīgi, nesukāti mati; izķemmē sōvs cērrs ♦ saķemmē cērrs, izpūrs ka

- ērķels ♦ dance, ka cērrs iet pa gaisam ♦ cērrs saspinkšes, līdz kāmšēm ♦ cērr izouģš līdz apkēl
- cērtēs** – iemīlētis; tu ju cērtēs var, bet vo viš tēv jems
- čērtardien** – ceturtdiena; čērtardien dābs joun mēneš
- čērtartes** – ceturtais; i čērtartes kār gads
- cibaks** – (pīpes) iemutis; mundštuks; pīpē briesmig liks cibaks ♦ cibaks izeids priekš zuobs
- cielaviš** – cielaviņa; baltēs cielaviš māješ, var sākt loukdārbs
- ciemīš** – ciemiņš; nāč iekšē, būs ciemiš ♦ pasrouģes, kāds ciemiš atskūlēš
- ciemļouds** – ciemiņi, svešinieki, kaimiņi; es tā cilē, kas tie ciemļouds tād i ♦ pa Jāņēm sanāk ciemļouds
- ciemtēs** – ciemoties; man nav ilg vāļ ciemtēs
- cierē, ciert** – pastaigājas, staigā, iet nesteidzīgi; kuo tu cierē ka kāds baruons ♦ skuoltēs cierē a sōv madam pa cēļ ♦ cierē ka gaspaž pa park
- ciess** – ciesa, vārpata (nezāle); ciess var pēbeigt a mēllē papuv
- cietamniks** – cietumnieks; viš i bījs cietamniks ♦ kas nu nuo cietamnik var iznākt pa cilak
- cietams** – cietums; eliks tēv cietmē, ta tik tu rēdzs ♦ cietams bi pilē, vienē stūrē
- cigiš** – mazs kumeļš; ķēvē astkrēj mazs smuks cigiš
- cikuoriņ** – cigoriņi; cikuoriņ oudzē priekš kafē
- ciķeļbārdz** – spica bārda; tād ciķeļbārdz ka kazē
- cīle, cīlt; cūle** – uzmanīgi skatās, mērķē, vēro; tu pacīlē kuo kaimiš sētsvidē dar ♦ cīlē ka uz pilēm izgājs ♦ kuo tu tik prātig cīlē ♦ nocūlē lāb, lē trāpt
- cilinders** – cilindrs (galvas sega); cilindērs gāļē, īsts āksts ♦ uzlics cilindē gāļē, ka tāds ķēms ♦ staigē ka kungs, a cilindē gāļē
- cilindērs** – cilindrs (lampas); cilindērs karlaikē bi dārg mant
- cimbuol** – (putna) kāja, stilbs; vistē tik dīvs cimbuols i ♦ tov tas cimbuol, tu vairak darēs
- cimēnts** – cements; priekš fundament būs vajdzigs
- cimēnts**
- cīņes, cīntēs** – darboties, smagi strādāt; cīņes a cēlmēm ka briež bulls ♦ viss mūž cīņes, pa tuo dabē kump mugar
- cīns** – cinis; mazs cīns apgāž liel vezam
- ciņģāl** – ciņu gali (pļavā); ju ciņģāl plik, kur pasrouģes (E. Dinsbergs)
- ciparblat** – ciparnīca (pulkstenim); ciparblatt a uzmāltēm rozēm ♦ ciparblat muš nodirsts, nēko nēvar saprast ♦ ciparblat tāds nopeles, nēvar norēdzt
- cīreļputēs** – cīruļu putenis; nēspries pa ātēr, vel būs cīreļputēs
- cirkāts** – cīrvja kāts; cirkāts jalieks no mikēļ kuok
- cirkēļ** – cirkulis; riņķ var novilkst a cirkēļ
- cīrs, cīrs** – cīrvis; krietnam vīram krietans cīrs ♦ man i Bruzinsk kalē kalts cīrs ♦ labs malkskaldams cīrs
- cīrsam** – cīrsma; estigē, izdastē cīrsam, lē zin, kas tur i iekšē ♦ šuo cīrsam nocirt šopousar ♦ tas cīrsam nav priekš lopgānšēn ♦ cīrsam aizoudzs a pieskam ka ell
- cīrvēls** – cīrulis; cīrvēls dzied gaisēs ♦ cīrvēls plodzņēs pa mākiņapakš
- cīss, cīss** – ar salmiem sasiets labības klēpis; sien rudz cīss, ka a jēlēm nagēm
- cīšē ouzs; cīšē** – ar grābekli veido labības klēpjus; lē meits poukrē sacīšē ouzs
- cīsk** – gūža, ciska; kas pa cīskam, kas pa cenklēm, ka lielam dāņ zirgam ♦ cīskas ka ziluoņam
- cīss** – purva grīslis (gultas maisiem); cīss noģēld čubmaisēs
- citgād** – citu gadu; citgād tov būs jaiet skuolē
- coll** – colla; nav tik smalk, coll uz priekš vo apakēļ ♦ coll i tād apakēļlaik mērs
- collštaks; colštaks** – saliekamais colmērs, colmērs; colštaks kābtē ka būvmeistrēm ♦ collštaks i amatnik daikts
- cop** – sieviešu matu sakārtojums; sasukē mats un uztais cop

- coplans** – paliels, pusaudzis, augošs; brang pa-coplans bullans
- cour courņem** – caurmērā vidēji; rāciņ šogād cour courņem lāb paougš
- courams** – caurums; biksam couram vien i palikš ♦ zarcouram dēļ aiztapē a tap ♦ ka apēd kringeļ, kur tas courams paliek
- couramšvāģers** – sievas mīlākais; Žāns nēmaz nēzin, ka tu viņam i couramšvāģers
- courslēdzam atslēg** – atslēga durvju iekšpusē; klētsdurēm i courslēdzam atslēg no kuok
- cucaurams** – anālā izeja; aizbīd cūķē cucauram a sallam vīšk
- cuijan, cuijant** – rīdināt (suni), rīdīt; pacuijan sūņ uz aitam ♦ ja ājs ies rudzēs, pacuijan tik Duks
- cuk** – siltummūra dūmeja, skursteņa dūmeja; jaiz-slouk cuks ♦ jaizžākņē cuks, lē nēšmetēs pašars ♦ cuks pedēģš jaizslouk
- cūkaizgalds** – aizgalds, novietne cūkai; cūkaizgalds izārds, jasariktē ♦ sapravē cūkaizgald, tas i tāds saputēs
- cukar sīraps** – cukura sīrups; bēn izstrēbš cukar sīrap
- cukarbiets** – cukurbietes; šovasar lāb paougš cukarbiets
- cukarmaiss** – cukura maiss; Ulmanlaikēs cukar-mais svēr simt kilogram
- cukarpobriķs** – cukurfabrika; cukarpobriķē tais cukar
- cukars** – cukurs; nu ju cukars pills buods ♦ mums bi trīs cukar pobriķ ♦ cukars makšē noud
- cukarzirniņ** – cukurzirņi; bēn, veļl, apeidš viss cukarzirniņš ♦ cukarzirniņ jaēstād, lē bēņem but kuo panašķtēs
- cūķceper** – cūķcepure (lamu vārds); īsts cūķceper no vīr ♦ īsts cūķceper tov i tas kaimiš
- cūķeidans; cūķeidnams** – cūķu barība; liel cūķ, nēs pill spaņņ a cūķeidan ♦ satais cūķeidan priekš vakarreiz ♦ satais cūķeidnam un aiznes uz cūķ-staļl ♦ cūķeidans i sataists, tu tik lej silē
- cūķkast** – dēļu kaste cūķas transportēšanai; ap-skatēs vo cūķkasts iekšpusē nav kād nagal ♦ aizbrouc pe kaimiņ peic cūķkast
- cūķkoujams duncs** – cūķu duramais duncis; cūķkoujams duncs i ebīdts sienmaļ šķirbē
- cūķkoušēn** – cūķu bēres; uz cūķkoušēn taisēs ka uz lielēm svētkēm
- cūķlabēb** – sīki, atvētīti graudi; cūķlabēb ju nēiet rēķname
- cūķnāzg** – vienkāršs mezgls; lemps tāds, sasejs a cūķnāzg
- cūķpien** – cūķpienes, pieneņes; cūķpiens zied ka dzēltans
- cūķpried** – "cūķu priede" (klajumā, zarota, zema); cūķpried pils a čiekrēm ka krellēm
- cūķpups** – cūķu pupas; es tuos veļl cūķpups nēēd ♦ kukiņ ēd cūķpups nuost
- cūķrāciņ** – kartupeļi cūķām (barošānai); vo tie cūķrāciņ līdz pousram petiks
- cūķrakam** – cūķu rakumi; viss plāv vienēs cūķrak-mēs
- cūķs gāl** – cūķas galva; dabē cūķs gāl un izvār oukst gāl
- cūķs kājs** – cūķas kājas; ka dabē cūķs kājs ta nēnogroustēs
- cūķsakēn (cūķkast, briežast), briežsakēn** – platlapu bezgale, ārstniecības augs kuņģa vainām ♦ cūķ-sakēn i rūgts ka bail ♦ cūķsakēn nodēr priekš vēdarvain
- cūķsil** – sile cūķas ēdienam; sile cūķai (ēdiena ieliešanai); cūķsil iztēš no apeļ kuok ♦ cūķsil izkaplē no apss kluč
- cūķsiliš** – māršils; timiāns; cūķsiliņ tēj i brangs padzērams
- cūlē** – mērķē, lūr; skatās, mērķē; cieši skatās; Pēter, ko tu tur cūlē ♦ nēcūlē uz meitam ♦ kuo tu tur cūlē, tur nēkas nav ♦ nu tu cūlē a abam acēm

D.

- dāb** – daba; dāb mūsliakēs i pecūkts ka vairak nēvar
- dābs pa ļep** – dabūsi pa ģīmi; dābs pa ļep, ja nēstāvs kluss

- dābs pa nuņņam** – dabūsi pa muti (lūpām); dābs pa nuņņam, ta būs mut ciet ka šuplād
- dābt, dabēs** – dabūt, dabūjis; nu tu dabē, kuo gribe
- dačks** – brikšņi, pielūžņots mežs; tāds dačks, ka acs var izdurt ♦ pe Čigaiņtak i tāds dačks, ka acs var izplēst
- daikts; daiks** – darba rīks, priekšmets, instruments, lieta; tas zāgs i viens varēns daikts
- dakstiš, dakstiņ** – dakstiņš, dakstiņi, kārniņi; mājē mēs uzliks dakstiņ jumt ♦ nokrīt dakstiš, dabē gandrīz pa gāl ♦ pilē uzlik joun dakstiņ jumt
- dakšiš** – dakšiņa; dakšiš i tād jounmuod erikt ♦ īst zidriķel, ēd a dakšiņ
- dakš** – dakša; kāds vīrs, tāds dakšs
- dakt** – dakts; svece dakt nogruzdēs, nevar pelaist ugiņ
- daktērs** – dakteris, ārsts; vēceš Grīnberķs bi tikpat ka daktērs
- dāl** – rūpes; tov tur neķād dāl nav jatur
- dambis** – dambis; dambis plūdeš pārrouts pušš
- dambis** – meža ceļš ar grāvi vienā vai abās pusēs; Puriņ dambis ♦ tāds tas Putē dambis bījs no laik gāl ♦ plūd Pācē pārrāv damb
- dampkatalis** – (tvaika) lokomobile, tvaika katls; dampkatal ju atvēd ♦ savēd ūdiņ priekš dampkatal
- damps** – dampis (tvaika katls, lokomobile); damps javēd a astiņem zirgēm ♦ seš zirgspēk damps
- dance, danct** – danco, dancot; dance, ka lindrak plodzņes ♦ pa viss mūž danct nav esmāces ♦ vakrē būs ball, dābs danct
- dār** – darva; mēlls ka dār ♦ dār tecan no sviķčelmēm
- dār** – labības kalte; pebēr pill dār a rudzēm ♦ mēs labēb kaltant vēd uz Sīm dār
- dārbeš, dārbeš** – darbojās, darboties; vēceš dārbeš gar grābkļēm cour dien
- dārbstēl** – serdes daļa pagalei, kuru lieto skalu (jumta skaidu) plēšanai; pagales serdes daļa pēc apļievas nolobīšanas; krāšmalk ņem no dārbstēlēm
- dārscepeļs** – darvas ceplis; te kādreiz tēvam bi dārscepeļs ♦ pe Rākst bi vēcs dārscepeļs
- dārsdeģis** – darvas deģis; nosmūreš mēlls ka dārsdeģis
- dārsdrān** – drāna ko sedz uz pirts ārdiem iesala žāvēšanai; vēll žurks sakapeš dārsdrān
- dāršēns** – darišanas; man i dāršēns pagastmājē un poste
- dārtēs** – darītājs; Ješk ju nav neķāds dārtēs
- dārzniks** – dārznieks; vēctēs strādē muižē pe dārznik
- dāžē, dāžt** – piedāvā, piedāvāt, dot; kuo tu man dāžē, tov pašam i mazam
- decembērs** – decembris; decembērs šogād bi saligs
- dēdzkeļs** – dzelzs iesms caurumu dedzināšanai; iztiks bez buor, a dēdzkeļ
- dēgams** – meža degums; dēgams aizoudzs a kazruozēm
- dēgangals** – deguna gals; dēgangāl rēdz, mūž gāl ne
- dēgangs** – deguns; dīvruok šnūcams dēgangs
- dēgatcepeļs** – deguta ceplis; dēgatcepeļs ju kurēs
- dēgats** – deguts (bērza tāss destilāts); dēgat tecan no bērz tāšēm
- deķs** – sega; tāds vecs, izvalkts deķs ♦ māts ousts deķs
- dēls** – dēles; japeliek dēls, lē novēlk vain
- dēls** – dēlis; sazāgē baļķ dēles
- depež** – paziņojums, raksts; tov poste penācs depež
- dērams** – derīgs, noderīgs; tie rat ritiņ vel i dēram ♦ tas liet i dērams, noliek malē
- desmēt** – desmit; pairīt desmētes datams
- dēss** – desa, desas; kas pa krietan dēss struņķ ♦ lābkē zūj ju i dēss ♦ kous cūk, sadārs dēss ♦ rougeš – suns paķēr dēss
- dēss dāršēn** – desu pildīšana; dēss dāršēn būs poukrē
- Dēssmares** – pēc kara krodzniece Dundagā; Dēssmares bi siev ka trīsdūr skaps

devantēs – devītais; devantēs gads puikam iet

deviņ – deviņi; deviņ vilk cits aiz cit

diedals – tāds kas pastāvīgi aizņemās, diedelnieks; diedals i tāds bezkounigs tukšnieks

diedaltēs – nabagot; ej uz cit pagast diedaltēs

diegspuoliš – diega spolīte; vēl suns sagrouds diegspuoliņ ♦ duod diegspuoliņ bēnēm, lē spēļes ♦ diegspuoliš paripe apakš gult ♦ kuok diegspuoliš

dienastmeit – kalpone; salig pe Večvager pa dienastmeit ♦ strādē pe sainik pa dienastmeit

diensgaisam – dienas gaisma; jasteidz padārt, kamēr i diensgaisam ♦ ugiņ nēdedzan, vel i diensgaisam

dienstrādnieks – strādnieks, kurš strādā par dienas algu; kuo tu no diensstrādniek vairak var grībt

diensvīds – atpūta pusdienas laikā; pagul diensvīd ♦ pagūls diensvīd kād stund

dienszagēls – dienszaglis, sliņķis; dienszagēls nav zagēls, bet zuog ♦ dienszaglam nēkad nav kuo ēst

Diev dārb – Dieva darbi; Diev dārb, bet cilkam jastrādē

dievduotēs – dieva dotais (tāds paviegls cilvēks); Emsjans bi tāds dievduots

Dieviņkangērs – kangars (trešais valks – Dūmele – Saunags); Dieviņkangrē vietam smilkts līdz ulēm

dievkuociņ – dievkociņš, smaržīgais kārklis; apakļaiķes dievkuociņ oug visēs mājēs

dievkouts – nosprādzis lops; tād zil gāļ, vo tas tik nav dievkouts luops

Diez – Dievs; kas tuo var zīnt, vo Diez i, vo nav

dīgēls – dīglis; tād sallan, ka viss dīgēļ apsāl

dīķs – dīķis; dīķē ūdens pilē līdz pussān ♦ aizdambē up un uzpludan dīķ ♦ mums Dundķē i pašēm sovs dīķs

dills – dilles; bez dillēm gurķs nēvar eskābant

diptāt; diptāts – kalpa (vaļenieka) alga natūrā, laukstrādnieka alga natūrā, agrāk samaksa natūrā; diptāts – piec pūr rudz ♦ muižē kalp rudiņ sajēm diptāt ♦ diptāt tik dābs rudiņ, ka izkuls

dīšēļ – aizjūga piederums divzirgu pajūga ratiem; jūgstienis; dīšēļ puš ka skalgans ♦ dampkatlam dīšēļ ka baļķs

dīv – divi; dīv vien mēs bi

Dīvdubalt – Jaundubulti (Jūrmalā); Dīvdubalt i stancij

dīvlē, dīvēlt – rausta, tramda, dīda (zirgu); dīdīt, tramdīt; dīvlē tuo ķēv, ka tāds apdousts ♦ tu tāpat ka čigains dīvlē tuo zīrg

divruok šnūcams dēgans – traki (aplam) liels dēguns; Silābram Elzē bi divruok šnūcams dēgans

divtāž – divstāvu [ēka]; uzbūvē divtāž māj

divvīr dūrs – divas veramas durvis (stallim, šķūnim); šķūņam plats divvīr dūrs

dižadat – lāpāmā adata; varēn dižadat, ka pirksts ♦ dižadat a liel ac, viegēļ evērt dzīj

dižēs – dižājas, izrādās; dižēs ka čigaiņ zirgs

dižgrābkēls – zirga vilkmes grābeklis; dižgrābkēls tik i kuo vērts

dižistab – goda (lielā) istaba lauku mājās; ciemiņs guldan dižistbē

dižišķs – ikšķis; malk skaldtēms nocirt dižišķ ♦ ekrāmē a āmar pa dižišķ

dižkatal – liels, iemūrēts katls; penēs dižkatal a ūdiņ, vajdzs mātēs

dižkažaks – liels, garš kažoks braukšanai ziemā; kārtigam mežē broucēm vajg dižkažak

Dižkrišs – pēdējā Dundagas barona Kristiāna Osten-Sakena iesauka; es a šādēm tādēm Krišjāņēm kuope nējaktē ♦ Dižkrišs 1919. gadē kriev nošāv Tukmē

dižpus – vairāk nekā puse, lielā puse; salasē dižpus spaņņ a uogam

dižriķēļ – ar skaļu valodu; tu gan i dižriķēļ skan ka bazūn

dižrouš – sklandrauši; dižrouš cep pa rudiņēm, ka bi burkiņ

dižvedē – vedējtēvs, vedējmāte (kāzās); dižvedēm kāzēs i atbildig šept

duo šu – dod šurp; paduo šu tuo cīr

- duob** – dobe (dārzā); burkiņš sēs dīvs duobs; esēj vേശal duob a burkiņem
- duobams** – dobums; labs duobams priekš bišspiet ♦ vītļē liels duobams, pills a putanmidžem ♦ duobams pills a bitēm
- duor** – dobums kokā bitēm; eriktē priedē duor priekš bišsaim
- duorspried** – priede a bišu dori; duorsprieds vel var rēdzt pe Kaziņem ♦ pe Kārkal un Kaziņem vel i trīs duorsprieds
- dorš** – menca; dorš makšē lat gabļē ♦ jūrē vairs doršš nav, viss izķert ♦ nu vairs doršš pa sapņem nevar rēdzt
- doš, doš** – mierina govis slaucot; doš, Raibēl, doš
- duoz** – doze, kārbiņa; ciba (neliela); uztais duoz priekš šnūcam tabak no tāš
- drabiņš** – atkritumi pēc alus brūvēšanas, drabiņš; paliekas no iesala pēc alus brūvēšanas (alus brūvēšanas atlikumi); drabiņš aduod guoļē ♦ drabiņš duod luopem, lē apēd
- drabiņkuņģis** – lamu vārds; īsts drabiņkuņģis, kājs rump neņēs
- drādž** – biezie atlikumi kausējot taukus; drādž a rāciņ biezputar ♦ saseisēs drādžs a rāciņem
- drān; gāls drān; drāns** – galvas lakats; audekls; drāna, drānas; tik knašš drān ka vien puķduob ♦ puķēn drān ka čigaiņmātē ♦ drān uz acēm, ka ne pazīt nevar ♦ sainc nooud krēkaldrān ♦ uzsējs drān uz acēm ka vēc siev ♦ nooud drān priekš gālē siešēn
- draņķis** – ēdiena vai citi atkritumi; sliktis cilvēks; atvėd no brūz vേശal vāt a draņķ ♦ vo tas i cilaks, tāds draņķis
- drāštārps** – sprakšķu kāpuri, drātstārps; plēsams pills a drāštārpeņ
- drāt** – stieple, drāts; speciāli vērpts un apstrādāts linu diegs apavu un zirglietu šūšanai; mīksti vērpts linu diegs, piķots un vaskots; bezdnik rindē seid uz telefōn drāteņ ♦ drāt nopiķē un peic tam novaskē (šūšanai kurpnieku un rėdnieku [zirga iejūga gatavotājs] darbiem) ♦ vo tagad kāds vairs māk drāt uztaist
- drāžambeņķis** – (stīpu) drāžamais sols; sols ar spili (stīpu, kātu drāšanai ar slimestu); lē drāzt a svīmast, vajg drāžambeņķ ♦ priekš drāžšēn i drāžambeņķis ♦ drāžambeņķis i malkšķūņē
- drēbkeļ** – drebuļi, drudzis; tāds drēbkeļs uznāc, ka zuob klab ♦ tād drēbkeļ iet cour kouļem ♦ mān tād drēbkeļ puran
- drēbs, drēb** – apģērbs, audekls; nooud drēb, nu jašuj jouns drēbs
- drēbskaps** – drēbju skapis; uoškuok vēclaik drēbskaps
- drēgans** – drēgns; rudņē laiks i tāds drēgans
- drēģ** – rāmis ragavu virsmas paplašināšanai; uzsien ragavam drēģs, vess sien
- drēģeļ** – durvju aizšaujamaš; aizbīdnis (durvīm); aizdrēģlē dūrs ♦ kalē kalt drēģeļ priekš istabdurēņ
- dreijt, dreibeņķis** – virpot, virpa; katram meistram i dreibeņķis
- dricant, dricantēs; drican** – kratīt; purināt (braucot ratos); rō kāds vēll ceļš, drican dvēsēl ārē ♦ kuo tu dricņēs, gul mierig ♦ drican gan peic vēll, ka pa brūģ ♦ pa brūģ tie rat briesmig dricņēs
- drigēns** – drigēnes; drigēns i indig
- driķeļ** – durvju rokturis; nolauz dūr driķeļ ♦ puiks nolouz driķeļ
- drill, drillē** – darbināt (bez vajadzības), spēlējas; drillē tuo vēlpēd, kamēr sapleis ♦ Kuo tu bez vajdzēb drillē tuo ratiņ?
- drops** – zāles; aptieķers samaisē man lābs drops ♦ pajēņ aptēķē drops priekš vēdar
- drošk, līnijdrošk** – viegli izbraucamie rati uz atsperēm; mācēs vienādiņ brouc a drošk, a kučer
- druk, drukē** – druka (raksts); Vo tu māk vēcē druk izlast?
- druņķt, druņķē** – stampāt, stampā (biezputru); ♦ biezputar sadruņķē kārtig ♦ sadruņķē lāb tuo rāciņ biezputar, lē kunkēļ nēpaliek
- drupšiņzup, drupšiņ** – piena zupa ar nelielām bīdelētām klimpām; sastreb drupšiņzup a ēriņem
- dubalts** – dubults; dubalt vīl, lē i stiprāks ♦ salej āl a šņāb – dubalts nēplīst

- dubanistab** – dibenistaba; dubanistab i tāds ouksts
- dubans** – dibens; muce dubans izpūjs ♦ kublam dubans izpūjs ♦ dīķē nēvar duban aizkact ♦ kriečam izpūjs dubans, rāciņ birst ārē ♦ Puter ēzram nav dubans
- dubeļ** – dubļi; dubeļ, ka nē izbrist nēvar ♦ pousrēs tē dubeļ līdz ousam, vārt uznākt pliksāls ♦ dubeļ līdz ceļgalēm
- dubeļbeder** – dubļu bedre; ceļš, ka vien dubeļbeder ♦ mežkuil dubeļbedrēs tais vanns ♦ dubeļbeder cūkām kur vāļtēs
- Dubrovlīn** – drusku īpatnēja sieva Dundagā; Dubrovlīn i kārigs uz šņāb
- ducel** – viegli vienass rati; šoreiz jūdž duclē
- ducs** – ducis; ducs un vel viens, tad i veļlducs
- dūj** – balodis, dūja; māķens tāds ka dūj ♦ tād raib dūj ♦ tik miksts ka dūj
- duk** – duka, spēks, varēšana; Pricam gan i duk iekšē ♦ Vo tov nēmaz nav duk kouļēs?
- dukrē, dukert** – baksta, grūsta, aiztieks; dunkā; piebiksta; Lūdž skuolte, viš mān dukrē! ♦ pe-dukre sāl pe tuo gurķ
- Dukss** – Duksis (suņa vārds); Duksam jaduo žēlstibs maiz
- dūļes; bišdūļes** – (bišu) dūmkanna; ekuran dūļē, ies mēd roudzt
- dūmbūd** – būda gaļas vai zivju žāvēšanai, kūpināšanai; atstās gāļ pa nakt dūmbūde, kas ta vīņ jems
- dūmistab** – istaba bez skursteņa; tagad ju dūmistab nav kur rēdzt
- dūmnams** – pavards manteļa skurstenī; kalpsievs pa 5 – 6 salik dūmname
- dumpniks** – dumpinieks; piekte gadē viss zemnik bi dumpnik
- duncs** – duncis; no štik uztais cūkkoujam dunč ♦ kalē kalts duncs ♦ duncs i vajdzigs priekš skalpleišēn
- dunčēls** – duncītis (neliels); Vēžēnsts kāl ašs dunčēls ♦ tāds labs dunčēls priekš rāciņkasšēn
- dundadzniks** – dundadznieks; es i dzīms dun-
- dadzniks
- dunderš** – dundurs; poukrē dunder ēd luops nuost
- dundziš** – dundadznieks; dundziš dzīvē Duntķē
- dundzniks** – dundadznieks; es i dundzniks no tēv tēvēm
- dūņs** – dūņas; dūņs lidz kāj ceļēm
- duomt, duome** – domāt, domā; duomt vaig a gāļ, nē a pakēļ
- dūr likstiš** – veclaiku durvju aiztaisāmā daļa – mēlīte; dūr likstiš nolūd ka sapūjs
- dūr stender** – durvju aploda; dūr stenderš taisē no brusam
- dūr, dūrs** – durvis; kuo lūrē, aiztais dūrs ♦ aiztais dūrs, vo tu bez ruokam ♦ pamets dūrs vaļē, vists salidš istabē ♦ Vo tu dūrs aizbultē ciet?
- dūr; dūrs** – dūre; dūres; dūr, ka bēn gāļ ♦ vīr šas-dzēršēs āļ, vican dūrs ♦ peic koušņēs dūrs nav kuo vican
- dūriņ cimd; dūriņ** – dūraiņi (cimdi); puik paklaide sōvs dūriņ cimd ♦ māts ādt dūriņ ♦ mežē broukdams javēļk dīv pār dūriņ ruokē ♦ dūriņ slap, ebīd ierē, lē izkalst
- durmēs, lašdurmēs** – duramais, žebērklis; labs lašdurmēs a atkāmrēm ♦ tāds durmēs ka kazak piķs ♦ a tād durmē var iet uz kār
- durpriekš** – durvju priekša; sēta; noslouk durpriekš, būs ciemiņ
- duršlaks** – caurduris, piemēram, biezpiena nosusināšanai; zirnīņs nokāš cour duršlak
- dusēls, delmēs** – pastāvīgs, neliels klepus cilvēkiem, arī zirgiem; astma, tuberkuloze, vājas plaušas; saskrēj gan ķēv dusēļ ♦ skēj, kamēr saskrēj dusēļ ♦ viņam i tā ka delmēs, ka dusēls – bez ēļp
- dūš** – dūša; tād dūš ka sugsbuļlam ♦ pirmdiens rītē tād pļiekan dūš
- dvarš** – atsevišķu kāršu vārti (2 - 4 gab.) kāršu žogā caurbraukšanai vai lopu ielaišanai aplokā; aploka, sētas kāršu vārti; dvarš bi ciet, bet guojs ouzēs
- dvašš** – dvaša, elpa; tikkuo veļk dvašš, būs beigts

- dvēseļ** – dvēsele; tā saskrējes, ka dvēseļ iet ārē ♦ Vo runčam a i dvēseļ?
- dviels** – dvielis; Vo tas tov i pūrdviels? ♦ pūrdviels a praņem
- dzeģež, dzeģeš** – dzeģuze; paklausēs, ka dzeģež kukē ♦ dzeģeš nokukē septiņ reiz ♦ tas vairs dzeģež nešagaidš (drīz mirš)
- dzeģež kukē** – dzeģuze kūko; Vo tu i dzirdēs, ka dzeģež kukē?
- dzeltans** – dzeltens; louks dzeltans no cūkpien ziedem
- dzeltņams** – dzeltenums; kas tas pa uol, bez dzeltņam
- dzēlzzāl** – cieta zāle, kūla; lāb izkapt, jēm dzēlzzāl
- dzenķeļš; dzēnkēļš** – slikti atzarota egles galotne, zarota koka galotnes daļa; kur lē liek tād dzēnkēļ
- dzēns** – dzenis; dzēns kaļ kuok ka gāl trīc
- dzēnt; dzeņē** – nodarināt kokam zarus, atzarot koku; dzeņē kuokem zars ♦ ņem cīr un dzeņē eglē zārs nuost
- dzēr; dzērs** – dzērve; dzērves; dzērs ju vairak ap purēm turēs ♦ pasakloušēs, ka purē dzērs klēģē, līs ♦ dzērs dzīvē purkantē
- dzērēš** – dzērājs; tāds dzērēš viš nomirs ♦ Mazanss bi liels dzērēš ♦ Šlīterkāls bi tik tāds dzērēš ♦ kur tas dēls radēs, tāds dzērēš
- dzēriņ** – dzērvenes; salasē kād pūr dzēriņš ♦ sievs taisēs iet dzēriņēs
- dzērķeļš** – dzeroklis; izlūd dzērķeļš, kā nu sakuos ♦ no zuobem dzērķeļš vien tik atlicš mutē
- dzermeš** – dzeramais; skābputar i dikt labs dzermeš ♦ sūls i tāds labs dzermeš
- dzēšgumij** – dzēšgumija; tu vārt nopirkt man dzēšgumij ♦ dzēšgumij nokrit un pazūd
- dziedmeš ūdēns** – šņabis; več edzēr dziedmeš ūdiņ
- dziedr** – sija; vēcļaik dziedrs, a cīr tēst
- dziedšēn** – dziedāšana; peidē stund i dziedšēn ♦ ka pļumpē āl, ta dziedšēn iet vaļē
- dziedtēš** – dziedātājs; viš i liels dzērēš un dziedtēš ♦ Bārdziš bi liels dziedtēš
- dzierans** – dzirnavas (roku); dzierans tagad i tik priekš iesal malšēn
- dziesam** – dziesma; labāk uzdzied vien vēcļaik dziesam ♦ kāds putans, tād dziesam
- dziesamgrāmat** – dziesmu grāmata (baznīcas); dziesamgrāmtē krusts viršē ♦ dziesamgrāmat a krust uz vāk ♦ tai dziesamgrāmtē i visāds ziņģš ♦ esveitam bēņem šķiņķē dziesamgrāmat
- dziesamsvētk** – dziesmu svētki; šogād Rīgē bi dziesamsvētk (2008) ♦ uz dziesamsvētkem ļouds ka jūr ♦ pagaišgād bi lielē dziesamsvētk
- dzīj** – dzija; lē bēn satin dzīj kamlē
- dzijkameļš** – dzijas kamols; vēll kaķš izrisņēs dzijkameļ ♦ kaķans spēlēš a dzijkameļ
- dzilan** – dzilina. dzeļ (nātres); tā dzilan, ka jabrēc
- dzillan** – dzilna; dzillan aizlaidēs, kāds nāk ♦ dzillan i tāds mazs putniš ♦ dzillan brēc, kāds staigē pa mēž ♦ dzillan i mēž policists
- dzimamdien** – dzimšanas diena; uz dzimamdien izcep kringēļ
- dzinēs** – [iekšdedzes] dzinējs; zvēru dzinējs medībās; četērcilindēr dzinēs ♦ dzinēs mežē apsmuldēs
- dzirkēļš** – dzirkles (aitu cirpšanai); mātē bi kalē kalts dzirkēļš
- dzirnakmiņ** – dzirnu akmeņi; dzirnakmiņ i jamāk izkapant
- dzirrans, dzierans** – dzirnavas (roku); iesals jamal ruoks dzirņēs, tā rup
- dzīsals** – dzīslas; dzīsals vien i, nevar saēst ♦ labs vilcēs, divdzīsal kakals (par zirgu)
- dzīvnādžs** – dzīvnadzis (naga pamats); atpleiss dzīvnādž
- dzīvt sien** – vākt sienu, nokopt pļavu; Vo tu ju sien sadzīvē? ♦ viss mājļouds dzīvē sien
- dzīvt, dzīve** – dara darbu, strādā; strādāt, darboties; viss nedēļ dzīvē sien ♦ apspēcēs un nu dzīvē uz dzēlzcēļ

E.

ebīdt – iebīdīt, iebāzt; nevar ebīdt tuo šuplād vietē ♦ sviķ ebīds sviķcourme

- ebrist** – iebrist; ebrist sūdeš līdz ceļgaleņam
- ebroucamviet** – iebraucamā vieta (pilsētā); ebroucamvietē var atstāt zīrg a vėzam
- ect vedņem** – ecēt (atstājot starpā joslas); tu ecē vedņem, tad tov galēš būs vieglāk apgriezti zīrgs
- ectēš, ecēš** – draiskuļoties, arī stridēties (bērni), ķildoties; (bērni) plosās, plēšas; bēn, vo būs mierē, kuo nu ecēš ♦ kuo nu ecēš sovē stārpe, labak uzspēlē kād spēl ♦ nevajg bēn ectēš, dzīvē guodig ♦ beidz ectēš pa gult, gul mierig
- eč** – ecešas; ejūdž ečēš un noečē rāciņš ♦ janospicē eč pulķ, nodilš ♦ eč i japēšlej, ka luop nēšasdureš
- eč pulķ** – ecešu zari, tapas; pe kalē uzspicē eč pulķ, nodilš
- edāb** – iedaba, raksturs; tam runčam i tiģer edāb
- edzīvteš** – iedzīvoties; viš grib edzīvteš vienē diene
- egēl** – egle; līk, zarēn egēl ♦ egēl a trak kuplēm zarēm
- eid** – ēde (ādas slimība); eid var nodzīt a kašķpuoran ♦ gālē esmetēš eid ♦ uzmetēš eid uz vaig
- eidanlād** – lāde, kurā stāvēja skolasbērnū ēdamais; eidanlād stāvē lādispē
- eidanreiz** – ēdienu reize (pusdienas, vakariņas); eidanreizē visēm jabūt pe gald
- eidans** – ēdiens; ēriš a rūšrāciņem – brangs eidans ♦ kas nu pienzup pa eidan ♦ Eidans galdē, ej paēd!
- eidanstārp** – laiks starp divām ēdienreizēm (brokastīm – pusdienām); tur i vien eidanstārp dārbs ♦ a tuo dārbs tiks galē vienē eidanstārpe ♦ tuo pļavsgabal var nopļaut pa eidanstārp
- Eids** – Eduards; Veckrouķ souc pa Eid
- einzac** – tamborēta sloksne; ķisanbirē jauzšuj einzac
- eitēš** – ēteris; sadzēreš eitēš un nu skrej pa kadiķem ♦ a eitēš var ātēš dūš dābt
- Eitēzvērbēls** – (iesauka) saimnieks dzēris ēteri; Eitēzvērbēls sadzēreš eitēš un rēdz spuoks
- eknīds, ieknīds** – iedīdzis (graudi); rūdz eraug eknīdš, drīz nāks augšē ♦ paraudzē sējam, graud i eknīdš
- ekuortlēš, ekuorteltēš** – iekārtoties, apmesties (uz dzīvi); ekuortlēš pe sainik pa vaļnik
- Ekselenc** – Dundagas MRS krāvēja iesauka; Ekselenc aizgāj puostē
- eksēlmašīn** – ierīce ekseļu griešanai, griezējs lopbarības sasmalcināšanai; brangē eksēlmašīn, a tuo var strādt ♦ eksēlmašīn griezt nav juok liet
- eksēls** – īsi sagriezti salmi, āboliņš lopbarībai; īsi sasmalcināta rupja lopbarība; eksēls vairak jaduoz zirgēm ♦ poukrē jaiet eksēls griezt
- ekts** – stiprs, ass, kodīgs (dzēriens); briesmig ekts padzermēš
- ekūr** – iekuri (krāsns iekurināšanai) – skali, tāsis u.c.; uzliek uz plīt, lē ekūr pažūst ♦ ekūr vakrē jauzliek uz krāš, lē izzūst
- ekurnamēš** – iekurināmais; bērž tāš i labs ekurnamēš
- ekš** – stūris, likums, paksis; ekš mēš salais ♦ uz puskuok ♦ brouc lēnam, ceļam tāds aš ekš
- elāps** – ielāps; elāps uz elāp, stipars bikss ♦ elāps uzšūts uz elāp ka nābgam ♦ elāps uz elāp, šul nav nēkur ♦ elāps uz elāp ka kāpstgāliš
- eleics** – ielecis; eleics ka nātēš
- ēlķēns** – elkonis; diktam sāp ēlķēns ♦ sasit ēlķiņ, sāp ka bail ♦ ēlķēns tā sāp, ka nē izciest nēvar ♦ izgnuznē ēlķiņ, sāp ka briesams
- ell** – elle; vo tas ell tik briesmigs i ka teic ♦ nu i ell vaļē
- ēlp** – elpa; apseides, atjēm ēlp, atspūšēš
- elš** – elso; elš ka saskriets zirgs
- emiet** – iemiet; emiet žuog miet zemē
- emircant** – iemērkt (veļu); vēšš vaig emircant no vakar
- emm** – zīdītāja; aukle; ja mātē nav piens, jaroug emm ♦ vēcmēmē i bījs muižē pa emm ♦ sapravēš sainikpuikēpa emm
- enāš** – slimība zirgiem, līdzīga hroniskām iesnām; zirgu slimība (izdalījumi no nāsīm); saskrēj gan ķevē enāš ♦ tuo zīrg tu nēpērc, tam i enāš
- eniķē** – ieniķo (ietramda niķus); nēkapē zīrg, edzīs niķš, ēniķš

ņnkars – enkurs; ņnkars ņtur, izness uz sēķēļ ♦
ņnkars ņtur, sklid ♦ ņnkars ņtur, vēš džen malē

ņnsts – Ernests; Dinsberģam bi ņnsts vārde

ņņģēls – ņņģelis; balts ka viens ņņģēls; krievs nav
ņķāds ņņģēls

ņņģs – ņņģes; buode redzē tāds dērams ņņģs

ņr – arī; Vo tu ņr var sarēdz? ♦ Vo tu ņr man nāks
līdz?

ņradams – ieradums; no slikt ņradam grūt tikt vaļē
♦ smēķšēn i pagalam sliktš ņradams

ņrakam – ierakumi; karlaikē viss louks perak a
ņrakmēm

ņrnasts – Ernests; sievstēv souc pa ņrnast

ņroug – ieredz; ierauga; eroug spuok un laižēs lapēs
♦ tu mān ņvar eroudzt, kuo es tov i nodarēs ♦ un
ta es eroug tuos ābs dīvs ♦ sainiks ju vīņ dikt lāb
eroug

ņrouj nāsēs – pievāc (nelikumīgi); viš ņžuog, bet
erouj nāsēs

ņsduomēs, esduomtēs – iedomājies, iedomāties; es
bi esduomēs, ka šodien i tirgsdien ♦ tuo ju ņē
esdomtēs ņvar

ņskopt – ieteikt; es tov var lāb zīrg eskopt

ņsproužam adat – drošības adata; sasprouž tuo
couram praķē a esproužam adat

ņsprūds – iesprūdis; jērs esprūds žuogē riķstārķē

ņstūķt – iebāzt; tuo sien vajdzst stalļougšē estūķt

ņsveitambēns – iesvētāmais bērns (baznīcā); kāds
smuks esveitambēns ♦ dikt smuks esveitambēns
♦ esveitambēn dīv nedēļ iet māčķē

ņsveitēbs – iesvētības (baznīcā); kaimiš tais sovē
meitē liels esveitēbs ♦ man bi esveitēbs 48.
[čēterdesmēt astotē] gadē

ņsveitšēn – iesvētišana (baznīcā); pa Lieldienam būs
esveitšēn bazancē

ņš – Dundagas MRS šoferā iesauka; kas ta nu Eš
ņpazīst

ņvēram gumij – ieveramā gumija; nopirk no žīd
vien uolikt vēram gumij ♦ man sapuķē tas
vērmē gumij

ņzars – ezers; Pācs diķ cit souc pa ņzar ♦ Pēķer ņzars
i vēķ jūrs lagūn

F.

ņfedērs, fedēr – atsperu ecēšas; atsperes; šūķēs uz
fedrēm, ka pa jūrs viļņēm ♦ plēsam a fedrēm vien
ņēsastrāds

ņfērligs – jūtīgs; fērligs ka tād uol

ņfierandēls – ceturtdaļa; pajēm no Kadiķ fierandēl
muc ēriņš uz parad

ņfingulierē – regulē; žīds māķ finguliert sov pa lāb

ņfīrt, fīrē – kārtot, organizēt; žīds māķ fīrt šēpts

ņfirtēls – ceturtdaļa; pa firtēļ stund būs galē

ņfobriķš, pobriķš – fabrika; sīrapfobriķš nosvilķē,
pusdienlaiks cour

ņforūzs, porūzs – augu māķa, siltumnīca; muiķē
uztaists jouns forūzs

ņfrāņ – bārķstis; smuk šall a fraņēm ♦ vildrān but
noousts, vel jaesien frāņ

ņfrintlīgs, frintlīks – kustīgs, dzīvs, izveicīgs,
apsviedīgs, dzīvespriecīgs; kas pa frintlig sivan ♦
frintlīgs ka zīdants sivals

ņfukšvanc – vienroku šķērszāģis, īss vienroku zāģis;
kuoks no kāķam a fukšvanc ņļaiž

ņfundament – pamati; mūr māķ pras dzīļ fundament
♦ jasavēd akmiņ un grant priekš fundament

ņfutrāl – kapa apmale; maciņš; paduo man tuo briļļ
futlār

G.

ņgadēs – gadās; vakar man gadēs tāds brīnams rēdz

ņgadsķārķts – koka gadsķārķtas; saskait gadsķārķts,
rēdzs, cik tas kuoks i vēķs

ņgadstīrgs – gada tirģus; Dundķē gadstīrgs bi pa
Mazmār

ņgafēļ; gapēļ – dakšīņa; smalks kungs, ēd a gafēļ ♦
vien gapēļ bi tāds sarūsēs

ņgaisam – gaisma; ņvar vairs sarēdz, uzdedzan
gaisam ♦ ziems vidē diensgaisam gandrīz nav ♦
no skāl tas gaisam i knapš

ņgaisamapakš – novakare, pakrēsli; gaisamapakš

- jasveit, nevar strādt nekuo
- gaisēs** – augšup (gaisā); paskatēs gaisēs, ta tu rēdzs
- gaisgrābkēls** – paviegls cilvēks; tu i tāds gaisgrābkēls no cilak
- gaiskūģs** – lidmašīna; gaiskūģs rūc gaisēs ka dundērs
- gājēs** – gājējs; es ju viss mūž bi traks gājēs
- gājputēn** – gājputni; gājputēn pruoj laižēs rudiņēs
♦ gājputēn iet rudiņēs un pousrēs
- gāl** – galva; gāl ka spieģels ♦ gāl plataks ka plec ♦ gāl ka cukspanns
- galad** – galoda; smalk galad, lāb var uztrīt nāž
- galddrān** – galdauts; galda sega; ēķēlt galddrān a cakam ♦ pūrē ēķēlt galddrān a fraņēm
- galdmeits** – kalpones, kas apkalpo pie galda; galdmeits palasē tāds prišāks
- galdniks** – galdnieks; Prics i mācēs pa smalk galdnik
- gališ** – galotne (baļķim); tuos galiņš sazāgs malķē
- gāliš** – galviņa; kāpstēm izaudzs tāds liels gāliš
- galuotēn** – galotne; vēš nolouds galuotēn ♦ tas galotēn dērs priekš spār ♦ galuotēn nēdrīkst louzt
- gālsdrān** – galvas lakats; galvā sienamais lakats žīdam poune visāds gālsdrāns ♦ apsejs gālsdrān aplam
- gālsgabals** – no galvas atstāstītais; jaesmācēs diktams garš gālsgabals
- gālsrēķnam** – rēķini galvā; apakeļlaikēs gālsrēķnam bi muode
- gālssāps** – galvas sāpes; vakarpusē nāk gālssāps virsē
- gaļskāss** – āķis gaļas pakāršanai; saluoc kād desmēt gaļskāšš
- gaļsmašin** – gaļas maļamā mašīna; janomazgē gaļsmašin
- ganēbs, gānkēļ** – ganības; švaks ganēbs, piesks vien i ♦ gānkēļ noēst plik
- ganpuik** – ganu zēns; šogād sāmēš ganpuik
- gansuns** – ganu suns; mūs Dukss bi labs gansuns
- gaņģs** – eja, koridors; maļamais gaņģis (sudmalās); abēs pusēs gaņģam i kalp istabs ♦ maļ a visēm gaņģēm, ka rūc vien ♦ kalpērbiģē gaņģs pa vīd
- gar dēgan** – aiziet gar degunu; tas prieks man aizgāj gar dēgan
- gār dien** – gara diena; šodien gan i gār dien
- gardiens** – tāds, kurš gausi strādā; tu tā stiep dārb ka gardiens
- gardīns** – aizkari; uz svētkēm pekaran luogēm jouns gardīns ♦ gardīns pe luog ka muižē ♦ japeliek gardīns, lē smukāk izskatēs
- gardīnštang** – aizkaru stienis; tuo gardīnštang tais gār
- garēm** – nepareizi, [aplami]; tas rūnšēn i pavisam garēm
- garēs** – garais; mān ju nuo bēn dienam souc pa garē
- gariņ** – garaiņi; gariņ pills ķēķs, nekuo nēredz ♦ vār cūkrāciņš, gariņ pill istab ♦ attais luog vaļē, gariņ pills ķēķs
- garkāj** – vīrs ar garām kājām; garkāj nav maisnesēs
- garkouls** – sliņķis; viš pe dārb i tāds garkouls
- garnādzs** – sīks zaglis, garnadzis; viš ju nav zagēls, bet tāds garnādzs ♦ viš i tāds garnādzs, šuo tuo pajēm
- garnic** – tilpuma mērs (2,5 stopu tilpumā); man vien garnic milts
- garnisk** – gareniski; gultē jagul i garnisk, ne krustēm
- garredeļ rat** – gari izlaisti rati (labības, siena vešanai); a tiem garredeļ ratēm tā nevar apgriestēs ♦ tik gār garredeļrat, ka jabrauc apgriest papavlouķē
- gārs bikss** – garas bikses; puikē uzšūt gārs bikss
- garšļouk** – garšļaukus; nogulēs garšļouk, lē var tēv nomērt
- gāss** – nezāle; a gāss lapam nēkāde galē nevar tikt
- gatēr zāgs** – gatera zāģis; pajēm no žīd pusduč gater zāgs uz parad
- gatērplacs** – vieta, kur saved kokmateriālus zāģēšanai; Dundķē gatērplacs bi pe nabag nām

gatev – saimniecības ceļš, lopu ceļš; uztais gatve abeš pusēs žuog

goudans – gaudens, triekas ķerts; viņam vien ruok i goudans

gavens – gavēnis; gavens i tad, ka nav kuo ēst

gāzans – gāziens (liels lietus); nu bi gan gāzans

gazar – garoza; šoreiz maize ellig biez gazar ♦ katrē maize sōv gazar ♦ maize brang biez gazar

glāz – stikls, glāze; kruss izsit siltamnicē viss glāzs ♦ glāz jaizmazgē, pešmucts ♦ pelej glāzs, edzērs

glāzgriežmēs – stikla griežamais; visasākē liet pa-soulē i glāzgriežmēs

glāzpūtes – stikla pūtējs; apakeļlaikēs vācēs bi glāzpūte

gleit – kvēlot; krāsne uogēls gleijē

glēzan – glezna; tas glēzan i Sūniņ mālts ♦ pekaran glēzan pe sienmāl ♦ baznicē i Rozentāl altar-glēzan ♦ glēzan i tād bild pe sienmāl

gliemēzs – gliemezis; gliemēzs apeids kāpsts

gliss – ērce; kas tam suņam gliss sazīdšes ♦ suņam pills kakals a glisam

glits – glums; glumš; tas gāl tāds glits, nomazgē sālsūdne ♦ atlijšē māl i diktam glit

glizans, glizant, glizantes – ziest, smērēt, slid-ināties; glizan sviest uz maiz ♦ glizņes ka zuoss pa lēd ♦ tik glizans ceļš, ka viss kaķ jaapkaļ

gludan – glodene; gluodans luode, būs liets

gloud – glāsta; noglroud puikē gāl

gludans – gluds, gludens; gludans ka pulierts ♦ glu-dans, ka galds virss ♦ tik gludans ceļš ka dēl

gļēts – glumš, jēls; gļēts ka vēcs, pussapujš sēns

gnīd – nenovīdīgs, nenovēlīgs cilvēks; skops cil-vēks; vēcs Brūvers i īsts gnīd; vēcs Brūvers no tēv tēv i bījs tāds gnīd

gnīd – utu oliņas; jauna uts; pill gāl a gnīdam

Guoč – iesauka malumedniekam Kaugā (nošauts 1905. gadā); Guoč i bījs varēns gēgērs

guojtaks – govju taka; [viš] iet pa guojtakem

guoj, guov – gov; liel guoj, tam būs pulk piens ♦

soul uzlecs, jalaiz guojs āre ♦ šmouļ guoj, bez ragem ♦ tāds brūns, tas i sugsguoj ♦ tas i dikt pienig guoj, tesmēns vēlkēs pa zēm

guojbars – govju bars, ganāmpulks; liels guojbars, ne saskait nevar

guojgāl – gov; gaļa; sālt guojgāl i tāds ka proul

guojgans – govju gans; saligt sāmešpuik pa guojgān

guojslouceš – slaucēja; strādē kolhōzē pa guoj-sloucē

guoreš, guortēs – grozās, gorās (izrādīdamies); gorities; guoreš ka lell muižē ♦ guoreš man ac-priekšē ka vējrādtes ♦ tu te man acpriekšē neš-guoreš

guotan – jaunlops; neatnesusies gov; tele, kura nav atslaukusies; otrā gada tele; smuk brūn guotan ♦ tas gotan būs sugsguoj ♦ liel guotan, būs lāb guoj ♦ zemkāj guotan, būs lāb pien guoj

grābēs – grābējs; man tas grābēs apsbērnes, jagrāb pašam

grābkēls – grābeklis; grābkļam izbīrš vīrb ♦ grābkļam trīs vīrb izlūdš

grābkēļ līkams – grābekļa daļa, kur iestiprināti virbi; grābkēļ līkam tais no mīkēļ uošš

grābkēļ vīrb – grābekļa zari; grābkēļ vīrb tais no mīkēļ kuok

grābkēļkāts – grābekļa kāts; ēvelts grābkēļkāts, no meļlalkš ♦ dreijts grābkēļkāts, lip pe ruokam ♦ sievam grābkēļkāts taisē tāds tievāks ♦ grābkēļkāts janopucē gludans, lē neēd ruoks

grābstēs – gramstās, taustās; grābstēs gar sien-maļem pa tumsam ♦ tu te neđuome gar mān grābstēs

grādgļāz – termometrs; nopirk aptēķē grādgļāz

gradīzērs – termometrs; gradīzērs rād gandrīz līdz ougš

grāmat, grāmats – vēstule; grāmata; grāmatas; tu man atlaiž kād grāmat ♦ dēls atlaids no krieveņ grāmat ♦ mātē bi dziesam grāmat a krust uz vāk ♦ sakrāmes grāmats istabsstūrē

gramšks – tāds, kas kādu nieku zog; viš ju nav zagēls, bet tāds gramšks

gramžt, gramžē – skrāpēt; skrāpē; kuo tu man gramžē ģīm ♦ gramžē ka kaķš ♦ veļl kaķš sagramžē ruoks bēnam ♦ meitans sagramžē man ruok ka kaķš ♦ tas meitans gramžē ka tīģers

granšbedērs – grants karjers; Vīdļē i dikt dziļš granšbedērs ♦ Vīdļē i aplam liels granšbedērs

grant – grants; ēd grant, bet tur krievis kant ♦ Vīdļē bedrēs i lāb, kaļķēn grant

groužēs – graužējs; sienmalē esmetēs kout kāds kuokgroužēs

groužēs – graužas; pakal bikss groužēs, kamēr esvalķēs

grāvmāl, grāvkant – grāvja mala, grāvmala; ja tu i nogūrs, apseidēs uz grāvmāl ♦ apseidēs uz grāvkant atspūstēs ♦ pajem izkapt, izplouj grāvkant ♦ apļouj grāvkants, Jāņ nāk viršē ♦ zāl tu var papļout pa grāvkantam

grāvracēs, grāvraacs – grāvju racējs; čangēļ bi lāb grāvracē ♦ nu vairs nav neviens grāvraacs dzīvs, viss apmīrš ♦ labs grāvraacs noruok grāv ka pa šnuor

grāvs – grāvis; grāvs vīram pār pa gāl ♦ plats grāvs, tam tu nēpārleks ♦ grāvs līdz ousam

grēbant – grebt (koka karoti); Večē, vo tu nēvar izgrēbant man karēt?

grēbkēls – koka karošu grebjamais; grēbkļam jābūt ašam

grēbs – kartupeļu atkritumi pēc cietes iegūšanas; jaatvēd grēbs luopēm no sīrappobriķ

greilisk – grīlodamies, streipulodams; šķērsām, sāņus, šķībi; rō, viš iet greilisk ka pedzēres ♦ tā dabē pa gāl, ka aizgāj greilisk ♦ rō, ka nu greilisk vien iet

grēkāzs – grēkāzis; vo man jābūt vienmēr pa tuo grēkāž

grēmķēls – barības kamols (kumoss), ko govs atgremo; guoļē izkrits grēmķēls, nēgrēmē

grencs – robeža; tur tu luops nēlaiž, tur i kaimiņ grencs

grēpt, grēppe – zirgs ēd (skraukšķina); būs vēsals, rō kā grēppe

grīddeķs, grīdsdeķs – grīdas sega, grīdsega, celiņš;

no luptēm ousts grīdsdeķs

grīdsdēļ – grīdas dēļi; grīdsdēļ sapūjš, jalieks joun

grīdslupat – grīdas mazgājamā lupata; pajem grīdslupat un uzslouk tuo pelc

griest – griesti; spundt griest, lē vēš nēvēlk ♦ griest klāt a vākēm

grigēls – gaiļa (vistas) rīkle, takā iebāza akmentīņus, sabāza galus vienu otrā, izveidojot gredzenu, un izkaltēja: bērniem bija grabeklis; no grigēļ uztais bēnam spēļ

grīļš, grīļļēs, grīļtēs – stabs ar augšgalā iestiprinātām kustīgām ķēdēm (rotaļu karuselis); gorās, grīļojas; brīvistundē ies uz grīļam ♦ grīļļēs ka sadzēres

grimzēls – locītavas kaula gals; spole ratiņam; skriemelis; skrēj un izgnuzņē grimzēļ ♦ grimzēļ izdīlš, čīkst

gripēļ – krītiņš rakstīšanai, grifele; skuolsbēns rakst a gripēļ uz tāfēļ

grīst – grīste; striķ salaiž no trīs grīst

grīzans – grods (savērpta dzija); grīzan savērpts, mētes skrudzē

grokams – maisījums (nenosakāms); kuo vēlls tu pa grokam man te sabrūvē

groks – vāroša (karsta) tēja ar spirtu un cukuru; sadzēres grok, tu tāds izsalēs izskatēs

gruop – rīeva, grope (frēzēta grīdas dēļiem); gruop edzēn a gruopēvēļ

gruopēvēļ – ēvele gropes iedzišanai; galdniekam i gruopēvēļ

groudvedē – graudu vedēji (ved graudu maisus no kūlēja uz klēti); groudvedē bi sainīks a priekšpuiš

gruož – groži (aizjūga piederumi); āds gruož ka baruonam

grūns – ogles; nodeguļi ugunscura vietā; grūns grūzds līdz rītam

grunt – ēkas pamati; zemes īpašums; zemes gabals, saimniecība; māļē vaijg māļē kārtig grunt elikt, citād šķuobsēs ♦ pa mān grunt tov nēkād broukšēn nēbūs ♦ nu tov pašam i sōv grunt

gruntigs – pamatīgs; gruntīgs nēmēs ♦ gruntīgs

- strādņiks, tāds pats ka tēs
- grūt gâl** – grūta galva (skolā nevar iemācīties);
Ližļem grūt gâl, kuo var izdārtēs ♦ dažam skuols-
bēnam i tād grūt gâl
- grūt guoj** – govš, kurai būs teļš; neņtranķe grūt guoj,
izmesēs
- grūzs** – gruzis; acē ekrits grūzs
- gūb** – guba; pe staļļ sakrājēs liel sūdgūb ♦ tād liel
gūb siens
- gudarniks** – gudrinieks ♦ tas puik tov i liels gu-
darniks ♦ Vīls i liels gudarniks
- gudēr ļouds** – gudri ļaudis; parune a gudrēm
ļoudēm
- gulamistab** – guļamistaba; gulamistab būs tas
stūristab ♦ meitņem i sōv gulamistab
- gult** – gulta; gult a atspēr matrač
- gūlt** – gulēt; runcs var gūlt cour dien un nakt
- gūltes** – gulētājs; vēces uz vēcam i palics liels gūltes
- gultsapakš** – gultas apakša; bēn salidš pa gult-
apšam ♦ meits pill māj, bet gultsapakš pills a
ņorgam
- gultsdeķs** – gultas sega; māts ousts gultsdeķs
- gultsmaiss** – gultas maiss (cisu maiss); gultsmaiss
pebīdts a ciss
- gultsprieks** – meitietis, sieva; tov ju nu i pašam
sovs gultsprieks
- gumijs čibs** – gumijas čibas; peic kār gumijs čibs bi
labāķe kājapāv
- gumzēs, gumztes** – krokojas; gorās; ļogās; gumzēs
ka ermōņik ♦ gumzēs, ka bez mugarkoul
- guojgans** – govju gans; šogād sāmēšpuik pa guoj-
gān
- guores** – gorās (staipās); Vo kouns nav, guores
puišēm priekšē!
- gurkst** – gurst, ejot pa mīkstu, svaigu sniegu; at-
sitēs pe mīkst, sniegs gurst ♦ sniegs gurst,
zvērēm tūj nēpeies
- gurķš** – gurķis; gurķ izougš ka ķirp
- gurst** – slinks cilvēks, slinķis, nevīža; slinks ka vien
gurst ♦ tu i slinķe gurst, neņ strādņiks ♦ Ližļels pe
dārb i ist gurst
- gurst** – izkultu, izsukātu linu sauja; līn gursts sasien
buntē ♦ vēsals kleips a lingurstēm ♦ līn gurst ka
ūdens, nu tik būs vērpšēn
- gurt** – josta; lindrakam gurt šuj no bant
- gūstekēns** – gūsteknis; vāclaiķe gūstekēņ sprāg
badē ♦ dikt izbadēs gūstekēns
- guzan** – guzna (putnam); pīl peseidēs ka guzan
šķībs
- guzlans** – zoslēns, pīlēns; guzlan pūkēn ka pūpliņ
- guzlans** – saktas, sprādzes aiztaisāmais; man sakte
salūz guzlans ♦ guzlans pārlūd, siksān neņvar
savilkt
- gūžš** – dzeņaukstis; gūžš i no jēlmiņād

G.

- ģēģers** – mednieks; švāģers bi brīnam liels ģēģers
- ģēld, ģēldigs, neģēld** – der, noderīgs, neder; noud ju
visēm noģēld ♦ tas man neģēld ♦ mājēs katars
krāms i ģēldigs, noģēld
- ģēpēļ** – ar zirgiem darbināma (mašīnas) piedziņa;
kaimiš ēr uzriķtē ģēpēļ priekš kuļmašīn
- ģērt** – ģērēt; vajdzs tuo teļād izģērt
- ģēvēļ** – ēkas jumta daļas gals; ģēvēļ aizšāls a no-
maļēm
- ģīms** – seja, ģīmis; ģīms ka uolenšš šķīvs ♦ ģīms ka
spieģēls ♦ ģīms spīd ka spieģēls ♦ nu gan dabē
rēdzt ist gumijģīm ♦ ģīms, ka uz kolendēr vāk

I.

- i** – ir; tas i mans onķēls ♦ tu i īsts vārgēls
- ic** – spars, spēks; tam puišam i ic iekšē
- iekšē** – iekšā; nešbungēs, nāč iekšē
- iekšēlaidēs** – labības kūlīšu ielaidējs kūlēja trumuli;
iekšēlaidēs būs kaimiņ Pricš ♦ iekšēlaidē vajdzē
stipar vīr
- iekšoud** – audekla meti; diegi, ko ieauž audeklā;
pusvadmalē iekšoud no vills dzīj ♦ iekšoud no
bomvill
- iel, malksiel** – malkas grēda; sakrauj malk ielē ♦ tā

- tik krouj tuo iel, ka tov neapkrīt
- ier** – iedobe krāsns mūrī cimdu un zeķu žāvēšanai; slapšs cimdš esvied ierē
- iesalmaiz** – no iesala cepta maize alus brūvēšanai (piedod alum brūnu krāsu, rūgtumu) ♦ meits lē pacep iesalmaiz ♦ izcep iesalmaiz, lē brūnaks āls
- iesams** – iesms; sameklē iesams, jems paceps gāl uz ugiņ ♦ nogriež kārkal rikst un uztais iesam ♦ izcep ēriņ uz iesam
- ieskt, ieskē** – kasīt galvu; paieskē man gāl
- iet krievš** – iet armijā (krievu); šrudini man jaiet krievš
- ievzied oukstams** – aukstums (salna) ievziedu laikā; nešpiecēs, ievzied oukstams vel priekšē
- iker** – ikri (zivju); muskuļi; lašš iker i smeķig ♦ kramps emetēs ikrēs, pamase bišķiņ
- ilkeņ, ilkiņ** – ilkņi; mežkuiļam i vareņ ilkiņ ♦ mežkuiļam ilkiņ pēd gār ♦ zob izlūdš, vien ilkans palics
- ilkss** – ilksis (aizjūga piederums); liels zirgs, ilkss būs pa īšem
- indev** – slimība, nelaime, kaite; niķis, slikts ieradums; iedoma; vaina; guoļē pemetēs indev, uzpūtes ♦ tam zirgam i kād indev ♦ tai ķēve i tād indev: sper un nevēlk ♦ tai ķēve i indev baidtēs no outiņem
- irb, virb** – adāmās adatas, virbi; ad, ka irb zib
- irss, irši** – sirsenis; tik liel irš ka zvirbeļ
- iršpundērs** – lapseņu pūznis, sirseņu punduris; iršpundērs ka guoj kuņģš
- iršš** – briedis, staltbriedis; nošāv iršš a krietņem ragem
- istabmeit** – muižas kalpone mājas darbiem; meita (kalpone), kas strādā tikai istabās; strādē muižē pa istabmeit ♦ istabmeitē bi ēns dārbs
- izandēlt** – iztirgot; žids māk paš veļl izandēlt
- izbalēš** – izbalējis; krievēm tas karags vienmēr bi izbalēš
- izčibt** – pazust, nozust; izčib ka žids pa Miķļem
- izdābt, izdabē** – izdabūt (darīt pa prātam); ganpuik
- māk saince izdābt
- izdibant** – noskaidrot, izdibināt, izzināt; vo nu tu izdabņē ♦ tu ēr viss grib smalk izdibant ♦ tu a viss grib izdibant tā ka tād bāb
- izdzīvt, izdzīvē** – piespiest aiziet, izvākties; laps izdzīvē āpš no āl ārē
- izgnuzant** – izmežģīt; rō, izgnuzņē išķ ♦ krit un izgnuzņē kāj no eņģem ♦ izgnuzan kāj no dirss ārē ♦ izgnuzan elkiņ no eņģam ♦ tā ju var izgnuzant kād luockēļ
- izkameš** – nobadināts, badā; izkameš, ka cour var rēdzt
- izkann** – lejkanna; pajēm izkann, apleij kāpsts
- izkapant (iskapt)** – izkapināt izkapti; es vairs neņrēdz iskapt izkapant
- izkarantēs** – tikt cauri, izvilkties; kaut kā tikt galā; iztikties; cik noud i, tik i: jaizkarņes kā var ♦ a luopēdam vajdzt izkarantēs lidz Jurgēm ♦ trūcig i a rāciņem, bet kout kā izkaransēs ♦ izkarņes pats a sōv noud
- izkruoģē** – iztirgo, iznieko; tas nav sainiks, kas izkruoģē sōv mant
- izķēpartēs, izķēprēs** – izķepuroties; izķepurojas; rēdzs, vo viņam izduosēs izķēpartēs ♦ izķēprēs ka īsts žids
- izķērant** – izniekot; izķēran lāb mant
- izķīdt** – izķidāt; vajg izķīdt zūjs, lē var nopepant
- izlaidēs** – izlaidies; izlaidēs, ka teļš vēdre
- izleps** – izlepis (brāķē ēdienu); suns, mait, izleps: neņēd zup, grib kouls ♦ izleps eišņē ka muižkung suns ♦ izleps ka žids pa šabam
- izluokšēn** – izloksne; puopiņem tas izluokšēn tāds muodigs
- izluts, izlutants** – izlutis, izlutināts; meitans izlutants a štātēn
- izļores, izļornes, izļorges** – iziris, izļodzījies; izdilis, izkaltis; novalkājies; izļorēs ka vēcs šķūndūrs ♦ tas riķ žuogs tāds izļornēs ♦ ritiņ spieķ izļoranšēs iekš ūl ♦ pa tiem krēbļem broukdams rat ritiņ pavisam izļornēs ♦ žuogs tāds izļorgēs, jasastēršē

izmeļ vill – spēkojas, kaujas; skuolspuiks krūmes
izmeļ vill

iznīcis – nogaidījies (veltī); pus dien iznīķes pa velt

izuort, izuore – izdzen, izdzīvo; izdeves izuort tuo
pušēlnik no mājam

izplačtēs – izlielities; viš grib izplačtēs a jounēm
dēļem

izpleitēs – izplēties, ieplēties; izpleitēs ka sien tu-
pecs ♦ seid plānvidē izpleitēs ka kraķs ♦ iz-
pleitēs, ka garmēs nevar paiet ♦ tā izpleitēs, ka
man nēmaz nav rūm

izplindert, plindert – izsaimniekot, izniekot; dēļs
māj izplindrē uz ātēr ruok

izpūrs – izpūris; saķemme mats, nēstaigē tāds
izpūrs

izpūrs mat – izpūruši (nesasukāti) mati; mat izpūrs
ka lidams

izputants – izputināts; nosdzērēs un izputants, kur
nu tu glābsēs

izruban – izrubina; vists izruban grant no sien-
maļem

izsīcs – izsalcis, izbadojies, izbeidzies, izžuvis; āvtē
ūdens izsīcs ♦ šodien nav eids, izsīcs ka suns ♦
izsīcs ka bail, viss dien nav eids ♦ upē ūdens
izsīcs, mēnēs bez liet

izsūtšēn – izsūtīšana; 41. [čtetēdesmēt pirmē] gadē
bi pirmē izsūtšēn

izvešēn – izvešana; izvešēn bi 49. [čtetēdesmēt de-
vitē] gād 25. [divdesmit piektē] martē

izžūjs – izžuvis, izsusējis; šorudiņ purs izžūjs sous,
ka var gūlt ♦ up izžūjs, ka gūlt var

I.

īkast – avots; pe Jounbriēž i lāb īkast ♦ Nabaglejē i
smuk īkast

īlans – īlens; kuo kurpniks esāks bez īlan ♦ bez īlan
tu nēsašūs ♦ plakņēs īlans priekš šūšan a siksān ♦
īlan vajg, lē izdurt couram

īšēs – īsais; īšēs i un paliek īšēs

īšķs – īkšķis; Jaņam viens īšķs nēmaz nēbi, nocirsts

īv, īvs – īve, īves; īv var apcirpt, kā tik tu grib ♦ īv i

mūs pašš skujukuoks

J.

jaatstiep koul – jāatlaižas, drusku jāpaguļ; pusdiens
paēst, jaatstiep koul

jaatvēlk ēlp – jāatpūšas; jaatvēlk ēlp un janoslouk
sviedēr

jakt – jakts, medības; mednik iet uz jakt, būs gāļ ♦
svēdien būs liel vilk jakt

jaktspastals – pastalas bez auklām, ar siksniņu un
sprādzi; es tov uztaiss īsts jaktspastals

jaktssuns – medību suns; uz jakt dikt nodēr jaks-
suns

Jāns – Jānis; mans krusttēs a bi Jāns

Jāņdziesams – Jāņu dziesmas; kurš ta nu vairs
atcerēs Jāņdziesams

Jāņkruons – Jāņu vainags; meits no uozal zarēm
sapīnš Jāņkruons

Jāņmāt – Jāņu mātē (saimniece); Jāņmāt a Jāņzāl
kleip

Jāņnakt – Jāņu nakts; papārž zied meklē pa Jāņnakt

Jāņsiers – Jāņu siers; apakeļlaikēs Jāņsiers bi katrē
mājē

Jāņtēs – Jāņu tēvs (saimnieks); Jāņtēs a uozal kruon

Jāņugēns, Jāņugiņ – Jāņu uguns, Jāņugunis;
sagādē malk priekš Jāņugiņ ♦ jasakuran Jāņugēns
stabgalē ♦ Jāņugēns uzslīets garē kārtē

japesien dūš – jāuzēd; pusdienlaiks klāt, japesien
dūš

jaskuonē – jāsaudzē; sōv siev ju i jaskuonē

jastāv stūrē – jāstāv kaktā (skolā); pusdienlaikē
jastāv stūrē

jastutē sienmāl – jāstāv kaktā; tov dikt pulk jastutē
sienmāl

jātniks – jātnieks; onkēls dienē jātnik pulkē

jouņav – vedēkla; dabē tād čānig jouņav

jēlmiņād – jēlmīta āda (zirglietām); miksta, auzu
miltos gērēta āda ♦ jēlmiņād jasmērē a trān vo
dēgat ♦ jēlmiņād gērē priekš zirglietam

jēls – jēls; tas gāļ tokš i jēls, tuo ju nēvar ēst

jēmt, pajēm, jēm – ņemt, paņemt, ņemt; Pricis taisēs
jēmt Ližēl pa siev ♦ jēm vien, ka tov duo

jērdvēsēl – lamu vārds; tu i tāds jērdvēsēl, ne vīrs

jērgāļ – jēra gaļa; jērgāļ a svaigēm kāpštem

jeziķs – sajucis, neskaidrs; jezga; man a čigaiņem
gan bi jeziķs ♦ ka pirmē dien laiž luops ārē, ta i
liels jeziķs ♦ satais tād jeziķ ka pa Mazmār
gadtīrg

jipt – inde; vēcam suņam būs jaegrūž kād jipt ♦
nopirk aptēķē žurk jipt ♦ kas tād jipt var jēmt
iekšē ♦ tēs lapss ķēr a jipt ♦ vajdzit tiem žurkam
eduot jipt

jorgīn, jorgīns – dālija, jorgīne; dālijas, jorgīnes;
kas pa smukēm jorgīn krūmēm ♦ vēsal duob
nostādts a jorgīnēm ♦ jorgīns i rudiņ puķs

juost – josta; tov nokrišs bikss bez juost

jounspārs – jaunlulātie; jaunais pāris (līgava un
līgavainis); peic mičšēn jounspārs jaguldan ♦
jounspārs tik mīlīgs ka dīv balēž

ju – jau; tā ju viš i ♦ Vo tu ju no ganēm mājēs?

jukšīņ – usnes; Vo vēlls, pils louks a jukšīņem! ♦
miežēs saougš jukšīņ, būs japaravē

Jūliš – iesauka bodnieci (Dundagā, pēc kara); Jūliš
pats brūvē saldejums

jumal – jumis; Zet atrād jumal līns, rieksts ♦ jumal
i tas pats kas jūms ♦ atrād riekstēs jumal

jumtredeļ – trepes kāpšanai uz jumta; jumtredeļ
tāds sapūjs, ka tik tu nēnokrīt ♦ jumtredeļ sapūjs,
jatais jouns

juņķņēs – grozās, lokās, ļogās; juņķņēs ka tārps uz
aķ ♦ sizliš juņķņēs, liets būs ♦ juņķņēs ka zems-
tārp, ka zalkts ♦ ka tārps juņķņēs uz priekš

jupķs – vecs, apvalkāts apģērba gabals; uzvēlk mu-
grē kād vēc jupķ ♦ sūdtalkē vēlk mugrē kād vēc
jupķ

jūr – jūra; es i redzēs jūr, kur ūdēns pār pa gāl

Jurģ – Jurģi (strādnieku pārceļšanās diena); tov
Jurģ penāks ašāk nēka tu duomē

jūrnīks – jūrnīeks; kas tu pa jūrnīk bez jūr

jūrskant – jūras mala; kur tu jūrs vidē jūrskant
rēdzs

jušķs – ventilācijas lūka, vēdinamā lūka virs plīts
(garaiņiem), vēdlūka skursteni; attais jušķ ♦ Vo
tu jušķ attaisē, lē gariņ iet ārē? ♦ attais jušķ, lē
novēlk gariņs

K.

ka uzliets – kā uzliets, pašā laikā; ancuks pass ka
uzliets

kāb – stumbrs ar sakni salmu jumtu stiprināšanai;
sapūjšēs kābs janomain

kabant, uzkabant – kabināt, uzkārt, karināt;
ekaban kāšš ♦ uzkaban iskapt zarē ♦ uzkaban
iskapt vadžē

kabat – kabata; šuj puikam bikss a kabat ♦ tād
kabat izšūts ka zaldatam

kabatsdrān – kabatas lakats; rūtēn, liel kabatsdrān

kabatsnāzs – kabatas nazis (saliecams); dance
sasluocēs ka kabatsnāzs ♦ atvēd no gadstīrg ka-
batsnāž ♦ vēcēs sasluocēs ka kabatsnāzs

kabatspulkstens – kabatas pulkstenis; ganpuik no
žīd nopirk kabatspulkstiņ

kabens – ierīce zvejošanai; svētrīt japabradē a
kaben

kabzeķ, kabzeķs – īsas zeķes, īsās vilnas zeķes;
zābkēs vilk kabzeķs ♦ es tov noadē kabzeķs kuo
evilk t zābkēs

kacēš, kacēs, pakacēš – sniegties, aizsniegt;
pakacēs peic kād ābeļ ♦ tu garāks, pakacēs tu ♦
kāz kacēs peic kuok zarēm ♦ kuo tu kacēs, tu ju
nēvārs aizkact ♦ kuo tu tur kacēs, tu i pa iss ♦
kacēs pār žuogam peic puķam

kadiķs – kadiķis; kadiķs durēs ka ēzs ♦ kadiķs i a
diktam ašam skujam

Kadiķs – bodnieka iesauka Dundagā; Kadiķs dēv
uz parad

kafēkann – kafijas kannā; uolekšs kafēkann

kafēs – kafija; tagad muodē kafē dzērt ♦ bruokstēs
būs kafēs a roušēm

kājamgājēs – kājamgājējs; sniegs putan, japavēd
kājamgājēs

kājapāv – apavi; pastals i tād lāb kājapāv ♦ kas vel
labāk kājapāv ka pastals

- kājniks** – kājniēks, kājāmgājējs; kaimiņam nosprāg zirgs, viš nu i kājniks
- kājout** – auti; kājauti; pastļes pa ziem valķē kājouts
♦ pastļes kājouts valķē virs zeķam ♦ vadmals kājout, nu tu neņosals
- kājs** – kājas; puikē kājs līdz zēm un vel atsluočšes
- kājsienams; kājsienam** – prievīte zeķu saturēšanai; aitē kājs sasien a sōv kājsienam ♦ kājsienams pīn no vill dzij ♦ meits paš pīn kājsienams
- kājslouķs** – kāju slaukamais, kājslouķis (režģis) pie durvīm; kājslouķs nopīts no striķ ♦ kājslouķ noklāj pe namdurēm ♦ izpuran kājslouķ, pills a noģam
- kājstarpkuoks, kājstārpkuoks** – spēles zirglietu (siksnu) šūšanai; Vo ta tov kājstārpkuoks nav, ka tu tā muocēs? ♦ kā tu sašūs vērzēls bez kājstārpkuok
- kakaldrān** – kaklauts, kakla lakats; ka tu ies uz baznic, apsien kakaldrān ♦ zīd kakaldrān un ūt gālē ♦ zīž kakaldrān ka skrīvrēm
- kakalkumbar** – kakla kumbrs, skausts; sasit kakalkumbar, sāj ♦ apkrit uz lēd un izguzņē kakalkumbar ♦ kakalkumbar ka brūzs vēršam
- kakalkungs** – kakla kungs (noteicējs, priekšnieks); viš man i uzmetēs pa tād kakalkung ♦ vācētš mums bi gadēm kakalkungs ♦ tu man nav nekāds kakalkungs ♦ baruons bi īsts kakalkungs
- kakals** – kakls; kakals ka brūž vēršam ♦ stīvs kakals, gāl nevar pagruozt
- kakalsait** – kaklasaite (šlipse); suņa kakla siksna; kakalsait uz sien tik, ka iet pe dievgald ♦ uzlics kakalsait, sataisēs ka uz baznic
- kaks** – izkārņījumi; vo tu neņēdz, ka bēns pekakē lupats
- kaķans, kaķs, kaķbēns** – kaķēns; kaķis; smuks ju i tāds maz kaķans ♦ mēlls kaķs pārskrēj pa cēļ ♦ manam kaķam trīs māj kaķan ♦ svied kaķ ka grib, krit uz kājam ♦ mait kaķs apgāz pienspaņņ ♦ tāds mazs, dzeltans kaķans ♦ tas kaķbēns i jalaiž uz kuģem ♦ Tu, puik, neņmuoc tuo kaķan!
- kaķisams** – katķisams; kaķisams i dāļ no Bībēļ
- kaķs, kaķt** – ierīce baļķu sazīmēšanai, lieto guļbaļķu būvēs; sakaķē baļķs a kaķ
- kalendērs, kolendērs** – kalendārs; ģīms ka uz kolendēr vāk
- kaļes** – kalējs; Vēž kaļes man sakals ♦ Vēžēnsts, tas tik bi kaļes!
- kallan ļouds** – ļaudis, kas dzīvo kalnā (atšķirībā no zvejniekiem – lejsļoudēm); kallan ļouds ju lībisk nērunē
- kallans** – kalns; šipus Nevē skuol i Mīzalkallans; Šlītrē i Zilē kallan ♦ Šlītrē gan i stāvs kallans ♦ Dundķē i Buļļkallans ♦ pe mums ju nēviens dikt ougsts kallans nav
- kalls** – kallas; kalls i tād kap puķš
- kalošš** – kalošas; kalošš a sārkan uodēr
- kalpērbīks** – kalpu māja (muižā); Tuon māj bi muižē kalpērbīks
- kalps** – laukstrādnieks, kura alga bija natūrā (arī zeme, ganības); precējies laukstrādnieks; aizģāj pe sainik pa kalp
- Kāls** – Kārlis; Šlīterš Kāls bi liels dzēreš
- kāls** – 30 [zivju skaita mērvienība, lieto, zivis tirgot]; man trīs kāl brēkliņš
- kaļķs** – kaļķis; kaļķs būs vajdzigs priekš apmešēn
- kamans** – kamanas; laķierts kamans ka spīd
- kambērs** – kambaris (istaba); šis kambērs būs kalpēm ♦ liel māj, katram sovs kambērs ♦ vēctēv kambērs krāšsāņē
- kamēls** – kamielis; kamēls pe mums nēdzīvē
- kamēls, dziķkamēls** – kamols, dzijas kamols; pills kriecs a kamļem ♦ dzij iznāc liels kamēls ♦ dzij satin kamļē
- kamēš, kamēž** – kamiesis, plecs; pleci; nēs baļķ uz kāmšēm; kamēš sāj ka jabrēc
- kamiš, kamiņģals** – rezģalis; jēm tu aiz kamiņ ♦ kamiņ tik vieģēļ nēsaskalds vis ♦ kangēr priedēm rēšēn kamiņ ♦ kamiņģals baļķam i rēsnāks
- kancēļ** – kancele; māctēs ju uzkāps kanclē; kancēļ i tād viet, kur māctēs teic sprediķ
- kančaks** – īsa pātaga, pipka; kančaks ka kāzķam ♦ saskruotē ād a kančak
- kanēls** – kanēlis; kanēls i dāģ mant

- kangērs** – kangars; kangērs i vēc jūrs sēķēļ ♦ kangērs i stārp vigam ♦ ka no k Allan leķē, ta sāķēs kangērs
- kankērs** – kankari; tuos kankars uzkarān putānbied-
kļam ♦ tād kankērs mugrē ka nābgam
- kann** – kanna; kann bez uoss; lē uztaist kann, vajg
zuoļād
- kant** – kante, mala; neļiek bļuod uz gald kant,
nokris zemē ♦ pa jūrkant i lāb brouķšēn ♦ baļķ
nokant ju nav neķād māksal
- kantēns** – kantains; apakeļļaiķēs duome, ka zēm i
kantēns
- kap** – kape (apavu aizmugures daļa); elics kap no
tāšš, nu nobradē šķībs
- kap** – kapi; apakš baznic i seņlaik kap ♦ kap a zvān
pe vārtēm
- kāp** – kāpa; vēš putān kāpēs smilkts
- kapakmens** – kapu pieminekļis; akmiņkāls uzkaļ
kapakmiņ
- kapamdakš** – mēslu ārdāmā dakša; vēll siev,
nolouz kapamdakš
- kapamdzelz** – S - veida kapātuve lopbarībai; Vēķē,
uztrin man kapamdzelz!
- kapant** – kapināt (izkapti, dzirnavu akmeni); jaizka-
pan iskapt, vairs neķem zāl ♦ neķvar vairs rēdz
iskapt izkapant
- kapēls** – kaplis; jauztais kapēls, a trūl ju neķiet dārbs
♦ buodē pirķts kapēls neķur neķēld ♦ nāvig aš
kapēls uztrīts
- kapiķš** – kapeika; robežzime; Cik kapiķš ta pa stuop
melliņēm duo? ♦ Vo ta kapiķš i kād nou? ♦
mums nav kapiķš pe dvēsēļ
- kapluogs** – vēdlodziņš; kapluogs jatais ciet, nāk
knouš ispe
- kapsēļ** – kapsula patronai; kapsula ar zālēm; ka-
batas pulksteņa apvalķs; plint neķsprāg – kapsēļ
neķdēg ♦ šie zāls i iekš kapslē, vieģēļ norīt ♦
pulkstēns kapslē, neķpeput
- kāpst, kāpstgāliš, kāpstgāl** – kāposti; kāpostu
galviņa; man i kāpst eštād ♦ kāpstēm gāls pār-
sprāģš, jajēm nuost ♦ vel dārķē janovāķē kāpst ♦
kāpstgāliš izoudzs ka liels ķirps ♦ šogād izouģš
liels kāpstgāls ♦ kāpstgāliņ sasprēģēs ka miež-
- maiz
- kāpstbaļļ** – baļļa kāpostu skābēšanai; kaimiņam i
dikt liel kāpstbaļļ
- kāpstēvēļ** – kāpostu ēvele (skābēšanai); kāpstēvēļ
pajēm no kaimiņēm ♦ Veltam i smuk māz kāpst-
ēvēļ ♦ kāpstēvēļ nopirk uz tīrg ♦ nav kāpstēvēļ –
sašķērē kāpsts a dunč
- kāpstzup** – kāpostu zupa; sastrēbēs kāpstzup pill
vēdar ♦ kāpstzup a jērgāl
- kapvalls** – kapu žoga akmeņu valnis; akmiņš kap-
vallēn savēd šķūtnik
- kārams** – kārums; tu uz kārmēm ka beņš
- kāran** – vāja, veca vista vai cits mājdzīvnieķs; Kuo
tād kāran tur, neķ uols, neķ gāl?
- karan, pakaran** – karināt, pakarināt; karan zuobs
vadķē ♦ pakaran apoušš-uz vādž
- karēģš, karags** – karogs; pa svētkēm jaizkaran
karuog ♦ kāds karags, tād valdēb
- karēķ** – karote; uztais man kuok karēķ ♦ nopirk vēsal
duč karēķš
- kārkal** – kārkli; viss grāv a kārklēn peouģš
- kārkal dēģ ārē** – slims, iekšķīgi karstumi; vajg
kāds drops, man kārkal dēģ ārē
- karlaiks** – kara laiks; karlaiks bi viens briesmīģš
laiks
- karnams** – drēbju uzķaramā cilpa; vieta drēbju
uzķāršanai, pakaramais; karnams i tur stūrē ♦
kāžķam notrūk karnams
- karnēš** – karinājās; karnēš ka dēss dūmbūdē ♦ pas-
rouģēs: gruož karnēš uz vādž
- kārp** – kārpa; uzmetēs uz vaig kārp
- kārstam** – karstumi, paaugstināta temperatūra; pe-
sitšēs kārstam, gul un morgē ♦ sadabēs kārstam,
nu būs japagul
- kāršpups** – garās (augstās) pupas; edķēn kārts, lē
kāršpupam i kur tīķēs
- kārķē zēm** – pārār zemi pavasari; Vo tu kārķē rā-
ciņķēm?
- kārts** – spēļu kārtis; žoga kārtis; ķigaiņmāt tov iz-
liķs kārts ♦ Pumsmeķē bi slaiķs kārts

karusels – karuselis; Mazmār gadstirgē bi karusels
 ♦ Vo gadstirgē karusels a bi?

karvīrs – karavīrs, kareivis; bēņem ju tik spēlt karvīrs

kāss – kāsis; sienvēžam savēlk a kāš

kasals – rīvētu kartupeļu atliekas pēc cietes izskalošanas; sīrappobriķē varē dābt kasals priekš luopem

kāsals, kāss – klepus; kāsals, ka rikēl plēš pušš ♦ tov tāds kāsals, ka tu jouns rāciņš nešagaidš ♦ rej ka suns, tāds kāsals ♦ pesitēs meitnam garēs kāsals ♦ tu i brang kāss sadabēs

kasamrāciņ – kartupeļi mizošanai (vidējā lielumā); salas kriečē kasamrāciņš

kass – kase; kass buodē pe durēm

kast – kaste; Kas tai kastē var būt iekšē? ♦ kast a vāk, lē pēls nētiek iekšē ♦ žurks izgroudš kastē couram

kāst – izkāst pienu; noliet ūdeni no izvārītiem kartupeļiem; jaiet rāciņ nokāst ♦ nēnoplucņēs, ka tu kāš rāciņš

kast rāciņš – mizot kartupeļus; nokas rāciņš priekš pusdienam ♦ tu, meitan, vārt nokast rāciņš

kāstēv – piena kāstuve; kāstēv i pakarants uz nagal ♦ kāstēv beigts, saplīs sietiš ♦ kāstēv izmazgē un pakaran uz žuog

kašķpuoran – strutene ; kārps sabērž a kašķpuoran, tad noies

katal dubans – katla dibens (apakša); mēlls ka katal dubans

katals – katls; dižkatlē sainik vārē cūkrāciņš ♦ katals vārēs, ceļ no plīt zemē ♦ čugan katals a sait

katuols – katolis, katoļticīgais; katuol pe mums tikpat ka nav ♦ viš i īsts katuols

katordzniks – katordznieks; mans vēctēs bi katordzniks pa piektē gād

koulkambērs – vājš, kaulains (cilvēks, zirgs); tas tov i koulkambērs, nē zirgs

kāz – kaza; kas kāz pa luop; kāz a kazlan sakeņdārzē

kazbuks – āzis; kazbuks enērts uz bādšņēs

kazlans – kazlēns; kazlans i peic vēll, bez redēl uz jumt ougšē ♦ pasrougēs, ka kazlans staigē pa jumt

kazlap – lapaina pļavas zāle; ka kazlap i izkalts, ta nēkā nēvar vēžam uztaist

kāzs – kāzas; viņem rudiņ būs kāzs ♦ kaimiņēs bi liels kāzs ♦ kāzs taiss pa Mārtiņem

kažakād – kažokāda; man i izgērts kažakāds, būs kažaks ♦ no šuo ait iznāks lāb kažakād

kažak krāgs – kažokādas apkakle; kuož sakapēš kažak krāg

kažaks – kažoks; biezs kažaks, var sniege gūlt ♦ kārtigam vīram kārtigs kažaks ♦ vēctēvam plikkažaks mugrē, nu i ouksts ♦ sēskād kažaks

kažakvest – kažoka veste; kažakvestē nodils viss vill ♦ uzšuj kažakvēst, lē mugar nēsāp

kilometērstabs – kilometru rādītāja stabs; noloudš kilometērstāb

klabērkast – veca, nolietota ierīce, mašīna; klaberkaste (nievājoši); sviež tuo klabērkast mežē ♦ tas tov nav outiš, bet īst klabērkast

klād – klade (bieza burtnīca); vēcēs laikēs meitņem bi tāds dziesam klāds

klajams – klajums; priekšē var rēdzēt liel klajam

klanit – vecs, nederīgs lops; vājš lops; vēc klanit, nē guoj ♦ tov ķēv ka klanit, tu duo viņam ēst

klapats – klapatas, nedienas; man a tēv klapats vien i

klārs – skaidrs, dzidrs, noskaidrojies; laiks klārs, nēviens māķens ♦ ūdiš nosklārēs, lej nu katlē ♦ āvtē tāds klārs ūdišs

klāsts – salmu filtrs, lieto, tecinot misu; zaru klājiens zem siena, labības panta; bez klāst būs biežam klāt ♦ bez klāst valst apakš sašūps

klēbt, klēbē – līmēt, līmē; lāb aizklēbē, ka neizkrīt ♦ uzklēbē pastmark uz kuvēr

kledērs – staigulis, blandoņa; pe tuo kledēr tu gan nēņēj

klēgē – sasaucas zosis, dzērves; dzērs klēgē, drīz rudens ♦ Vo tu dzirdē, ka dzērs klēgē?

kleidungs – apmales (durvju, logu); nu ju kleidungs

var buodē nopirkt

kleips – klēpis; siena klēpis; pajēm tuo meitan kleipe ♦ Gusts ka dulls, eseidan meitan kleipe ♦ pajēm bēn kleipe ♦ enšs vien kleip malk ♦ nāč, paseid man kleipe ♦ tik liels tu tuos sienkleips nejem ♦ tov dīv var seidt kleipe ♦ tu jem dikt liels kleips, ne pārsmoučes

kleks – ēkas siena, veidota, uz žagaru pinuma uzklājot stampātu mālu; kleķ sienmaļem vajg plat pažuobēl

klemņers – skārdnieks; apakeļlaikēs žid klemņer brouķe apkārt

klepers – kleperis (novārdzis zirgs); kuo tu lielēs a sōv klepēr

klēt – klēts; klēt vienādiņ taisē tā nomāļs

klētmeirs – klētpārzinis (muižā); klētmeir meklē tād uzticam

klētspriekš – pajumte pie klēts; grābkēļs noliek klētspriekšē

kležkāj – cilvēks ar stīvām, kroplām, slimām kājām; viš i kležkāj no dzimšēn ♦ iet ka tāds kležkāj ♦ viš i tāds kležkāj aiz vēcam

kležē – iet neveikli, ar stīvām kājām; kur tas vēčes tā kležē

klibēs – klibais; klibēs ouns jakouj uz mašinlaik ♦ klibē ju tu vairs neņzārsts

klījs – klijas; klījs bi tāds luopēdams

klikats – kara laika sieviešu apavi ar koka zoli; smuks klikats un pēde luocēs

kliņķs – koka vai kaula (raga) nūjiņa pogu vietā; paškalts durvju aiztaisāmais; knuop vietē tie vē-claik kliņķ ♦ dur kliņķs pavisam sadīls

kluons – blietēta māla vai ķieģeļu grīda; kluons izbrādts bedrēs ka kakal var nolouzt

klopķēz – aukstā gaļa no iekšām; iztūritu iekšu savārijums; savāreš tād klopķēz, ka neņ suns neņēd

kloušes – klausās, paklausies; kuo tu kloušes, kuo ļouds runē

klunkrē – klunkurē; klunkrē ka vēčtēs

kļāv – kļava; kļāv i ciets kuoks

knābē – knābā; gails knābē cāļs

knābs – knābis; knābs lielaks pa gāl ♦ tāds dēgans ka knābs

knapi, knap – vāji (atzīme skolā); nepietiekami; Dinsberķs rakstē liecibē a vārdēm "knapp" ♦ a maiz līdz jounē rāž būs knap

knapš – knapi, par mazu; vājš vērtējums; ne pēc mēra; man tas ancuks uzšujēs tāds knapš ♦ tov tas ancuks i dikt knapš

knašš – košs, krāšņs, skaists; knašš gails ♦ tāds knašš krāss ♦ knašš ka tikkuo pērts ♦ jouns meitans ju var gērbtēs knašes drēbēs

knauķ, knouķ – gabals (neliels), kumoss; bērnš (neliels); nolouž man a kād knouķ maiz no kukēļ ♦ būs jaduod viņam viens knouķs gāl ♦ Stāv kluss knouķ, ka liel cilak runē! ♦ tu tik tāds knouķs vien i

kniban – knibina; tov zūj kniban āķ

kniep – skops, skopulis; vēčes Brūvērs i īsts kniep

Kniep – iesauka nenovīdīgam saimniekam Jaunmuižā; no Kniep tu neķuo neđābs

kniepadat – kniepadata; skruodērs apkēļ pesprouds a kniepadat

knierēs, kniertēs – ("sakārtot spalvas") sakārtoties; (viegli, mazliet) kasās, beržas; runcs knierēs, riktē kažak ♦ krāšpriekšē kniere bluss no krēkal ♦ soulguože kniere suņam bluss no kažak

knīpiņgails – pārļu vistas gailis; pats ka knīpiņgails, dūš ka lielam vīram

knīplouks – ķiploki; knīplouk i lāb pret saoukstšņes ♦ kaimiš oudzan knīplouks

knīpstangs – knaibles (naglu vilkšanai); pirkst ka knīpstangs ♦ zirgs ka knīpstang

knisēls, knišēļ – sīkie odi, mušiņas; knišēļ noēdš jēļ miess ♦ šovakar knišēļ ēd dzīv nuost, būs liets

knit – dīgst; eliek sēkal paprōvt, vo knit ē

knocēļ – pusaudzis; Es bi tāds knocēļ, gād desmēt, bet neķād žēlstēb – izkapt ruoķe un kapēs!

knuop, knuopt, aizknuopt – poga, pogāt, aizpogāt; viss knuops iztrūkš ♦ činavniks a spuožam knuopam

knouls, knoušļ – ods, knišļi; ka tev tie knouš
neņoēd ♦ knouš dzīv ēd nuost ♦ knoušļ ēd acs
ārē

knuban – knibina; kuo tu knuban tai butļē tuo kork

knubņes, knubantēs, knuban – knibinās; kādu
nieku strādā; knubināt, knubināties; vēctēs knub-
ņes gar grābkļē zarēm ♦ izknuban man tuo kork
no butļē ♦ zūj knubņes gar āķ, roust kork ♦
paknuban tu tuo nāzģ, tov spicak nāģ

knubš – zem šaura leņķa (par izkaptis iesējumu);
knūb iskapt ♦ knūb iskapt, a tuo ju nevar papļout

knūbt, knūbē – sēdēt pusaizmigušas; snauduļo
galvu nokāris; vēcēs pedzērs, knūbē pusaizmīdzs
pe gald ♦ Kuo tu te knūbē pe gald, ej mājēs gūlt!
♦ knūbē pe gald, ka tāds dzērēs ♦ vēcēs knūbē pe
gald, but gājs gultē

knuopcourams – pogcaurums; knuopcourams
izdīls, jaatšuj

knuopt – pogāt; tik pulk knuops knuopt

knups – māneklis; uztails knup un estopē mutē

knut – nūja, runga, spieķis; pajēm kād knut ruokē,
tais mājēs nīģer sūņ

kņudan – mudina dūšu (uz vemšanu); rō, kā nu
kņudan dūš ♦ rikļē kņudan, būs javēm

kobe, kobt, kōbs – puto, putas; nokobē kōbs no zup
♦ pajēm karēt, nosmeļ katļē kōbs

kobiš – varde; nodirē kobiņš, uz sien uz ķesēļ, ies uz
vēžēm

kuočiš – šņabis (1/4 litrs); pajēm priekš mān a vien
kuočiņ ♦ no kuočiņ vīram tik tā i, ka mēļ apsla-
pant

kuodals – kodols; tārp izeidš riekstēm kuodals ♦
tukš čoumal, bez kuodal

kode, kōdt – gādāt, rūpēties; kuo tu pa mān kode ♦
tu i uz tuo mant, kode pa mēļ nakt

koik – vienkārša gulta, guļvieta, laža; atlaižēs tepat
uz koik

kuokskuol – kokskola; sapuotē ābeļkuoks kuok-
skuolē

kokš, kokš; kokš mājēs – tā sauc govīs no ganiem;
saimniece sauc govīs; Kokš mājēs! Kokš mājēs!

♦ Kokš mājēs, nu i gānšēs diezgan!

kuokšpirkts – denaturētais spirts; kuokšpirkt nevar
dzērt, paliks stulbs

kuoktupēls – koka tupeles; Vo kāds māķ vairs
kuoktupēls uztaist? ♦ apakeļļaikēs kuoktupēls
taisē paš

kolcniks – kolcinieks (Kolkas ciema iedzīvotājs);
kolcniks nav nekāds kājgriezs

kolčt, koļčē – maisīt, maisa; koļčē cūkeidnam ♦
sainc sakoļčē kummiņē pūteļ

kolk – dzelme zem dzirnavu aizsprosta krituma;
kolk i pills a zujam

kordals – kurls; es uz vien ouss i kordals ♦
Vēcezbaks bi tāds kordals

korkancīns – korķviļķis; šoreiz iztikš bez korkan-
cīn

korks – korķis; nu gan i edzīns tuo kork butļē ♦ tuo
kork es var tāpat izsist a ploukst

korkšoujmēs – rotaļu revolveris (šauj ar
sprāģstošiem korķiem); gadstirģē nopirk ko-
rkšoujmē puikam

kuortēls – kortelis (vieta, kur dzīvo); nojēm pirtē
kuortēļ

kost – pārtika, ēdiens, barība; kost petiek, lē tik spēj
apēst ♦ nebrāķē kost, ēd, kuo duod ♦ piec lat pa
dien a sainik kost

košiš, košiņ – zirga mīlināmais, sasaucamais vārds;
nāč nu, košiņ, dābs maizs gazar

košnell – krāsa (sarkana); košnell šall ka čigaiņ-
māte

koudz – kaudze; koudz i jamāk brādt (krout)

koudžklāsts – zaru klājums zem sienu kaudzes ♦
Kā tu mess koudz bez lāb koudžklāst?

koujēs, koutēs – kaujas, kauties; čigaiņ uz tīrgsplac
koujēs

koulēns – kaulains; tād koulēn gāļ, nē suns nevar
saēst

koulkambērs – kaulu kambaris; vājš cilvēks vai
lops – nicinoši; iznāc no slimnic īsts koulkambērs
♦ duod ēst vo neđuod – ka koulkambērs i tā
paliek

- koulloužes** – kaulu vai muguras sāpes; esgriedes mīzal vējē, un uzreiz mugrē koulloužes ♦ vēcēm i koulloužes kouļes, būs slikts laiks ♦ esmētes koulloužes, laiks iet uz nēlāb
- Koulūķen** – meža nosaukums pie bijušās Šlīteres stacijas; Koulūķen sešdesmit devītē gadē vēš apgād
- koušels** – kauslis; viš ka pedzērs, tad i tāds koušels
- koušķen** – kauss (liela smeļamā koka karote, smeļamais); vien koušķen elej, ta ju petiks ♦ Elej man vel vien koušķen zup!
- kuož** – kodes; kuož sakapeš ādtē jakk
- kuožļe, kuošļe** – sakožļā; lāb sakuožļe, ka nēaizrijēs
- krābiķs, krābiķārkals** – spīlarkls; ouzs sēj apakš krābiķārkal
- krāgād** – kažokāda apkaklei; no ūdar iznāk varēn krāgād
- krāgs** – apkakle; zamšāds krāgs; man sniegs aizbīr aiz krāg ♦ bebarāds krāgs
- krāgārkals** – spīlarkls; rāciņš uzduobē a krāgārkal
- krāgs, mazkrāgs** – soliņš, krāģis, vienkāršs sēžamais; paduo man krāg ♦ katram bēnam sovs krāgs ♦ pajem krāg un pe plīt apsildēs ♦ krāgs no vēc čellam
- kraķs** – vecs, nederīgs, nodzīts (zirgs); tāds kraķs vēzam nēpavilks
- krām** – kūlēja piederumi (sieti, eļļa utt.); krām sapekelt kastēs
- krāmēs** – krāmējas, ņemas; Kuo tu tur pa tumsam krāmēs?
- kramgāl** – stūrgalvis; kāds tu i kramgāl
- kramps** – druvju aizdarāmais; spēks (spēka pilns cilvēks); aizkrampē dūrs a kramp ♦ tam gan i kramps iekšē
- krampvilķšēn** – vilkt pirkstus; sadzērs āl un izvilks vien kramp
- krāmrat** – krāmu vedējs (kuļmašīnai); puik pabrouks to krāmrat
- krancuog** – "dzērvē acs", zāles zirgam; eduod tik a ouzam krancuog, būs vēsals
- Krancis** – Krancis (suņa vārds); kaimiņam sūņ souc pa Kranč
- kraņģt, kraņģē** – raust, mēzt, kaust; kraņģē zēm a pirkstēm ♦ kraņģē zēm a ruokam, ja tov nav lāpst
- krāpniks** – krāpnieks; čigaiņ Dīdžš i liels krāpniks
- krās** – krāsa; okers a pērnic – būs grīdskrās ♦ krās peic nēviens zirgs vel nav nomaitēs ♦ samais suodrēs a pērnic – iznāk mēļl krās
- krāsns** – krāsns; krās i jamāk uzmūrt ♦ cuks sabīrš, izdēgš, krāsns vairs nēsild ♦ krāsns izdēdzs, vairs nēsild
- krāstēs** – krāsotājs; pa krāstē i jasmācēs ♦ Vareps bi knapš krāstēs
- krāšbeņķs** – plats sols pie siltummūra, izmanto arī gulēšanai; lē tas žīds izgulēs uz krāšbeņķ ♦ apseidēs uz krāšbeņķ, apsildēs
- krāšdūrs** – krāsns durvis; krāsns izkūrēs, aiztais krāšdūrs
- krāškruķs** – krāsns kruķis; krāškruķs no puscoll dzēlz
- krāšmalk** – malka maizes krāsns kurināšanai; krāšmalk vajg tād garāk un rupāk
- krāšmut** – krāsns mute; aizliek krāšmutē duban priekšē
- krāšouģš** – krāsns augša, virsa; kriev tik guļ uz krāšouģš
- kraukēls** – krauklis; kraukēls perē ju martē
- krēbē, krēbt** – (slinki) iet, klīst, pārvietoties; krēbē ka nāvē pakļē palics
- krēbēls** – mazu, nīkulīgs bērns; tov tas puik i īsts krēbēls
- kreičnagliņš** – krustnagliņas (garšviela); kreičnagliņš sainc liek pe eidan
- krejamlaišķs** – rādītāja pirksts; krejamlaišķs līks ka kāss
- krejams** – krejums; pagrabē i krejams, jēm sasit sviest ♦ elej ķērne krejam un sasit sviest ♦ krejams nostājēs pienam pa virs
- krėkals** – kreklis; tāds brangs, silts krėkals ♦ peic pirt dabē joun krėkal mugrē ♦ peic pirt uzvēlk tīr krėkal ♦ krėkals a izšūt apkēl ♦ kur tagad jems

- līn krekal ♦ uzvilcs krēkal uotarrād
- kreņķ** – rūpes, raizes, kreņķi, bēdas; kreņķ, ka ne gūlt nevar ♦ tād kreņķ ka briesams ♦ man a tēv tik kreņķ vien i ♦ tād kreņķ, ka glābtēs nevar ♦ man i kreņķ, kur lē nopēllan noud ♦ mūžs paiet vienēs kreņķēs
- krēpel** – puņķi; krēpel ka lēvīzar ķeids
- kreptigs** – stiprs; tāds kreptigs sinaps
- krēsal** – krēsla; pakrēslis; krēsal klāt, un ne vēll nav padārts ♦ uznāc krēsal, nēdabē dārb nobeigt ♦ mēķēs krēsal, vairs nevar sarēdzt ♦ paliek krēsals, būs jadedzan ugēns
- krēsals** – krēsls; tu a sōv būd salouz man tuo krēsals ♦ tas krēsals tōv rump nēizcies
- krētals** – no rupjām plēstām klūgām izgatavots siets, ko lieto kuļot ar spriguļiem, lai atsiātu rogas un salmus; krētal ekaran piedrab durēs iekš striķem
- kriecs** – grozs; paņem rāciņkrieč ♦ kriecs no labem skalēm
- kriet** – smaltstīt; ej pagrabē nuokriet krejam no pienspaņņem
- kriev dzinēs** – krievu dzinējs (suņu šķirne); kriev dzinēs dzīs lidz Plēskav
- krīj** – nolobīta miza (maukna), ko lieto jumtiem, traukiem; krija; smuks kriecs nuo liep krīj ♦ dārē i krīj jumts
- krik** – kaulu lauzējs, kaulu vaina, kaulu (muguras) sāpes; krik esmetēs mugrē ♦ būs liets, mugrē krik ♦ krik louž kouls ♦ uz slikt laik koulēš esmetēs krik
- krimīterš** – ilgstošs klepus (zirgiem); a šuo krimīter tu jouns rāciņš nēsagaidš
- krimpe** – savilcies krunkains, krokains, saraucies, sarāvies; nosalis; dēgans salē sarāvēš krimpe ♦ dēgans nosāls krimpe ♦ nu i beigts, dēgans krimpe [cūku kaujot] ♦ tāds sals, ka dēgans un pasmakars krimpe savilcēs
- kringēls** – kringēlis; Māt izcep uz dzimamdien kringēļ! ♦ dzimamdiens kringēls a rozīņem
- kringliņ** – kringēlītes; kringliņ i vēclaiķ puķš
- Krisjann** – Kristīne; manē mātē bi Krisjann vārds
- kristēbs** – kristības; kristēbs dzērs pa Vasarsvētkem ♦ pa Jāņem taiss bēnam kristēbs
- krital** – kritis, vēja gāzts koks; tuos kritals tu var jēmt pa malk
- krizduoļ** – ērkšķogas; estādē kāds piēcs krizduoļkrūms
- kroblēns** – nelīdzens, slikti nolīdzināts; tas grīd tov iznācs tāds kroblēns ♦ ceļš pliksalē tik kroblēns, ka louž zirgam kājs nuost
- krobņes** – kratās; krobņes pa krubžem ratēs ka rībs zīl
- krode, krodes** – sakārto, sakārtot; jasadrode vagūzs ♦ elīds beniķougšē un krodes
- krōds** – nolietots inventārs, darba rīki; mēķēs vēcs krōds ♦ pills sētsvids a vēcam krodam
- kruodzniks, kruoģers** – krodzinieks; kruodzniks rēšans ka vāt ♦ viss mūž nostrādēs pa kruoģer
- kruog** – krogi; vēķēs laikēs kruog bi ceļmaļēs ik pa gabal
- kruogsbrāls** – krogus brālis, plencis; mans onkēls bi īsts kruogsbrāls
- kruok** – kroka; palags sasmetēs kruokēs
- kruons** – vaiņags, kronis; uzliek uz kapp bleķ kruon ♦ lē nopin nuo puķam kruon
- kruopēls** – kroplis; Šķībgāl Šamps bi kruopēls no dzimšēn ♦ pa kruopēļ nēvajg smietēs ♦ viņam uzkrit kuoks, palik pa kruopēļ ♦ tāds kruopēls a stīv kāj
- kroukēls** – krouklis; kroukēls ju martē perē bēns ♦ mēlls ka kroukēls
- kroupēns** – kraupains; lapss tagad i kroupēn ♦ karlaikē pulk zīrg bi kroupēn
- kroups** – kraupis; ķēvē uzmetēs kroups
- kroutes** – traucē, “lien virsū”; nēvajag kroutēs viršē, seid mierig
- krōz** – krevele; krōz viršē, tas i tikpat ka vēsals
- krožē** – lēni, neveikli iet (vecs cilvēks); krožē ka vēcs nabags
- krubēž** – kruveši (ceļa nelīdzenumi pliksalā); tād krubēž, ka kājs var nolouzt

- kruk, vīnkruk** – stikla balons (vīnam); trīs kruk vīn erūdznē
- krūkēls** – krūklis; krūkēl mīzs dēr zāļem
- kruķs** – kruķis; krāškruķs i tur stūrē
- kruķt, kruķē** – stum, savāc vienviet; raust; ej kruķē stallē sūds ♦ izkruķē uogēls no maizkrās
- krumšēl, krumšēl** – potītes (izciļņi), pirkstu locītavas; nosīt, noborkē krumšēļs jēls ♦ koudmēs noborkē pirkstēm krumšēļs ♦ krāš tīrdēms noborkē krumšēļs ♦ bradē pa dubļem līdz krumšēļem
- krunk, krunkēns** – krunka, kroka; krunkains, krokains; vēctēvam krunkēns ģīms ♦ ģīms krunkēns ka sakaltš pastal ♦ ģīms krunkēns ka priež mīz ♦ vešš saskrunķes ka ermōņik ♦ ģīms krunkēns ka pagaišgād ābēls
- kruons** – valdība, valdišana; kruon padāršen, kuo tu tur sapruot
- krūpiš** – pārļu vīstiņa; dūš ka krūpiņ gaiļam
- krups** – krupis; puik ka krups, bet kas pa kramp; tāds krups no bēn ♦ esmetēs krups riklē, nēvar parūnt ♦ trēkans krups seid apakš rabarber lap
- krusdēls** – krustdēls; Dains man i krusdēls
- krusmāt** – krustmāte; māt krusmāt i mazs un apēļš
- krusmeit** – krustmeita; krusmeit nu i izoudzs liels
- kruss** – krusa; kruss apsit viss labēb ♦ krussgroud tik rup ka zvirbēļ uols ♦ tād kruss ka balēž uols ♦ kruss izsit luog rūt
- krustam** – krusteniski; sakritš gultē krustam, šķēr-sam
- krustēs** – krustēvs; Vo tas tik nav mans krustēs?
- kubal, kubals** – liela koka baļļa, kubuls (loti liels toveris); divdesmēt spaņņ uozalkuok kubal ♦ uozalkuok kubals priekš ūdiņ
- kubiķs** – kubikmetrs; atvēd vien kubiķ malk
- kuclans, kucans** – kucēns; kuclanam liels ķēps, būs liels suns ♦ pirmē kucan (kuclan) jaslican
- kučērs** – kučieris; es ies mūižē pa kučē
- kūdar** – kūdra; viršē uzber kūdar, lē nēizkalst ♦ Kāpurēs i lāb kūdar a avat kaļķ
- kūgēl** – rausis; ganam a jaizcēp tād māt kūgēl
- kuģniks** – kuģinieks; zvejnik dēļ pulk bi kuģnik
- kuģpuik** – kuģa puika; viss jūrnik i sākš no kuģpuik
- kūģs** – kuģis; uz mājam brouks a kūģ ♦ kuok kūģs a trijēm mastēm ♦ kūģs uzskrējs uz sēķēl
- kuils** – kuilis; kaimiņam bi labs sugskuils ♦ kuils ar krietņem ilkņem ♦ tagad muodē mākslīgs kuils
- Kuils, Mežkuils** – Aizupes meža tehnikuma direktora iesauka; Kuils bi guod vīrs
- kūkams** – kūkums, lika mugura; rō, kā runcs uzmetš kūkam
- kukē** – kūko; dzēģēz kukē ka traks ♦ šorit dzirdē, ka dzēģēz kukē
- kukēls** – kukulis; dzeramnauda; maiz uz plāv duo līdz vēsal kukēl ♦ rudzmaiz cep liels kukēļs ♦ tāds bars, kukēls maiz ka ūdnē ♦ peidēs kukēls, jacēp maiz a steig ♦ saprēģes ka miežmaizs kukēls ♦ skrīvrem tas kukēls i pa māt
- kukēn** – virtuve, ķēķis; ies uz kukēn ♦ kukēn pills a krodam ka luoplaidēs ♦ kukēn ta ka muižē
- kukēns** – kukainis; tāds smuks kukēns ♦ būs silts, plekškukiņ laižēs ♦ Kuo trinēs, vo tov kāds kukēns elīds biksēs? ♦ kāpst pill a kukiņem ♦ kukēns liž pa mugar
- kūķs** – rokturis (lāpstai, izkaptij); pats uztaisē kūķ peic sōv ruok
- kūl** – kūla (cieta zāle); uz tuo pouģēr kūl (kūlans) vien oug ♦ lē kūl nopļout, vajg lāb iskapt
- kūl** – kule; kūl kaklē ka nabagam ♦ aizsien tuo kūl, izbirs loriņ ♦ Kur tu tuo kūl nobāz? ♦ staigē, ka ubags a tukš kūl
- kūļes** – kuļmašīnas kūlējs; Krupp kūļes a 56 coll trumēl ♦ kūļes pa damp i vieglāks ♦ kūļes bi janostellē peic vaservāg
- kūliš** – labības klēpis, labības stats, kūlītis; pills louks, kūliš pe kūliņ ♦ kūliš smuk sastēlt pa rind
- kulsams** – biezi pakaiši; irdens sniegs; kaut kas apgrūtinoši biezs; nu i gan kulsams ♦ sasnīdzs vēsals kulsams, nēvar izbrist ♦ jem grābkēļ, saguodē, šķūns ka kulsams
- kultes, kuļes** – maisās, kuļas; kuļes ka sūds pa āliņ

- kuļķen** – kulīte, maisiņš; ēber man vien kuļķen pu-trēms ♦ ganam bi kuļķen a maiznuk pa kameš ♦ duod kuļķen, es tov ēbērs bīdalt milts
- kumaz** – kumoss; nokuož nu kād kumaz maiz ♦ nokuož no mān šķēl kād kumaz
- kumbars, kakalkumbars** – kakla kumbrs; neša-louž man kakalkumbar
- kumēdiņ rādteš** – klauns, aktieris; gadstirgē var dābt rēdzt kumēdiņ rādteš
- kumēls** – kumeļš; trešē pousar kumēls, tuo var jūgt ečes ♦ večē ķēvē atskrējs kumēls
- kumliņ** – kumelītes; uzlej man kumliņ tēj
- kummiš** – neliela māla bļodiņa; ēlej Gustam a zup iekš kummiņ
- kumpēkt, kumpēkts** – konfektes; nāč nu bēn, es atvėd kumpēkts; spuož Ziemsvētik kumpēkt
- kumps, kumpēs** – salicis, ar kupri; večem kump mugar, mūžs saeids ♦ kumpē tu taisan neizstieps ♦ kumpēs Tusks bi īsts sainiks
- kumšķs** – kumoss; klēpis (nenoteikts mērs); sien kumšķ mēteš pill plāv ♦ esvied tai ķēvē vel vien kumšķ sien silē
- kund** – pastāvīgs pircējs, kunde; tu ju i žīdam pastāvīg kund ♦ viš ju man i več kund
- kung prāte** – kungu prātā (piedzēries); sainiks pār-radēš mājēs kung prāte (dūšē) ♦ var rēdzt, ka kaimiš nāk mājēs kung prāte
- kungs mežkungs** – mežziņa iesauka; kungs mežkungs bi kārigs uz edzēršēn
- kuniš** – puļķis ikšķa resnumā un garumā ar cauru-miem galos, caur tiem tina linu, pakulu dziju, lai attīrītu no spaljiem un nostieptu; šuo tu satin kamļē cour kuniņ
- kunkēlmuoz, kunkēlmuoz** – piena zupa ar cietes (kartupeļu) klimpām; izvār pill katal a kunkēl-muoz
- kunkēls, kunkēļ** – kunkulis; kunkuļi; mālēns pougērs louķē, viss kunklēns ♦ māls sakalts, arēm vienēs kunklēš ♦ putrē peliek rūgšpien priekš kunklēš ♦ skābputrē viss kunkēļ izstrēbt
- kunkliņzup** – piena zupa ar bīdelētu miltu kunkulīšiem; sastrebēs kunkliņzup ka stēn
- kūņ** – kuņa, kuce; kuņē vēsals suņbars skrej pakļē ♦ ka tov tas kūņ paougs, ta tik būs suņ kāzs
- kūņēs, kūņteš** – kūņojās, kūņoties; Kuo tu kūņēs, sarouj, lē var dābt vakar! ♦ pa tuo krēsal nevar rēdzt, kas tur kūņēs
- kuņģis** – kuņģis; kuņģis ka grūtām zvirbļam ♦ pārsei-dēs, ka kuņģis var pārsprāgt
- kuokēļ** – kokle; Kārkliš pats uztaiseš kuokēļ
- kuoktupēls** – koka tupeles; kuoktupēls bi lāb staļļapāv ♦ vakrē jaiztēš kuoktupēls
- kuokuogēls** – kokogles; Vēžēnsts pats dedznē kuokuogēls
- kuokžņoudzēs** – kokžņaudzējs (vīteņaugš); kuok-žņoudzēs tinēs pret soul
- kupal ast** – kupla aste; lapsē i dikt kupal ast
- kupals** – kupls, resns; lampas kupols; dikt kupals cērrs uz gāl ♦ tov tas siev palics tāds kupals ♦ gaiš lamp a liel zāl kupal
- kūpan, kūpant** – kūpina, kūpināt; vēcs libēts kūpan lašš
- kupanpiens, kupašpiens; kupēšpiens** – svaigs, silts, tikko pagatavots biežpiens; satais kupēšpien a krejam ♦ svaigs kupēšpiens a ēriņēm un rūšrā-ciņēm
- kupcs** – uzpircējs; te ju bi uzradēs tāds luopkupcs ♦ Blumfelds bi tāds teļ kupcs
- kupeč** – kupica, robežzīme; tas vel i Ulmaņlaik kupeč
- kupiņ** – kupenas; vēš sadzīns kupiņš līdz juostviet ♦ viss ceļš vienēs kupiņēs ♦ kupiņ līdz riķ galēm
- kuran krāš** – kurina krāsni; oukstē laikē tik i dārbs ka kurant krāš
- kuran, kurant** – kurina, kurināt; kuran krāš un sildēs ♦ dampkatalš i jamāk kurant
- kurantēs** – kurinātājs; nosmērēs mēlls ka kurantēs, acs vien spīd ♦ strādē pilē pa kurantē
- kuriķš** – kurinātājs; katram dampkatlam i kuriķš ♦ kuriķš mēlls ka muors
- kurķels, kurķeļ** – varžu kurkulis, kurkuļi; šopouser pill grāv a vāržkurķlēš ♦ peidē laikē grāvēs vairs kurķēls nērēdz

kurpniks – kurpnieks; Muņēs Veinberķšs bi krietans kurpniks

kurps – kurpes; pa vasars dārb dabē kurps ♦ uz tīrg broukdams uzvēlk māts kurps

kurpsmēr – apavu krēms; pajēm kurpsmēr un noviksē zābaks

kurpšnuor – kurpju saites; Sasien sōvs kurpšnuors, uzbris virs un nosisēs!

kurrēmkouš – kurmjū dzinumi (rakumis); viss plāv vienēs kurrēmkoušēs

kurrēms – kurmis; kurrēms viss dārz izluodēs

kursam – viens malkas iemetiens krāsni; emēt krāsņē vien kursam ♦ vien kursam, tad petiek

kušķs – kušķis; ūbgam edēv villkušķ ♦ bukam balts kušķs pe pakēļ

kutan, kutant – kutina, kutināt; Kuo tu māt kutan? ♦ nokutan tuo meit beigst ♦ jēm un pakutan tuo meitan

kuvērs – aploksne; aizklēbē to kuvēr ♦ kuvērs a puķam ♦ Cik tagad maksē kuvērs?

kūž – noniecināms, nicināms vārds cilvēkam (muižnieki tā sauca latviešu zemniekus); nēlaiž tuo kūž iekšē ♦ kūž bījs, kūž paliks

kvelt, nokvelt – nedaudz apvārīt gaļu (galvenokārt subproduktus); nokvellē gāl, lē nēpaliek vēcs

kvieš – kvieši; vasars kvieš mūs zemē nēoug

kvit – norēķinājušies; nu mēs i kvit

Ķ.

ķeid – ķēde; kalē kalt ķeid ♦ apakeļļaikēs paš kāl ķeids

ķeirs – kreilis; Kuo tu amplēs a kreisē ruok ka ķeirs! ♦ ķeirs var strādt a abam ruokam

ķēķs – ķēķis, virtuve; turēs tālak nuo lielgabļem un tujak pe ķēķ

ķell – ķelle; kurš tā mūrē, bez ķell ♦ ķell i katram mūrnikam

ķēls – vārīgs, mīkstas dabas; ķēls ka jēļ uol

ķēmes – ķēmojās; ķēmes dižem cilķem pakļē

ķemlād – steļļu sastāvdaļa; vēlls zin kur tas ķemlād

mētes ♦ ķemlādē estēlle ķemm ♦ ķierēm sagroudš ķemlād

ķemm – ķemme (arī steļļu piederums); Tu man nopirk ķemm? ♦ ķemm i nolikts uz kumod ♦ rīt jaevēr oudķēls ķemme

ķemmritēns – zobrats; apakeļļaikēs ķemmritēns sud-malam taisē no kuok

ķempēļ – kūlenis (baļķu novietošanai); garēs baļķs ceļ uz ķempēļ

ķēmrouss – lamu vārds; a tuo ķēmrouss nav ko rūnt ♦ Tu ta ka tāds ķēmrouss!

ķeņērs – meistars, lietpratējs; viš ju i ķeņērs uz viss kuo ♦ viš uz kuokdārbēm i liels ķeņērs ♦ Vēž Ēnsts bi ķeņērs uz visēm dārbēm

ķeprēs, ķeprtēs – ķepurojas, ķepuroties; Kuo tu ķeprēs, laižēs tik dubņē! ♦ japrōvē ķeprtēs ārē

ķēps – ķepas; suns a ķēpam pepēdē viss grīd ♦ tam i tāds kalē ķēps

ķēran – ķerne (sviesta kulšanai); mazam guojs māt ķēran

ķērāns – ķēriens; tāds ķērāns ka zagļem pa gadstūrg

ķēranšpiens – paniņas; vakriņēs ķēranšpiens ar zirniņem

noķērant, noķērantēs – nosmērēt, notaisīt netīru; Kā tas bēns sēv noķērnēs! ♦ noķērnēs a sviķem līdz ousam

ķēreš – ķērājs; tur a tīkal nēvar zvējt, apakšē ķēreš

ķēriņ; ķēriņes (iet) – bērnu rotaļa iet ķēriņos; bēn sētsvidē skrej ķēriņēs

ķērnēs, ķērantēs – dara nevajadzīgu darbu, niekojas; kuo tu tur ķērnēs ♦ neķērnēs a žagrēm, ies labāk grāvs rakt

ķērnis – punktsitamais, *dornis*; ezeņķē viet courmam a ķern

ķērr – ķerra, stumjamie ratiņi; stum ķērr, souc pa nērr ♦ tagad ķērr a gumij ritiņ ♦ ķērr a kuok ritiņ

ķešel – vēžu krītiņi; septiņš ķešēls, tad petiks

ķešks – iekšas, zarnas; izlaiž cūķē ķešks ♦ pārbrauc pār, ķešks pa gaisam ♦ jaizgāž aite ķešks ārē

ķestērs – ķesteri; Andresōn bi ķestēr no paoudz uz

- paoudz
- ķētrīgs** – lipīgs; dār i ķētrīgs peic veļl ♦ uztais tād ķētrīg asmiņ ♦ neņogriež nāgs, tas asmēns i ķētrīgs
- ķēv** – ķēve; tād štram ķēv ka bild
- ķēvpup, ķēvtits** – sēnes (bisītes); ķēvpup oug pous-
rēs priež silēs ♦ ķēvtits i pousar sēns
- ķevšk, ķevks, ķevkšš** – neizturīgs, novalkāts [materiāls]; sapuvusi, sadilusi aukla, virve; ejūdzs zirg a ķevškam ♦ a tād ķevšk tu tik var miriņ pesiet
- ķēzt, noķēze** – noķēzit, pataisīt netīru; tie balēž viss māls noķēze
- ķibitk** – “kaste” uz ragavām (līdzīga kamanām); ķibitķe i siens, kājs tov nevērt salt
- ķīds** – (zivju) iekšas; tuos ķīds tu atduo vistam
- ķīdt, izžķīdt** – izņemt zivīm ķīdas, ķīdāt; lē sievs izķīdē reņģs ♦ zvejnieksievs tik māk zūjs ķīdt
- ķiemēls** – ķīmenes; pļavē šķūņvietē sagriež ķiemēls
- ķierēms** – ķīrmis; ķierēms sagrouzs ķist ♦ ķierēms saeids gald kājs
- ķīkars, ķīķert** – tālskatis vai binoklis; cieši, vēriģi skatīties; kuo tu ķīkre uz kaimiņ meitam ♦ a ķīkar var tāl sarēdzt ♦ Kuo tie sievs tur ķīķre? ♦ bez ķīkar nevar sarēdzt
- ķīlks** – ķīlavas; saseidēs ķīlks a rūšrāciņem ka stēn
- ķīlķen** – klimpas; ķīlķenzup; izvārs miež ķīlķenzup
- ķīls** – ķīlis; ķīl var izsist tik a uotar ķīl ♦ pe tuo malkskluč būs vajdzīgs ķīls
- ķīmens** – rīeva dibena ievietošanai koka traukā; ķierēm izēdš ķīmen, baļļ lēke
- ķīmres, ķīmerťes** – siki darboties; Kuo tu ķīmres gar pulkstiņ, samaits!
- ķīnn, paķīnn** – zods, pakakle, pazods; ķīnn ka brūž vēršam ♦ tād ķīnn ka spēķ cūķe
- ķīps** – ķīpis; seid pe krāš ka ķīps ♦ pirtē mazģes ķīpēs
- ķīrps** – ķīrbis; tāds ķīrps izoudzs, ka nevar celt; varēns ķīrps izoudzs
- ķīsals** – ķīsēlis; dzēriņ ķīsals a pien ♦ māt izvāreš
- dzēriņ ķīsals
- ķīsanbīr** – spilvendrāna; ķīsanbīr a einzac ♦ pus-
ducs ķīsanbīrs pūre
- ķīsans** – spilvens; uzčuban mīkst ķīsan ♦ ķīsans no zuošš spallam
- ķīsts** – graudu apcirknis; eber grouds ķīstē ♦ tov pills ķīsts a bidalt miltēm
- ķīt** – tepe logu stikliem, ķīte; satais ķīt un nogriež glāz ♦ aizķīte luogam glāz ♦ satais ķīt, tu būs meistērs ♦ Satais ķīt, roku i pēriņ un krīts!
- ķīviš, ķīvēs, ķīvtēs** – ķīviņš, strīds, ķīvēties, strīdēt-
ties (bēriem); nu i ķīviš kaimiņ stārpe ♦ nevajģ ķīvtēs, jēm labāk un izkoujes ♦ nu puikam ķīviš iet vaļe
- ķōbs** – smeļamais trauks; galva (ironiski); ķōbs pušš, smadziņ tēķ arē
- ķodt, ķode** – cits caur citu, ātri, uztraukti runā; skaļi sarunājas (sīevas, bēri), pļāpāt; rō ka bēn ķode ♦ vārans ķode ♦ tā ķode, ka pašš sēv nešaprot ♦ sievs ķode ka vēc vārans ♦ kaimiņ sievs sētsvide ķode pille rīķe
- ķolle, ķolt** – nevēriģi smērēt, ziest; tu tā ķolle ka suns a ķep
- ķurķs** – cietums; elik ķurķe pe ūdiņ un maiz

L.

- lāb** – labi; lāb vien būs ♦ ancuk sastīķe no gultsdeķ, labs ka bail
- labēb** – labība; labēb izoudzs ka louk pleiš pušš ♦ labēb nooudzs ka mūrs ♦ šovasar labēb brang paoudzs
- labēbs laiks** – labības (novākšanas) laiks ♦ īsts labēbs laiks, soul rit pa zemsvirss
- labēbslouks** – labības lauks; Kas pa liel labēbslouk!
♦ liets sagāz labēbslouk laže
- labēbsmaiss** – labības maiss; apakeļlaikēs bi četer-
pūr labēbsmaiss
- lācs** – lācis; no lāč man i bail
- lāčbēns** – lāča bēns [lācēns]; lāčbēns i tāds mazz lācans
- lāčnāss** – sēne; salasē vēsal krieč lāčnāss

- laim** – laime; laim, ka pe laik pamane
- laip, laips** – laipa, laipas; pa valk pār i dēļ laip, ej druoš ♦ puiks, veļl, laip no apakš ezāģes ♦ laip no apeļ baļķ
- laistēs** – laisties; storks taisēs laistēs, plodzan spārans
- laiv** – laiva; laiv pills a ūdiņ ♦ Dundags diķe nav nevien laiv ♦ laiv i janodāre
- laivniks** – laivinieks; kur rasēs laivniks, ja nav nevien laiv
- laižēs** – laižas; putēn laižēs uz siltam zemem
- lake** – lok (suns pienu), dzer; noslāps suniš, rō kā lake ūdiņ ♦ būs dzīvtes, lake pien
- lakstīgal** – lakstīgala; lakstīgal dzied cour nakt
- lakt** – lakta (kalēja), laktiņa izkaps kapināšanai; Vo tas kāds kalēs a tād lakt!? ♦ Kas tu pa kalē bez lakt! ♦ Bruzinsk kalēs kāl lābs lakts
- laktērs** – skalturis, lakturis (skalū iespraušanai); es-prouž skāl laktre ♦ tagad neviens vairs laktē nebrūķe ♦ kalē kalts laktērs ♦ kur ta nu tagad liks laktē
- laķierts, lakt** – lakots, lakot; laķiert drošk ka baronam ♦ brouc a laķiertam kamnam ♦ Vo tu to grīd domē lakt? ♦ laķierts kurps kāģes
- lamats** – lamatas; uzstelle lapsam lamats
- lamp** – lampa; ka i lamp, kas ta skāls dedzans
- lamzaks** – liels neveikls, neizveicīgs cilvēks; Kur, ellē, tāds lamzaks gadēs!
- langbuoms** – ratiem priekšējo un pakaļējo asi savienojošs bomis; Langbuoms pārlūd ka sūds! ♦ vēzams apgādes un langbuoms pušš ka špick
- lāpamadat** – lāpāmā adata, adata zeķu lāpīšanai; pajem lāpamadat un salāp sōvs zeķs ♦ zeķs lāp a lāpamadat un vills dzij ♦ lāpamadat a liel ac ♦ bez lāpamadat zeķs nešalāps
- lāpamdzij** – dzija lāpīšanai; izārd zeķ, būs lāpamdzij
- Lapiņgusts** – ubaga (iesauka); Lapiņgusts viss mūž nostaigē nābģes
- laps** – lapas; rudiņ kuokem nobirst viss laps ♦ laps sakritš ka kulsams ♦ biez grāmat plāns laps
- lapspuss** – lapaspuse, lapaspuses; Līdz kād lapspuss tu i aizlases? ♦ lapspuss i vairak ka laps
- lapss** – lapsa; sārkans ka lapss ♦ martē ād lapse vairs kāžkam neģer
- lāpst** – lāpsta; man i tēvtēv kalē kalt lāpst ♦ tas i mān vēctēv lāpst
- lāpstkāts** – lāpstas kāts; lāpstkā liek no lāzd
- lapšād** – lapsas āda; apakeļlaikēs lapšād makse astiņdesmēt lat
- lapšāls** – lapsu alas; lapšāls i souš vietē, smiltē ♦ tepat mežmalē i liels lapšāls
- lapšbedģers** – lapsu vai āpšu alas; lapšbedģers pa kanģrem i diezģan ♦ te i vēcam vēcs lapšbedģers
- last** – lasīt; last es pats esmāģes, ka man bi piec gād
- lasts** – burenieka krava; jūr noskalē last
- lašdurmes** – žebērklis; labs lašdurmes, a atkāmrēm ♦ kalē kalts lašdurmes ♦ lašdurmes a atkāmrēm lē neģamūk
- Latuožals** – ozols Dundagas parkā; Latuožals bi uz Latvījs simtrubēļ noud
- latvēts** – latvietis; mūscieme latvēš vien dzīvē ♦ Es i latvēts no tēv tēvēm!
- laž, laže** – veldre, veldrē; viss rūdz sakritš laže ♦ vēš a liet sagād rūdzs laže
- lē** – lai; Ka tā paduomeģ, ta jateic – lē Diev ruokēs!
- lē jo** – lai jau; lē jo, kas būs, būs
- leckģels** – leceķts; šopousar uztaišē dīvs jouns leckģels
- lēddzelģ, lēdszelģ** – slidas; a lēddzelģem laiģes ka putans ♦ apakeļlaikēs lēdszelģs taisē pašš no kād vēc iskapt
- lēds** – ledus; rudiņ lēds i sīksts ka pastalād ♦ ouksts ka lēds
- lēdsģabals** – ledus ģabals; puiks brouķe pa up uz lēdsģabal
- lēdsiešģen** – ledus iešana; pousar upēs i lēdsiešģen
- leices** – lēcējs; tas zirģs ģan i liels leices ♦ tas ķēv i briesmīģs leices
- lēģ** – leja; tepat mums blakam i Nabaglēj ♦ brouc

- prātig, te iet uz lēj ♦ lēj i tād kalkanapakš
- lēja** – lējajs; tov būs jabūt pa tuo āl lēja
- lejšlōuds** – lejas ļaudis (zvejnieki); lejšlōuds ju runē pa libisk
- lēķē, lēķt** – lēkā, lēkāt; kuo tu lēķē ka stiranbuks ♦ lēķē ka sienāzs
- lēķē, leķt** – sūcas, sūce (neliela); baļļē ķimēns neŗtur, bišķiņ lēķē ♦ baļļ lēķē, janodrive ķimēns a paklam ♦ mucē ķimēns lēķē
- lēmsnic** – lemesnīca (spīļarklam); lē iztēst lēmsnic vajag māzer kuok ♦ lēmsnic jatēš no mikēļ bēŗz kamingāl
- lēn** – atzveltne; veŗclaiķ krēŗsals a lēn ♦ labs krēŗsals a lēn ♦ veŗtēŗ taists lēnkrēŗsals
- lēn** – lēni; neŗtrakeŗ zirgs, brouc lēn ♦ steidŗes lēn un rām
- lēnkrēŗsals** – atzveltneŗ krēŗsls ♦ seid tu lēnkrēŗseŗ un atspieŗes pret lēn ♦ veŗtēŗ taists lēnkrēŗsals ♦ lēnkrēŗsal nopirk uz ūtrop
- lenķŗt, salenķŗt, lenķŗšē** – saņemt virvi (groŗos); sakārto, saloka virvi groŗos ♦ salenķŗšē gruoŗs ka pesnāķes ♦ salenķŗšē gruoŗs un pakaran uz vādŗ
- lentēŗ, lentēŗ** – slita (zirgu piesieŗanai), kāŗņu margas; pe pagastmāŗ uztaists zirģem jouns lentēŗ ♦ neŗnolouŗ lentēŗ, pašŗ nosisŗes ♦ uz tirsplac bi lentēŗ, tāpat pe baznic
- lēŗ, lēŗ** – ūdenŗroze, ūdenŗrozes; pilss diķs a lēŗ ziedēŗ ♦ vieķst aizoudzs a lēŗam
- lēŗlaps** – ūdenŗroŗu lapas; pleķŗkukēŗns seid uz lēŗlap ♦ kur te lēŗ makŗķŗē, pills a lēŗlapam
- lēŗpans** – lepns; tu i tik lēŗpans ka paliks bagats ♦ lēŗpans ka zirgs sil pedirss ♦ tik lēŗpans ka māŗ neŗmaz neŗēŗdz
- lēŗnep** – lepņiba; bads lēŗnep izdzīŗ pa pakeļ āŗē
- lēŗrams** – nekāŗtība; daudz, pulka; skuolsbēŗ gan var sataist lēŗam ♦ sasradeŗ veŗsals lēŗrams vieŗ ♦ tāds lēŗrams ka pa suņ kāzam ♦ veŗsals lēŗrams buk uz sēj
- leŗt, leŗes** – dziest, dzēst, dzēst (dzēst kaļķus), atdzesēt; leŗt kāŗst zup ♦ bedŗē leŗē kaļķs ♦ egrūŗ tuo dzēŗz ūdnē lēŗ atleŗes ♦ tuos kaļķs vajdzs leŗt mucē
- let** – lete (veikalā); pekrāmeŗ a sovam krodam pill let ♦ tu apskateŗ, kas buodeŗ izlikts uz let
- lēŗzans** – lēŗzens (neliels slīpums); tas kangēŗ i tāds lēŗzans
- lēŗt, lēŗē** – aizzīmēŗ cēŗtamo (koku), aizcirtums kokā; tuos kuoks ju var cirst, tie i lēŗt ♦ malkskuok viss i lēŗt
- lībēŗt** – lībietis; es ju a no senčēŗ i lībēŗt
- liblāb** – taurenis; Kur raib liblāb! ♦ redŗē dzēŗten liblāb
- libriņ** – šadi tādi sikumi, nieķi; mēŗte sōvs libriņš pa galdvirss
- lidams** – lidums; lidams lid priekŗ louķēŗ
- lidneŗ** – lidinājas; lidneŗ pa gaisam ka liblāb
- liecēb** – liecība; Pričlēŗ i lāb liecēb
- liediŗ** – plūstoŗā smilts, liedags; liediŗ gludans ka asfalts ♦ neŗvar bedēŗ izrakt, trāŗē uz liediņ
- liekeids** – lieķēdis; liekeids, ne strādniks
- lieķēŗ** – lieķņa, staigna vieta; lieķēŗ aizoudzs a kāŗklēŗ un krūķlēŗ; tas avat pļāv i ist lieķēŗ
- lielams** – lielums, vairākums; šodien lielams bēŗ i skuolē
- lielēŗ, lieltēŗ** – lielais; lielās, lielīties; vīņ viss mūŗ souc pa lielē ♦ Kuo tu var lieltēŗ ka gails lakte! ♦ vīŗ dzer āl un lielē ♦ lielēŗ dar māŗķēŗ pār
- lielmēŗ** – kokaudu sablīvējums skuju kokos stumbra vienā pusē; lielmēŗns saspieŗ zāģ ka neŗvar vairs pavilkt
- liesam** – liesma; sviķmalk dēģ a liel liesam ♦ tāds uģiņķūŗs ka liesams līdz kuok gaļēŗ
- lieŗķēŗ** – lieŗķere; rāciņš lieŗķēŗ a kuok lieŗķēŗ
- lietēŗns** – lietains; uz rudiņpuss laiks paliek lietēŗns
- lietiŗ** – lietuvēŗns; Vo tēŗv lietiŗ jāj? ♦ ķēŗv pa nakt šūmēŗns, lietiŗ jāj
- liets, lietssēŗ, lietiŗ** – lietus, neliels īslaicīģs lietus, neliels lietutiņš; liets list ka pa Jāŗņēŗ ♦ liets gāŗ ka a spaņņēŗ ♦ uznāc tād lietssēŗ, sien krouť neŗvar ♦ list tāds sēŗ lietiŗ
- lietsmāķēŗns, lietsmāķiņ** – lietus māķonis, lietus māķoņi; lietsmāķēŗns mēŗlls ka katal dubans ♦ liets

- mākiņ veltēš pa zēm
- lietsmantēls** – lietus mētēlis; man no liet nav bail, lietsmantēls mugrē
- lietsšierēms, lietsširms** – lietussargs; pajēm liets šierēm, var uznākt liets ♦ pajēm lietsširm līdz ē, būs liets ♦ lietsširmam salūd rībs
- lifert** – pārdot, spekulēt, andelēties; janolifrē kāds vēzams malk ♦ žīd brāķers lifrē baļķš
- līg** – liga, vaina, nelaime; zirgam kājē pemētes līg, lēc uz trīskāj
- līgams** – līgums; man i līgams līdz Jurgēm
- likams** – likums; dikt aš likams
- likēm, likams** – likumi, likums; zagļēm pašēm sōv likēm ♦ bāgtam likams nav ♦ vajdzit būt visēm viens likams
- likstiš, likst** – klūgas liksta izkaptij, pļaujot auzas, miežus; koka listites, vidū plānākas, kurās šūpojās kūlēja sieti; pļaujmašīnas detaļa (kļanis); bez likstiņ samorgs tuos miežš ♦ uz cīņ pārsit likstiņ
- liķūdēns** – vācu šņabis (degvīns) kara laikā (30 grādi); dzer liķūdiņ un sit a butēl pa gāl, lē dabē dullam
- līm** – lime; Putniņ oukstlīm, tas tik bi vien līm
- līn** – lini; līn lāb oug plēšme
- lindrak** – lindraki, brunči, svārki; brīnam knašš lindrak ♦ vēš puran lindraks
- linjāls** – lineāls; a linjāl pa pirkstēm
- linsēkals** – linu sēklas; linsēkals vār teļēm putrē ♦ linsēkals savārē un dēv teļēm
- lipan, lipant** – lipināt, veidot; lipan puod no mālēm
- līst** – plaukts; līste; galdniks uztaišē līst priekš troukēm ♦ tai šķirbē uzsit kād līst viršē
- liķers** – litrs; Cik liķer tai kriečē iet iekšē? ♦ liķers i bišķiņ knapāks pa stuop
- liž** – lien; pa tuo šķirb jalīž uz vēdar
- lobraks** – nekārtīgs, neizveicīgs, nemākulis, nevīža, neveikls, tūļa; viš i gan liels lobraks ♦ Pe kād dārb tād lobrak lē liek? ♦ tād lobrak pe zirgēm nēvar laist, enērrs zirgs ♦ lobraks nē mežcirtēs ♦ no lobrak dārb ju nēkas nav
- luocēs, luocētš** – locās, liecas; locīties; sasluocēs ka kabatsnāzs
- luockēls** – loceklis; šodien sāp viss luockēl
- luodēms** – lodējums; tējkanņē luodēms atkuss vaļē
- lodērs** – nolaidīgs, nekārtīgs (cilvēks), nevīža; tie dēl viņam izougš tād lodēr ♦ Kuo no tuo lodēr var saprast? ♦ Kur tēv, tād lodēr, var likt?
- lohams** – caurums; tiklē izplēsts tāds liels lohams ♦ laivē sānēs liels lohams
- lok** – svilpe stirnu, putnu pievilināšanai; tagad buk nāk uz lok
- loks, lokēn, lokēns** – lokas, cirtas, cirtaini mati, lokaini mati, lokains, cirtains; meitnam tāds lokš matēs ka aitē ♦ lokēn mat ka muoram ♦ mat vienēs lokēs ka ounam vill
- lokšķērs** – šķēres matu ievēdošanai (cirtošanai), cirtu vēdojamās šķēres; apakēļlaikēs lokš taišē a lokšķērēm ♦ Nēšadedzan tu man tuos lokšķērs! ♦ Vells, kur bēn nogrūdš tos lokšķērs!
- luon** – alga, nopelnītais; mēneš luon meitē trīsdesmēt lat ♦ Kād luon tad tov suolē? ♦ kalpam pa dārb makšē luon
- luon, nēluon** – ir vērts, nav vērts; a tēv nēluon rūnt ♦ a tēv ju nēluon rietēs ♦ pa tuo noud man nēluon plēstēs ♦ Tu duomē, ka luon tuo jēr mekēlt?
- Lontīn** – Leontīne; Lontīn ju noud nēpazīn
- luop** – lopi; luop sagājš uz sēj
- luopaplouks** – aploks lopu ganišanai; luopaplouks nogrouzts
- luopārsts** – lopu ārsts, veterinārārsts; Eglīts bi luopārsts Dundkē
- luopēdams** – lopbarība (rupja); luopēdams līdz pousram nēpetiks ♦ luopēdams šogād petiks ♦ lopēdams petiks līdz vēlam pousram
- luopkuopēs** – lopkopējs; reizam pestrādē pa luopkuopē
- luoplabēb** – lopu barība, sīkie graudi; luoplabēb bertajē ķistē
- luoplaidars** – aploks pie govju kūts; guojs stallē nēlaiž, izslouks luoplaidrē
- luopmeit** – lopkope (muižā); meita (kalpone) lopu

- apkopšanai; luopmeit pa staļļ vien perēs ♦ luopmeit viss laik tik pe luopēm
- luoprāciņ** – kartupeļi lopbarībai (maz cietes); tie luoprāciņ i liel, bet jēl, a courēm vidēm
- luoptaks** – lopu iemīta taciņa; luoptaks tai stragnameņ briesmig izbrādts
- lōrams** – vairums, daudzums (liels); šogād rāciņ paougš vēsals lōrams
- loriņ** – lietas (nelielas), piederumi; daļas; savāķe tuos loriņs kastē, ka nēpaklaide ♦ savāķe sōvs loriņs, vakars klāt ♦ izārdē sienspulkstiņ, vēsal kast a loriņēm
- loucniks** – laucinieks; loucniks dzīvē uz zemēm
- loukdārb** – lauku darbi (visi no aršanas līdz pļaujai); zēm rīst, var sākt loukdārbs
- loukpipriņ** – pelašķi; rō kād lāb loukpipriņ tēj ♦ jasalas loukpipriņ tēj
- loulamriņķs** – laulību gredzens; loulamriņķs tais no zēlt ♦ loulamriņķs ka rat ritēns
- loulēbs** – laulības; loulēbs būs no svēdien pa nedēļ ♦ loulēbs i peic tam, ka mācētes trīsreiz uzsoucs
- louptēs** – laupītājs; louptes i pāraks pa zageļ ♦ peic kār, ta bi louptē sasrādšes ♦ peic pirmē kār i bījš pulk louptē ♦ louptēs apzuog cits ļouds
- loužes** – laužas [pār. noz.]; neļaujas pierunāties; tu tā loužes ka joun meit
- luoz** – loze; kāds nu kurēm tas luoz krīt
- lozberlaps** – lauru lapas; lozberlaps liek pe eidan ♦ lozberlaps pēmet pe zup
- luožmetēs** – ložmetējs; luožmetēs i karlaik uzparikt
- luč, loč** – ķēriens, veiksmē, iznākums (prieks); Nu tik tov būs luč! ♦ uz sēņem šorit īst luč ♦ Man tik bi luč, dabē izbučētes a Ližēl! ♦ meits ka biezs, puišēm būs luč
- luft** – gais, elpa; apseidsšes un atjēms luft
- lūgamraksts** – lūgumraksts; uzrakst lūgamrakst ka dižes skrīvērs ♦ lē skrīvērs uzrakst lūgamrakst
- lūgams** – lūgums; man i liels lūgams pe tēv
- lūgšēn, lūgšņēs** – lūgsna, lūgšanās; Pa lūgšēn pārduo man vien sivan!
- lukans** – lokans, veikls; jouns ju i lukans
- lukēns, lukiš** – izgāzta koka atzāģēts celms ar saknēm; lukēns liels peic vēll
- lukterš** – lukturis; iet ka vēlls a vēļlukter ♦ lukterš a sikspāreņ uz glāz ♦ guoj saspēr luktrēm glāz ♦ uz staļļ iedams pajēm lukter
- luļķt, luļķs** – smēķēt (ar izsmieklu teikts), neveikli uztits paštaisits smēķis; luļķē ka čigaiņmāt
- luncan, luncant** – luncina (suns asti); nēluncēns, bluod, kāvan dābs ta ka tā ♦ suns luncan ast, nēmaz nērej ♦ Dukss luncan ast, kāds nāk ♦ Kuo tu luncnes man apkārt ka gar medspuod?
- lunkans, lukans** – lokans, veikls; lunkans ka kārkal rikst ♦ tik lunkans ka cirķē klouns ♦ tu vel i jouns, tapeic lukans ♦ jouns ju i lukans ka kaķs ♦ peic pirt vēces lukans ka jouns puik ♦ lunkans ka čigaiņ pātag ♦ lunkans ka zuts
- luņķs, dešluņķs** – likums, desas likums; es viņam edēv pārs dešluņķs
- luog rūt** – loga rūts; bēn izsit luog rūt
- lupan, lupant** – lupina, lupināt, lobīt, mizot; lupan zirniņs no pākstēm ♦ nolupan rūšrāciņs
- lupat deķs** – no lupatu strēmelēm austa sega; raibs ka lupat deķs
- lupatlēvēr** – sīkās driskās (saplēsts); nopleis tīkal uz ķēre lupatlēvērs
- lupats** – lupatas; lupatžids atbroucs, gādē nu lupats ♦ vēcs lupats mētes visēs malēs ♦ Mazzīds vāķē vēcs lupats, kouls
- lūps** – lūpas; lūps ka nēgrēm biez
- lūriķs** – tāds, kas slēpus novēro, noglūn; vagērs i īsts lūriķs
- lūss** – lūsis; lūss i tāds liels kaķs a ūsēnam ousam ♦ Vo tov i gades rēdzt mežē lūš?
- lutērs** – luterticīgais; mums i pašēm sōv lutēr baznic ♦ pe mums lutēr i lielams
- lūžēns** – vēja gāzts koks ar lielu sakņu palagu, parasti egle; tāds lūžēns, ka lāč var mīdž etaist apšē